

Aposel si gwelen Yom whê bapia dindec sa-nga

Luk to in ndê buku tilu-nga dindec, ma gic têku yom nan in to yêc in ndê nawawê nayham. Alic yom natô pi Luk yêc 'Yom whê Luk ndê nawawê nayham sa-nga.'

Yêc buku dindec, Luk to yom pi lêh nan nawawê nayham sa tiapa yêc gameh nan lau Rom-nga sem gôlin. Sêsam buku dindec bu 'Aposel si Gwelen,' magoc lau natô sêsôm bu 'Nalau Dabun ndê Gwelen.' Nahu bu gêh hon nan aposel sêkôm, nan sêkôm na Nalau dau ndê naclai. Têh ndoc Yisu bu hu nom dindec sin ma mbu pi undambê ndi, nan sôm têh in ndê lau bu sêhu malac Jerusalem sin dom, e sêtap mwasih nan Anötö gic bata têh nac, nan sa. Yom dau hêganôh in ndê Nalau Dabun (1:4). Ma tinambu in sôm têh nac bu sêhoc yom nandô asê pi in yêc Jerusalem, ma yêc gameh Judia-nga ma gameh Samaria-nga, e yom dau sa têh nom nagameh hon (1:8).

Luk whê sa bu lau aposel sêkôm gêh dalô daêsam bu puc nac si yom dôh, tu bu lau sêlic ti sêngô, ma sêkin whih Yisu-nga. Ma in to yom daêsam pi Saul, nan tinambu sêsam bu Pol, ma pi nalêh nan Anötö gêm in kwi, ma kêyalin in sa bu hoc nawawê nayham asê têh lau gameh apa-nga nan lau Israel dom.

Yisu gic bata Nalau Dabun

¹ O Tiopilas, yêc aneñ buku ñamata-nga aö gato yom pi gêñ hon nan Yisu gic hu bu kôm ti kêdôhôn têtñ lau. ²⁻³ Aneñ yom nan gato, nan meñ têtñ bêc nan Anötö kôc in su pi undambê gi. In hóc ñandê ma mbac ndu su, ma tiñambu tisa ma hoc dau asê têtñ lau †apotel nan in kêyalin ñac sa su. Tôm bêc 40 in mbo whin ñac ma tôc dau têtñ ñac sêlic, e sênjalê pi ñandô bu in tisa ma mbo tali tiyham yom ñandô. Têtñ ñasawa dinañ Yisu whê yom sa têtñ ñac pi †Anötö ndê gôlin ma pi gwelen nan bu sêkôm-nga, ma Nalau Dabuñ pun yom dau dôn yêc ñac si ñalôm.

⁴ Têtñ bêc dan in gêñ gêñ mbo whin ñac, ma in kêñ yatu ñac bocdec bu, “Mac ahu Jerusalem sin dom, magoc ahôn e atap mwasiñ nan Damañ gic bata bu kêñ meñ, nan sa. Aö gasôm yom pi mwasiñ dau mun su. ⁵ Mun-nga Jon kêku lau ña bu, magoc bêc meñ kêpiñ bu Anötö êñku mac ña Nalau Dabuñ.”

⁶ Têtñ têtñ dan Yisu mbo whin ndê apotel, ma sêndac in bocdec bu, “Pômdau, bocke? Kwahic dec am oc êmgaho yac lau Israel-nga su yêc lau Rom-nga si gôlin ñapu, ma ti kin ma nem gôlin yac, me mba?”

⁷ Ma in ô yom ma sôm, “Gêñ bocke nan bu hóc asê lau Israel-nga, ma ñatêm ti ñabêc, nan Damañ Anötö ti ñadau ma kêyalin sa su, ma in oc tôc asê têtñ mac dom. ⁸ Magoc têtñ ndoc Nalau Dabuñ meñ ma nem mac ahuc, dec oc kêñ ñaclai têtñ mac, ma mac oc ahoc yom ñandô asê pi aö yêc Jerusalem, ma yêc gameñ Judia-nga ma gameñ Samaria-nga, e yom dau tiapa nem nom ñagameñ hon ahuc.”

Yisu pi undambê gi

⁹ Yisu sôm yom dinañ su, goc Anötö kôc in sa pi lôlôc gi e sôc dao ñalôm, dec sêlic in apu. ¹⁰ In

pi gi ma ñac tatab umbonj sêlhac, ma sep enj ñac lu ti ñakwê sêsêp sêmenj sêlhac sêwhinj ñac. ¹¹ Ma injlu sêsôm, “Mac laungac Galili-nga. Tu ake-nga dec alhac tamtac undambê? Kwahic dec Anötö kôc Yisu su yêc mac, ma tinjambu inj oc mbu menj tiyham ñalênj tigenj tôm nanj alic inj pi gi.”

Sênyalinj Matias sa ti aposel ô Judas su

¹² Dinañ su, goc sêhu Lôc Olib sinj ma sêmbu sêtênj Jerusalem si. Lôc dau kalhac kêpinj Jerusalem, senj ñasawa gitôm kilometa tigenj.* ¹³ Tênj ndoc sêhóc asê su, nanj sêtênj ñac si andu sêmbo-nga si, ma sêpi ñalôm ñahô-nga si. Lau dau si ñaê bocdec: Pita lu Jon, ma Jems lu Andru, Pilip lu Tomas, ma Batolomeas lu Matyu, Alpayas atungac nanj ndê ñaê Jems, ma Saimon (nanj sêsam bu ‘Ñgac †Selot’), ma Jems† atungac Judas. ¹⁴ Yisu dinda Maria, ti inj ndê asii, ma lauwêhê ñatô sêmbo sêwhinj ñac. Ñac honj sêpinj dau dônj ti ñalôm tigenj, ma sêtenj mbec sêwhinj dandi tôm bêc honj.

¹⁵ Tênj bêc danj lau sêkênj whinj-nga gitôm lau 120 sêkac sa sêmbo sêwhinj dau. Ma Pita tisa kalhac ñalhu, ma sôm, ¹⁶⁻¹⁷ “O asidôwai hac. Mac anjyalê Judas, ñgac nanj wê lau nanj sêkôc Yisu dônj. Inj yac

---

* **1:12:** Yom nanj Luk to, nanj sôm bu senj nanj yêc Lôc Olib ma malac Jerusalem ñasawa, nanj gitôm senj †Sabat-nga danj. Lau andô Israel-nga sêmasanj ñagôlinj daêsam nanj hêganônj yomsu bêc Sabat-nga, bu tôc asê gênj nanj lau Israel-nga gitôm bu sêkôm têtj bêc Sabat-nga, ma gênj bocke nanj sêlic bu gwelenj. Ñagôlinj Sabat-nga danj sôm bu lau sêtôm bu sêñsêlênj sêsa senj ñasawa gitôm kilometa tigenj têtj bêc Sabat-nga. Lau bu sêñsêlênj sêhóc gêlêc kilometa tigenj, dec ñac oc sêsôm bu sêkôm gwelenj, ma sêñgili yomsu Sabat-nga.
 † **1:13:** Luk to ñaê Jems tidim tö, magoc ñaê dau ñgac tigenj ndê dom, ñac lau tö.

lau aposel 12 mba dan, ma wêkain gwelen whin yac. Muñ-nga andô, Nalau Dabun hoc yom asê sa akêñ Dawid whasun, nan hêganôn Judas. Ma yom dau gic waê bu nandô sa.”

¹⁸ (Tu Judas ndê mêtê sac hoc Yisu asê-nga, dec lau semlhi in, ma in kôc ñaôli dau ma gi gêmli nom dan. Yêc dinañ in pen sip gi, e gambo hôc kôc ma ñatac wê. ¹⁹ Lau Jerusalem-nga sêngô ñawaê, ma sêsam nom dau yêc si awha-nga bu Akeldama, nan danem kwi bu ‘Nom ti Dac.’)

²⁰ “Yom nan Dawid hoc asê pi Judas, nan sêto yêc Buku Wê-nga bocdec bu, *‘In ndê gameñ tiganan man, ma lau dan oc sêmbo dom.’* Ma sêto dan tiyham bocdec bu, *‘Ñamalac dan oc ti ngac bata ma kôc in ndê gwelen ô in su.’* ²¹ Sêto yom dau yêc bocdinañ, dec aô gauc gêm bu yac tanjaliñ ngac dan sa ô Judas su. Gauc nem lau hon nan sêmbo sêwhin yac tôm bêc hon nan Pômdau Yisu mbo yac ñasawa. ²² Lau nan sêmbo têt Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê têm e meñ têt ndoc Yisu pi undambê gi. Yac tanjaliñ ñac si dan sa, bu hoc Yisu tisa ñawaê asê whin yac.”

²³ Goc sênjaliñ ngac lu sa, dan ndê ñaê Matias, ma dan ñaê Josep, nan sêsam in ndê ñaê dan bu Basabas, ma in ndê ñaê dan tiyham bu Justus. ²⁴ Ma sêteñ mbec bocdec bu, “O Pômdau. Am kêyalê ñamalac hon si ñalôm. Tôc ngac lu dau si asa nan am kêyalin sa su, nan asê têt yac. ²⁵ In oc kôm gwelen nan am kêñ sip lau aposel amba, nan Judas hu sin ma kôlhô têt gameñ nan gic in ñawaê, nan gi.” ²⁶ Goc sêpuc gapoc e gi sip Matias. Ma bocdinañ in ti aposel dan whin ñac lau 11.

2

Nalau Dabuñ sip meñ

¹ Têñ Om †Pentikos ñac honj sêmbo sêwhin dau.
² Ma ñagahô enj ñakêcsia gitôm mbu puc ñadinda meñ akêñ undambê, ma gêm andu nanj ñac sêndöc, nanj ahuc. ³ Ma sêlic gêñ gitôm yawahô meñ ma whê dau kôc-kôc, goc gi sac ñac ñagôlôñ têtêtêñ gitôm ya ña-êmbala. ⁴ Ma Nalau Dabuñ gêm ñac honj ahuc e sêsôm lau apa awha nanj sêñyalê munj su dom, tôm Nalau Dabuñ hóc ñac awha sa.

⁵ Têñ têm dinanj lau daêsam sêmbo Jerusalem, nanj sêmeñ akêñ nom ñagameñ honj. Nac lau Israel-ñga nanj sem akinj Anötö ma sêtoc inj sa. ⁶ Nac sêñgô lau nanj Nalau Dabuñ gêm ñac ahuc, nanj sêsôm ñac awha têtêtêñ, goc sêsö ñandô ma sêkac sa sêtigasuc. ⁷ Nac sêhêdaê ñandô, ma sêsôm têtê dandi, “Aluê! Nac lau dê sêsôm yom sêmbo dê, nanj lau Galili-ñga me? ⁸ Ma bocke dec dañgô ñac sêsôm yac awhanj têtêtêñ, tôm dinanji sêkôc yac ma dasôm? ⁹ Yac lau nanj dambo dec, nanj amên a kêtê Pata, Midia ma Elam, ma akêñ Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus ma Esia, ¹⁰⁻¹¹ ma akêñ Prigia ti Pampilia, Isip ma Libia kêpiñ Sairin, ma akêñ Krit ma Arabia ma akêñ malac Rom. Yac lau Israel-ñga, ma lau apa nanj sêñkuc lau Israel-ñga si sakinj tu sênem akinj Anötö-ñga. Bocke ma kwahic dec dañgô lau Galili-ñga dindê sêsôm yom asê yêc yac dauñ awhanj têtêtêñ, pi gêñ dalô nanj Anötö kôm!” ¹² Gêñ dau kôm ñac sêhêdaê ti gauc gêm yom daêsam, ma sêndac dandi, “Gêñ dindêc ñahu bocke?” ¹³ Magoc lau ñatô sêsu lau aposel susu ma sêsôm, “Mboe sênôm wain ma kêtêñj ñac.”

Pita whê Nalau ndê gwelen sa

¹⁴ Têñ dinañ Pita ti aposel 11 sêtisa ma inñ hóc awha sa ma sôm têñ lau daêsam dinañ, “Mac lau Israel-nga ti mac honñ nañ andöc Jerusalem. Akêñ danam ñapep ma aö wawhê gêñ dindéc ñahu sa têñ mac. ¹⁵ Mac lau ñatô gauc gêm bu wain kêññ lau dindéc, a? Aö wasôm têñ mac bu mba! Bu ac kwahic pi meñ. ¹⁶ Magoc yom nañ propet Joel to muñ su, nañ dec ñandô sa. ¹⁷ Joel to Anötö ndê yom dau bocdec bu:

Tiñambu aö wakêñ aneñ Nalau sip lau honñ si ñalôm, e atômngaci ti atômwêi sêsôm yom asê sêtôm lau propet. Nalau oc kôm mac nem balêkoc wakuc tandô kainñ danñ sa e sêlic gêñ ñagatu, ma Nalau dau oc suñ mbê têñ lau andô. ¹⁸ Têñ têm dinañ aö wakêñ aneñ Nalau têñ aneñ lau akiñ awhê ma ñgac honñ. Ma ñac oc sêsôm yom asê sêtôm propet. ¹⁹ Aö wakôm gêñ dalô yêc umbonñ ma yêc nom bocdinañ, gêñ dalô dac ti ya ma yawasu-nga. ²⁰ Ac oc nem ganduc, ma ayô oc tikoc nditôm dac. Ma tiñambu bêc atu oc meñ sa, nañ Pômdau mbu meñ ti ñawasi atu. ²¹ Ma têñ dinañ lau honñ nañ sêta Pômdau ndê ñaê, nañ Anötö oc nem ñac si.” *[Joel 2:28-32]*

²² Goc Pita sôm, “Mac lau Israel-nga, anğô aneñ yom dindéc pi Yisu Nasaret-nga. Inñ ñgac nañ Anötö whê sa têñ mac ña gêñ dalô tidau-tidau. Mac anjyalé su, bu inñ kôm gêñ dau yêc mac anôm-nga. ²³ Ma tu lêñ nañ Anötö gauc gêm tidonñ gwananñ su-nga, dec Judas hoc Yisu asê ma kêñ inñ sip mac amam. Ma mac akêñ inñ têñ lau Rom-nga nañ sêsôc Anötö ndê yomsu ñapu dom, bu sêndic inñ pi a gicso dau,

dec tòm mac daôm ac in ndu. ²⁴ Tigen gitôm dom bu ñaclair dambac ndu-nga ku in dulu. Anötö kôc in ndê ñandê mbac ndu-nga su yêc in, ma un in sa akên lau batê-nga. ²⁵ Dawid to yom pi Yisu bocdec bu:

Aö galic Pômdau kalhac aö anôn-nga ñapan. Aö oc wantitec dom, bu in mbo aö aman andô-nga. ²⁶ Tu dinan-nga dec aö atac ñayham sa, ma gasôm yom ñayham-ñayham. Aö gauc gêm anen ñamlic, ma gakên batan ²⁷ bu am oc tec aö wayêc sêhô ñapan dom. Mba! Am oc tec am nem ñac dabun e in ñamlic tibalê dom. ²⁸ Am tôc sen wandöc tanli-nga asê tên aö, ma oc kên aö walhac am anôm-nga ti atac ñayham atu. *[BW 16:8-11]*

²⁹ O asidôwai hac. Aban Dawid sôm yom dinan pi in dau dom. Yac tanjalê bu in mbac ndu su ma sêhsuhun in. Ma in ndê sêhô yêc gamen dindéc e men tên kwahic dec. ³⁰ Magoc Anötö gic bata tên in bu kên in ndê wakuc dan ndôc in ndê pôn kin-nga. Dawid dau kêyalê yom dinan tidôn, ñahu bu in propet dan. ³¹ Ma gên nan oc hôc asê tinambu-nga, nan in kêyalê gwanan su. Tu dinan-nga in sôm yom dinan pi †Mesaya, ma sôm bu Anötö oc tec in yêc sêhô dom, ma in ndê ñamlic oc tibalê dom. Mba! Mesaya tisa su. ³² Anötö un Yisu sa mbo tali tiyham, ma in ndê lau yac alic su dec asôm asê. ³³ Kwahic dec Anötö toc in sa ndôc in amba andô-nga, ma in kên Nalau Dabun tên yac tôm Damba gic bata. Gên nan mac alic ti ango tên acsalô lec, nan Nalau dau ndê gwelen ña-ñandô.

³⁴ “Ma Dawid dau pi undambê gi dom, magoc in to yom yêc bocdec bu, ‘Anötö sôm tên anen Pômdau,

“*Am ndöc aö aman andô-nga* ³⁵ *e nditôm aö wakêñ nem ñacyo sêsôc am gahim ñapu.*” ’ ³⁶ In to yom dau hêganôn Yisu. Bocdinañ mac lau Israel-nga hon aṅgô. Añyalê pi ñandô, bu Yisu nañ mac ac in ndu pi a gicso dau gi, nañ Anötö toc in sa ti Pômdau, ma tôc asê bu in Mesaya dau.”

³⁷ Pita ndê yom hon dinañ kuñ lau dau si ñalôm ñandô, dec sêsôm têt in ti lau aposel ñatô bu, “O asidôwai, yac dec oc akôm bocke?” ³⁸ Ma Pita ô yom ma sôm, “Mac hon anem nem ñalôm kwi ma alin sanḡu tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, tu bu Anötö suc mac nem sac kwi-nga. Ma mac oc akôc mwasiñ nañ Anötö gic bata, nañ Ñalau Dabuñ dau. ³⁹ Bu in gic bata Ñalau Dabuñ gic waê lau hon nañ Pômdau yac neñ Anötö kêgalêm ñac sa. Gêñ dau gic waê mac ti mac nem balêkoc, ma lau hon nañ kwahic dec sêmbo ahê ma tiñambu oc sêkêñ whiñ Yisu nañ.”

⁴⁰ Tiñambu Pita sôm yom daêsam ti gêm la ñac, ma kac ñac bocdec bu, “Anem daôm kwi têt Anötö bu nem mac si, dec mac oc andiñam awhiñ lau sac nañ kwahic dec sêmbo nom, nañ dom.” ⁴¹ Ma têt bêc dau dinañ lau nañ sêkêñ whiñ sêti daêsam, bu lau gitôm 3,000 sêkôc Pita ndê yom sa ma sêlin busanḡu.

Lau sêkêñ whiñ-nga si lêt

⁴² Tôm bêc hon lau sêkêñ whiñ-nga sêpiñ dau dôñ ti sêkêñ danḡa yom nañ aposel sêndôhôn têt ñac, ma ñac sêteñ mbec ti señ gêt sêwhiñ dau. ⁴³ Aposel sêkôm gêt atu-tu ti gêt dalô daêsam, e lau Jerusalem-nga hon sêhêdaê. ⁴⁴ Lau hon nañ sêkêñ whiñ, nañ sêndöc tigen ma sêyob si gêt hon sêwhiñ dau. ⁴⁵ Ñac si lau ñatô bu sêpônḡa dau, dec asidôwai

ɲatô oc sêkêɲ si wapa ɲatô ti gêɲ têɲ lau semlhi, goc sic sam ɲa-awa bu sênem lau naɲ sêpônda dau, naɲ sa. ⁴⁶ Tôm bêc hoɲ sêkac dau sa sêmbo lôm dabuɲ ɲabatêmdö, ma yêc ɲac si andu ɲac seɲ gêɲ sêwhiɲ dau ti atac ɲayham, ma sêsôc Anötö ɲapu ti si ɲalôm sambuc. ⁴⁷ ɲac sêmpinɲ Anötö ma lau hoɲ sêlic ɲac ɲayham dec sêtoc ɲac sa. Ma tôm bêc hoɲ Pômdau kôm lau wakuc sêkêɲ whiɲ, dec kôm gôlôwac dabuɲ Jerusalem-ɲga kêsôwec tiatu.

3

Pita kôm ɲgac bôlinɲ ɲayham sa

¹ Têɲ bêc daɲ Pita lu Jon sêɲsêlêɲ bu sêtêɲ lôm dabuɲ sêndi, têɲ acgatu gitôm 3 kilok telha-ɲga, naɲ lau Israel si têm sêteɲ mbec-ɲga daɲ. ² Ma ɲgac daɲ mbo, naɲ dinda kôc inɲ tigahi tigolonɲ. Tôm bêc hoɲ lau sêmbalaɲ inɲ si, sêkêɲ inɲ ndôc lôm dabuɲ ɲagameɲ kêpinɲ gatam daɲ naɲ sêsam bu Gatam ɲayham, ma inɲ teɲ gêɲ têɲ lau naɲ sêsôc sêsa. ³ Têɲ ndoc inɲ gêlic Pita lu Jon sêmeɲ bu sêsôc sêndi, naɲ inɲ teɲ mone têɲ inɲlu. ⁴ Pita lu Jon tahê inɲ, ma Pita sôm têɲ inɲ, “Tamhê alu.” ⁵ Dec ɲgac dau tahê inɲlu, ma kêɲ bata bu oc sêkêɲ gêɲ têɲ inɲ. ⁶ Goc Pita sôm têɲ inɲ, “Aö neɲ awa silba me gol bu wakêɲ têɲ am-ɲga mbasi, magoc gêɲ naɲ yêc aö, naɲ oc wakêɲ. Tu Yisu Kilisi Nasaret-ɲga ndê ɲaê-ɲga aö wasôm têɲ am bu êmsêlêɲ!” ⁷ Ma Pita kêm inɲ têɲ amba andô-ɲga, keɲ inɲ sa, ma ɲagahô ɲambwa inɲ ndê hapa ti hagwam ɲayham sa. ⁸ Inɲ pwê gi kalhac e kêsêlêɲ, goc sôc lôm dabuɲ ɲabatêmdö whiɲ inɲlu gi. Ma inɲ kêsêlêɲ ti pwê-pwê ma kêpinɲ Anötö. ⁹ Lau hoɲ naɲ sêlic inɲ kêsêlêɲ ti kêpinɲ Anötö, ¹⁰ naɲ sêɲyalê bu

in̄ ngac ten̄ gêṅ-ṅga nan̄ muṅ-ṅga ndöc lôṃ dabuṅ ṅsactô yêc gatam nan̄ sêsam bu Gatam ṅayham. Ma sêhêdaê ti sêsen̄ amba ṅandô tu in̄ ṅayham sa-ṅga.

Pita gêm mêtê mbo lôṃ dabuṅ ṅabatêṃndö

¹¹ Pita lu Jon sêlhac lôṃ dabuṅ ṅabatêṃndö yêc gameṅ nan̄ sêsam bu Solomon ndê Batêṃ, ma ṅac ten̄ gêṅ-ṅga dau sap in̄lu dôṅ ṅapan̄. Ma lau hon̄ nan̄ sêlic gêṅ dau sêso, ma sênti sêtêṅ in̄lu si. ¹² Pita tahê ṅac ma sôm, “Mac lau Israel-ṅga! Tu sake-ṅga mac asô tu gêṅ dindec-ṅga ma tamhê alu ṅanga? Mac gauc gêm bocke? Alu mba ṅaclai ti mêtê gitêṅ dec kôm in̄ ṅac dinan̄ ṅayham sa ma kêsêlêṅ, a? Wasôm têṅ mac, mba! ¹³ Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö, yac neṅ aban̄i si Anötö, kôm gêṅ dindec tu bu po in̄ ndê ṅac akin̄ Yisu ndê waê sa. Mac daôm akêṅ in̄ sip lau Rom-ṅga amba bu sêndic in̄ ndu. Pailot dau gauc gêm tidôṅ bu êṅgapwêc Yisu su, magoc mac atôc asê têṅ Pailot bu mac atec Yisu. ¹⁴ In̄ ṅac dabuṅ ti gitêṅ, magoc mac atec in̄, ma aten̄ Pailot bu êṅgapwêc ṅac nan̄ gic ṅamalac ndu, nan̄ su têṅ mac. ¹⁵ Magoc ṅac nan̄ ti yac neṅ dandöc tan̄li-ṅga ṅahu, nan̄ mac ac in̄ ndu. Tigen̄ Anötö un̄ in̄ sa akêṅ lau batê-ṅga. Yac alic in̄ tisa su, dec asôm asê bu yomandô. ¹⁶ Alic ṅac dindec. Mac an̄yalê bu muṅ-ṅga in̄ ṅac bôlin̄. Kwahic dec in̄ gahi ṅayham sa tu Yisu ndê ṅaê-ṅga, ṅaê nan̄ yac akêṅ whin̄. Yomandô! In̄ ṅayham sa sambuc tu Yisu ndê ṅaê-ṅga ma tu yac akêṅ whin̄ Yisu-ṅga.

¹⁷ “O asidôwai hac! Aô kayalê su bu mac ti nem lau bata Israel-ṅga nem gauc sa pi Yisu ndê ṅahu dom, dec mac ac in̄ ndu. ¹⁸ Magoc lau propet hon̄ sêhoc Anötö ndê yom asê gwanan̄ su, bu in̄ ndê

Mesaya oc hôc nandê. Ma kwahic dec n̄ac si yom dau n̄andô sa pi gêñ nan̄ mac akôm. ¹⁹ Tu dinan̄-nga dec wasôm têñ mac bu apu daôm ma anem daôm kwi. Ma bocdinañ dec Anötö oc suc mac nem sac kwi. ²⁰ Ma Pômdau ndê mwasiñ oc puc mac nem gatôm dôñ. Ma Anötö oc kêñ Mesaya nan̄ in̄ kêyalin̄ sa gwanan̄ su, nan̄ Yisu dau, nan̄ mbu têñ mac meñ. ²¹ In̄ oc mbo undambê e tôm Anötö kôm gêñ hon̄ tiwakuc tiyham, tôm in̄ hoc asê muñ-nga n̄a in̄ ndê propet dabuñ hon̄ whasuñ. ²² Bu Moses to yom bocdec bu, *'Pômdau mac nem Anötö, oc êñyalin̄ ngac dan̄ sa yêc lau Israel-nga, bu ti mac nem propet nditôm aö dauñ. Ma yom hon̄ nan̄ in̄ sôm, nan̄ mac asôc n̄apu man̄.'* ²³ *Lau nan̄ sêkêñ dan̄ga propet dinan̄ ndê yom dom, nan̄ Anötö oc tin̄ n̄ac su yêc in̄ ndê lau n̄aton̄.'* ²⁴ Moses to yom dinan̄, ma Samuel ti propet hon̄ nan̄ sêñkuc in̄, nan̄ sêhoc yom asê gwanan̄ su pi gêñ nan̄ hôc asê têñ têm dindec. ²⁵ Yom nan̄ lau propet sêhoc asê têñ aban̄i, nan̄ mac atap n̄a-n̄andô sa su. Ma pwac nan̄ Anötö kêmatin̄ whin̄ aban̄i, nan̄ bocdinañ. Bu Anötö sôm têñ Abraham bu, *'Lau nom-nga hon̄ oc sêtap mbec n̄amwasiñ sa yêc am nem wakuc.'* ²⁶ Ma kwahic dec Anötö kêñ ndê ngac akin̄-nga meñ. In̄ têñ mac lau Israel-nga muñ, bu nem mac kwi ma ahu nem mêtê sac siñ. Ma mac bu akôm bocdinañ, dec oc atap in̄ ndê mbec n̄amwasiñ sa."

4

Sêkêñ Pita lu Jon sêndöc gapocwalô

¹ Pita lu Jon sêsôm yom têñ lau sêmbo, ma lau †dabuñ-siga ti lau siñ sêyob lôm dabuñ-nga si ngac

bata, ma lau †Sadiusi ñatô sêtêñ injlu si. ² Ñac sêngô bu Pita lu Jon sêndôhôn lau ma sêsôm têtñ ñac bu Yisu tisa su, ma bu inj ti lau si ñahu sêtisa akêtñ lau batê-ñga. Ma injlu si yom dau kôm ñac atac ñandê. ³ Tu dinan-ñga sêkôc injlu dôñ, tigenñ ñasec sa su, dec sêñlahi injlu ahuc bu sêndöc e bêbêc. ⁴ Magoc lau daêsam nanñ sêngô yom nanñ Pita lu Jon sêsôm, nanñ sêkêtñ whinñ yom dau. Ñac lau dau si launğac ñambwa si namba gitôm 5,000.

⁵ Galañsê bêbêc lau bata ma lau andô ti lau nanñ sêndôhôn yomsu sêkac sa yêc Jerusalem. ⁶ Ma †dabuñsiga ñamata-ñga Anas, ma Kayapas lu Jon ma Aleksanda ti lau ñatô yêc dabuñsiga ñamata-ñga ndê gôlôwac, nanñ sêmbo sêwhinñ ñac. ⁷ Sêkôc Pita lu Jon sêmeñ sêlhac ñac anğô-ñga, goc sêñsu injlu bocdec bu, “Amlu akôm gêtñ dindéc am asa anğô, me akôc asa ndê ñaclai dec akôm?” ⁸ Têtñ dinanñ Nalau Dabuñ gêm Pita ahuc, dec sôm têtñ ñac bu, “O mac lau bata ti lau andô Israel-ñga! ⁹ Kwahic dec mac bu anñsu alu pi mwasiñ nanñ akôm têtñ ñğac bôliñ dindéc. Ma andac alu pi lêtñ inj ñayham sa-ñga. ¹⁰ Mac lau bata, ti mac lau Israel-ñga honñ anğô! Ñğac dindéc kalhac mac anğôm-ñga, nanñ ñamlic ñayham sa su tu Yisu Kilisi ndê ñaê-ñga. Inñ ñğac Nasaret-ñga nanñ mac ac inj ndu pi a gicso dau. Magoc Anötö uñ inj sa akêtñ lau batê-ñga ma mbo tali tiyham. ¹¹ Sêto yom pi Yisu nanñ yêc bocdec bu, *‘Hoc nanñ mac lau akwê andu-ñga alic sac ma atec ndöc, nanñ kwahic dec ti hoc ñamata-ñga yêc andu dau.’* ¹² Anğô! Señ tigenñ yêc bu yac lau nom-ñga datap Anötö ndê mwasiñ nem yac si-ñga sa, nanñ datap sa tu Yisu ndê ñaê-ñ ga. Ñaê danñ yêc nanñ gitôm bu

nem yac si-nga yêc dom. Mba andô!”

¹³ Lau bata sêngô yom dinaŋ, ma sênyalê bu Pita lu Jon sêsôc lôm mêtê-nga danŋ dom, magoc sênyalê bu muŋ-nga inŋlu sêmbo sêwhiŋ Yisu ŋapaŋ. Ma ŋac sêhêdaê bu inŋlu sêô lau si yom ti atac pa su. ¹⁴ Magoc ŋac bôliŋ naŋ ŋamlic ŋayham sa, naŋ kalhac whiŋ inŋlu, ma tu dinaŋ-nga ŋac si yom mba bu sêsôm. ¹⁵ Bocdinaŋ sic atu inŋlu bu sêhu ŋac lau †Sanedrin-nga siŋ ma sêkêŋ ŋasawa têŋ ŋac bu sêsôm yom pi inŋlu. ¹⁶ Goc sêsôm têŋ dau bu, “Yac oc dakôm sake têŋ ŋac lu dindê? Lau Jerusalem-nga hoŋ sêlic gêŋ dalô atu naŋ inŋlu sêkôm su, ma yac oc dasêc ahuc nditôm dom. ¹⁷ Lau hoŋ bu sêngô ŋawaê pi gêŋ dindêc, dec oc yham dom. Bocdinaŋ dakêŋ yao ŋaŋga têŋ inŋlu, bu sêsôm yom pi Yisu ma sêsam inŋ ndê ŋaê têŋ lau tiyham dom.”

¹⁸ Goc sêmbwêc inŋlu sêmbu sêmeŋ, ma sic yao inŋlu bu sêsôm yom ti sêndôhônŋ lau tu Yisu ndê ŋaê-nga tiyham dom. ¹⁹ Magoc Pita lu Jon sêô ŋac awha bocdec bu, “Mac gauc gêm bocke? Oc solop yêc Anötö aŋgô-nga bu alu asôc mac nem yom ŋapu, ma danaŋ wambu Anötö dom, a? ²⁰ Mba! Alu atôm dom bu aŋgapiŋ whaŋsuŋ tu gêŋ naŋ alic ti aŋgô-nga.”

²¹⁻²² Lau bata sic yomsu inŋlu tiyham, goc sêkêŋ inŋlu sêsa si. Ŋac sêtôm dom bu sêtap lêŋ sêmatôc inŋlu-nga danŋ sa. Ŋahu bu lau hoŋ sêmpinŋ Anötö tu inŋ kôm ŋac naŋ ndöc bôliŋ yala daêsam su, naŋ ŋayham sa. Bu ŋac dau ndöc bôliŋ ŋapaŋ e ndê yala gi tap 40 sa.

Lau sêkêŋ whiŋ-nga sêteŋ mbec

23 Sêngapwêc Pita lu Jon su, ma inlu sêmbu sêtêḅ lau sêkêḅ whiḅ-ḅ ga si, ma sic miḅ yom naḅ †dabuḅ-siga atu-tu ti lau bata sêsôm têḅ inlu. 24 Sêḅgô su, goc ḅac hoḅ sêteḅ mbec têḅ Anötö bocdec, “O ḅaclai ḅadau Pômdau, am naḅ kêḅ undambê ti nom ma gwêc ti gêḅ hoḅ naḅ sêmbu ḅalôm. 25 Am daôm kêḅ ḅalau Dabuḅ hóc aban Dawid awha sa ma in sôm, ‘*Tu sake-ḅga lau nom-ḅga sêli dau sa ma sêkic yom naḅ ḅandô mba?*’ 26 *Ma kiḅ ti gôliḅwaga sêkac dau sa ma sêmatiḅ yom pitigeḅ bu sêseḅ Pômdau lu Mesaya naḅ in kêyalin sa, naḅ su.*’ 27 Dawid ndê yom dau ḅandô sa yêc malac atu dindec. Bu †Herod lu Pontias Pailot, ma lau siḅ gameḅ apa-ḅga, ma lau bata Israel-ḅga sêkêḅ si gauc pitigeḅ bu sêseḅ am nem ḅgac akiḅ-ḅga dabuḅ Yisu naḅ am kêyalin in sa ti Mesaya, naḅ su. 28 Gêḅ naḅ am, ḅaclai ḅadau gauc gêm tidôḅ su, naḅ dec sêkôm ḅandô sa. 29 O Pômdau, lau dinaḅ sêsôm yom daêsam bu sêlhac yac ahuc. Magoc yac atêḅ am bu puc yac dôḅ bu ahoc am nem mêtê asê ti atac pa su. 30 Kêḅ nem ḅaclai têḅ yac bu akôm am nem gwelen ma akôm lau gêmbac ḅayham sa, ma akôm gêḅ dalô tidau-tidau tu am nem ḅgac akiḅ-ḅga dabuḅ Yisu ndê ḅaê-ḅga.”

31 Sêteḅ mbec dinaḅ su, goc gameḅ naḅ sêkac sa sêndöc naḅ kêwic dau. Ma ḅalau Dabuḅ gêm ḅac hoḅ ahuc, ma ḅac sic hu sêsôm Anötö ndê mêtê asê ti atac pa su.

Lau sêkêḅ whiḅ-ḅga sêwêkaiḅ gêḅ toḅ tigeḅ

32 Lau sêkêḅ whiḅ-ḅga hoḅ sêkêḅ si ḅalôm ti gauc pitigeḅ. Ma ḅac si dan gêlic ndê gêḅ tôm in dau ndê dom. Hoḅ sêwêkaiḅ gêḅ toḅ tigeḅ. 33 Lau aposel

sêhoc Pômdau Yisu tisa ñawaê asê ti ñaclai eñ, ma Anötö ndê mwasiñ kêsâlê ñac honñ ahuc sambuc. ³⁴ Ñac si danñ pônnda dau tu gêñ danñ-ñga dom. Ñahu bu lau nanñ sêwêkainñ nom me andu, nanñ sêkêñ si gêñ têtñ lau semlhi. Goc sêkôc ña-awa sa si, ³⁵ ma sêkêñ têtñ aposel sêyob. Ma lau aposel sic sam gêñ dau têtñ lau sêpônnda dau-ñga tòm gi.

³⁶ Ma ñgac danñ mbo, nanñ menñ akêñ nduc Saipras. Inñ †Liwai ndê wakuc danñ, ma inñ ndê ñaê Josep. Magoc aposel sêsam inñ bu Banabas, nanñ danem kwi bu ñgac puc lau dôñ-ñga. ³⁷ Ñgac dau ndê nom danñ yêc, dec kêtñ têtñ lau semlhi, ma kôc ña-awa menñ kêtñ têtñ lau aposel.

5

Ananias lu Sapaira

¹ Ñgac danñ ñaê Ananias lu inñ nawhê Sapaira sêmbo, ma inñlu sêkêñ si nom danñ têtñ lau semlhi. ² Nom dau ña-awa danñga Ananias kêgamiñ yêc inñ-ñga, ma inñ nawhê Sapaira kêyalê. Ma ñadanñga nanñ Ananias kêtñ têtñ lau aposel, ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinanñ. ³ Têtñ ndoc Pita gêlic awa dau, nanñ sôm têtñ inñ bu, “Ananias, bocke dec Sadanñ gêm am nem ñalôm ahuc e am gauc gêm bu êñsau Ñalau Dabuñ, ma kêgamiñ nom ña-awa ñatô yêc am-ñga? ⁴ Muñ-ñga am daôm ti ñadau nem nom, ma têtñ ndoc am kêtñ têtñ lau semlhi su, nanñ am ti ñadau ña-awa dau bocdinanñ. Magoc am kêtñ ñadanñga têtñ yac ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinanñ. Bocke dec am gauc gêm bu kôm gêtñ boc-dinanñ? Am kêsau ñamalac dom, am kêsau Anötö goc.” ⁵ Têtñ têtñ Ananias ñgô yom dinanñ, dec inñ hu dau sip nom gi

ma mbac ndu yêc. Ma lau hon nan sêngô gêñ dau ñawaê, nan sêtöc dau ñandô. ⁶ Lau batac ñatô sêtên Ananias si, sêmpan in ndê ñamlan ahuc ma sêkôc sa si sêñsuhun.

⁷ Ñasawa gitôm acgatu tö giñga su, goc ñgac dau nawhê meñ ma gêm gauc gêñ nan kôm in nakwen. ⁸ Ma Pita tôc mone dau tên in, goc ndac, “Lau semlhi amlu nam akwen nem nom dan, ma ñaôli dau dindec, me?” Ma awhê dau sôm bu, “Aêc, gêñ dau dindec.” ⁹ Dec Pita sôm, “Bocke dec amlu nem ñalôm pitigen bu anjahê Pômdau ndê Ñalau? Lic su nan, lau nan sêñsuhun nam akwen dec kwahic sêlhac andu ñasactô, bu sêmbalan am sa ndi whin.” ¹⁰ Ma ñagahô ñambwa awhê dau ku sa yêc Pita gahiñga ma mbac ndu. Ma lau batac sêsôc si ma sêlic bu in mbac ndu su, dec sêkôc in sa si ma sêñsuhun in whin nakwen. ¹¹ Ma lau sêkên whin-ñga hon, ti lau ñatô nan sêngô gêñ dau ñawaê, nan hon sêsô ma sêtöc dau ñandô.

Aposel sêkôm gêñ dalô daêsam

¹² Têñ ñasawa dinan lau aposel sêkôm gêñ dalô ti gêñ atu-tu daêsam yêc lau sêkên whin-ñga si ton ñalôm. Ma lau sêkên whin-ñga êlêmê sêkac dau sa sêmbo lôm dabun yêc gameñ nan lau sêsam bu Solomon ndê Batêm. ¹³ Lau hon sêlic ñac ñayham ma sêtoc ñac sa, tigen tu lau bata Israel-ñga dec sêtöc dau bu sêlhac sêwhin ñac. ¹⁴ Magoc laungac ti lauwhê daêsam sic hu sêkên whin Pômdau, dec lau sêkên whin-ñga si namba kêsôwec tiatu ñapan. ¹⁵ Tu gêñ atu-tu nan lau aposel sêkôm-ñga, dec lau sêhon si lau gêmbac sêsa malac lôm sêmen ma sêkên ñac sêyêc sac ti mbô. Ñac sêkên bata bu Pita oc êñsêlên

menj ma êmasac lau gêmbac me mboe ac kêñ inj ndê gatunem ayun lau gêmbac ma kôm ñac ñayham sa. ¹⁶ Ma lau daêsam akêñ malac nanj sêyêc Jerusalem ñamakê, nanj sêhonj lau gêmbac ti lau nanj ñalau sac sêkôm ñac sêtisac, nanj sêmenj ma lau aposel sêkôm ñac honj ñayham sa.

Sêkêñ aposel sêndöc gapocwalô tiyham

¹⁷ Têñ dinanj dabunjsiga ñamata-nga ti inj ndê lau honj akêñ Sadiusi si tonj sem lêmunj lau aposel ñandô. ¹⁸ Tu dinanj-nga dec sêkôc ñac dönj ma sêkêñ ñac sêndöc gapocwalô. ¹⁹ Tigenj têtj ôbwêc Pômdau ndê anjela gêlêc andu gapocwalô-nga ñagatam su ma wê ñac sêsa si. ²⁰ Ma inj sôm têtj ñac bu, “Andi alhac lôm dabunj ñabatêmdö, ma ahoc yom asê timala enj têtj lau, pi lau sêkêñ whinj-nga si lêtj wakuc.” ²¹ Sêngô anjela ndê yom dinanj su, dec bêbêc ganduc sêtêtj lôm dabunj si ma sic hu sêndôhônj lau.

Têñ ndoc dinanj dabunjsiga ñamata-nga ti inj ndê lau sêmbwêc lau bata Sanedrin-nga honj sa sêpitigenj bu sêmatôc aposel si yom. Goc sêñkinj lau ñatô sêtêtj gapocwalô si bu sêkôc lau aposel sa sêmenj. ²² Magoc têtj ndoc lau dau sêhóc asê gapocwalô, nanj sêlic bu aposel anjô mba. Goc sêmbu si ma sêsôm bu, ²³ “Yac a alic bu sêñlahi gatam ahuc ñapep ma lau sêyob gatam sêlhac. Dec yac alêc gatam su magoc alic bu ñac sêndöc dom.” ²⁴ Lau sinj sêyob lôm dabunj-nga si ñgac bata, ma dabunjsiga atu-tu sêngô yom dau e sêpônda gauc. ²⁵ Sêhê gauc sêmbo ma ñgac danj menj ma sôm têtj ñac bu, “Alic su nanj! Lauñgac nanj mac akêñ ñac sêndöc gapocwalô, nanj kwahic dec sêlhac lôm dabunj ñamakê ma sêndôhônj

lau sêmbô.”²⁶ Goc lau siŋ-ŋga naŋ sêyob lôm dabuŋ ti ŋac si ŋac bata sêtêŋ lôm dabuŋ si, ma sêkôc aposel sa sêmeŋ. Naŋ sêwê ŋac malô ma sêŋsahic ŋac dom, ŋahu bu sêtôc dau bu lau naŋ sêtoc aposel sa, naŋ oc sêtuc ŋac ŋa hoc.²⁷ Sêwê aposel sêmeŋ ma sêkêŋ ŋac sêlhac lau Sanedrin-ŋga aŋgô-ŋga bu dabuŋsiga ŋamata-ŋga êŋsu ŋac.²⁸ Inj sôm têŋ ŋac bu, “Y ac ac yao mac ŋaŋga bu andôhôn lau pi ŋac dinaŋ ma asôm inj ndê ŋaê asê tiyham dom. Magoc mac nem yom pi inj gêm Jerusalem ahuc su. Mac bu ahê ŋamalac dinaŋ ndê dac meŋ pi yac, a?”

²⁹ Dec Pita ti aposel sêô inj awha ma sêsôm bu, “Yac daŋaŋ wambu Anötö ndê yom hôc gêlêc ŋamalac si yom su, ac ŋawaê.³⁰ Mac daôm ac Yisu ndu pi a, tigeŋ abaŋi si Anötö uŋ inj sa mbo tali tiyham.³¹ Ma Anötö toc inj sa ma kêŋ inj ndôc inj ndê andô-ŋga ti Kiŋ, ma ti Nađau Nem Lau Si-ŋga. Inj kôm bocdinaŋ, ŋahu bu inj bu kêŋ ŋasawa têŋ lau Israel-ŋga bu sêkac si ŋalôm kwi, dec inj oc suc ŋac si sac kwi.³² Yom dinaŋ yac alic ŋandô su, dec asôm asê. Ma Nałau Dabuŋ puŋ yom dau dôn bocdinaŋ. Inj Nałau naŋ Anötö kêŋ têŋ lau naŋ daŋga wambu inj ŋapep.”

³³ Lau bata Israel-ŋga dinaŋ sêŋgô aposel si yom dau e gêli ŋac ŋalôm sa sac andô, ma ŋac tac whiŋ bu sêndic aposel ndu.³⁴ Tigeŋ lau Sanedrin-ŋga si ŋac bata daŋ tisa bu lhac ŋac ahuc. Inj Palêsai daŋ ŋaê Gamaliel, naŋ kêdôhôn yomsu, ma lau hon sêtoc inj sa. Inj gic atu yom bu sêkêŋ aposel sêsa awê sêndi sêmbô ŋasawa sauŋ.³⁵ Goc inj sôm têŋ lau bata hon, “Mac lau Israel-ŋga, akôc gauc ŋapep pi gêŋ naŋ mac bu akôm têŋ lau dinaŋ.³⁶ Gauc

nem Teudas, ngac nanj njasawa apê gi su toc dau sa bu ngac tiwaê. Magoc lau siñ Rom-nga sic in ndu, ma lau 400 nanj sêmbu sêwhin in, nanj sêmbulu nac sêlhö têtêtêj si. Ma in ndê gwelenj honj hê su. ³⁷ Ma têtêj têtêj sê sê lau sa tu bu sênemlihi takis-nga, nanj ngac Galili-nga danj njaê Judas tisa. Inj gêli lau tonj danj sa bu sêkêj kisa lau Rom-nga. Magoc inj ginja bocdinañ, ma inj ndê lau honj sêlhö têtêtêj. ³⁸ Bocdinañ kwahic dec aö bu wasôm aneñ njalôm asê têtêj mac. Ahu lau aposel dindê siñ ma akêj nac sêlhö sêndi. Nac si gwelenj bu menj akêj namalac nambwa si, gitôm Teudas lu Judas si gwelenj, dec oc tôm dom bu nem nandô. ³⁹ Tigenj nac si gwelenj bu menj akêj Anötö ndê, dec oc atôm dom bu alhac nac ahuc. Ma mac bu akêj kisa nac, dec mac oc akêj kisa Anötö dau.”

⁴⁰ Lau bata honj sêngô inj ndê yom ma sêsôc napan. Nac sêmbwêc aposel sêsôc sêmenj ma sêkêj lau siñ-nga sêhi nac nja sö. Ma sêkêj yao bu sênem mêtê pi Yisu tiyham dom, goc sêkêj nac sêsa si. ⁴¹ Aposel sêhu lau bata Sanedrin-nga siñ, ma sêsa si ti atac nayanham atu. Nahu bu Anötö kênj nac sêhóc nawanpac ti nandê tu Yisu ndê njaê-nga, dec toc nac sa. ⁴² Ma tôm bêc honj sêndôhônj lau sêmbu lôm dabunj nabanemndö, ma sêndôhônj lau sêlom-sêlom andu. Ma sêhoc nawaê nayanham asê napanj ma sêsôm bu Yisu inj Mesaya dau.

6

Sênyalinj lau 7 sa bu sêndic sam gêj danen-nga

¹ Lau sêkêj whinj Yisu-nga si tonj kêsôwec napanj. Magoc têtêj têtêj dinañ nawanpac danj hóc asê. Yêc tonj

dau ñalôm lau Israel-nga nanj sêsôm lau Grik awha, nanj sêtuçdiñ lau Israel-nga nanj sêsôm Yom †Hibru. Nahu bu tòm bêc hoñ lau sic sam gêñ danen-nga têtñ lau nanj sêpônnda dau, magoc tandô toñ lauwhê sawa nanj sêsôm Yom Grik. ² Tu dinan-nga aposel 12 sêmbwêc lau sêkêñ whiñ-nga hoñ sêpitigen, ma sêsôm, “Yham dom bu yac ahu Anötö ndê gwelen ñawaê ñayham-nga siñ tu ayob gwelen andic sam gêñ-nga. ³ Bocdinan asidôwai, anyaliñ laungac 7 sa yêc toñ dindêc ñalôm, nanj lau tigauc ma Nalau Dabuñ gêm ñac ahuc. Ma lau dinan yac oc dakêñ ñac sêyob gwelen dindêc. ⁴ Ma yac dauñ oc akôm gwelen anem mêtê ti aten mbec-nga ñapan.”

⁵ Lau hoñ sêngô ñac si gauc dinan ma sêlic ñayham. Bocdinan ñac sêñyaliñ lau 7 sa, nanj si ñaê bocdec. Steven, iñ ngac nanj Nalau Dabuñ gêm iñ ahuc ma kên whiñ ñanğa, ma Pilip, Prokoras, Nikanor, Timon, Pamenas, ma Nikolas nanj ndê malachu Antiok. Nikolas iñ ngac Israel-nga dom, magoc muñ-nga iñ gêm dau kwi ma gêm akiñ Anötö kêkuc lau Israel-nga si sakiñ akwa. ⁶ Nac sêkêñ lau 7 dau sêlhac aposel anğô-nga, ma aposel sêteñ mbec ma sêkêñ amba sac ñac.

⁷ Têtñ ñasawa dinan Anötö ndê mêtê tiapa, ma lau Jerusalem-nga daêsam sêkêñ whiñ Yisu. Ma dabuñsiga Israel-nga daêsam sêkêñ whiñ bocdinan.

Sêkôc Steven dôñ

⁸ Steven iñ ngac nanj Anötö ndê mwasiñ ti ñaclai gêm iñ ahuc, ma kôm gêñ atu-atu ti gêñ dalô mbo lau ñalôm. ⁹ Magoc lau akêñ lau Israel-nga si toñ dañ sic hu sêkêñ kisa iñ. Nac lau dinan sêmen akêñ malac Sairin ti Aleksandria ma akêñ gamen Silisia

ti Esia-nga. Muŋ-nga ɲac lau akin ɲambwa, magoc tiŋambu si ɲadaui sêhu ɲac siŋ yêc si sakin, ma êlêmê sêkac sa sêmbo dau si lôm wê-nga dan. ɲac sêpu Steven ti in ndê yom. ¹⁰ Magoc tu Steven ndê gauc ti yom nan ɲalau Dabuŋ kêŋ têt in-nga, dec ɲac sêtôm dom bu sêku in ndê yom dulu.

¹¹ Tu dinaŋ-nga ɲac sêkôc lau ɲatô ma sêkic yom gelec sêwhin ɲac, bu ɲac oc sêtisa ma sêngôlin yom pi Steven bocdec bu, “Yac aŋgô Steven sôm yom sac-sac pi Moses ma pi Anötö.” ¹² Goc ɲac sêsôm yom dau e gêli lau hoŋ si ɲalôm sa, ma lau bata ti lau nan sêndôhôn yomsu-nga sêwhin. Goc sêkôc in dôŋ ma sêwê in e sêkêŋ in kalhac lau Sanedrin-nga si aŋgô-nga. ¹³ Goc sêkêŋ lau tasan ɲatô sêtisa ma sêsôm, “In ɲgac dindéc sôm yom ɲapan bu êngwinin yac neŋ lôm dabuŋ ma Anötö ndê yomsu. ¹⁴ Yac aŋgô in sôm bu Yisu Nasaret-nga oc seŋ gameŋ dindéc su, ma kêŋ ɲagôlin wakuc ô mêtê nan Moses gic dulu têt yac.” ¹⁵ Têt dinaŋ lau hoŋ nan sêndôc Sanedrin si toŋ, nan tahê Steven, ma sêlic bu in ndê aŋgô andô ɲawasi gitôm aŋela dan ndê.

7

Steven sôm yom têt lau Sanedrin-nga

¹ Ma dabuŋsiga ɲamata-nga ndac in bu, “Yom dindéc nan sêngôlin pi am, nan yom ɲandô, me mba?” ² Ma Steven ô yom ma sôm, “Asidôwai ti damaŋi. Aŋgô su nan! Muŋ-nga lê aban Abraham ndôc Mesopotemia, in têt malac Haran gi su dom, ma Anötö ɲawê ɲadau hoc dau asê têt in. ³ Ma sôm têt in, ‘Hu nem gameŋ ti am nem lau siŋ, ma têt gameŋ dan nan aö bu watôc têt am, nan ndi.’

⁴ Bocdinaŋ iŋ hu lau Saldi si gameŋ siŋ, ma sa gi ndöc Haran. Tiŋambu iŋ damba mbac ndu su, goc Anötö kêkiŋ Abraham bu têtŋ gameŋ dindéc naŋ kwahic dec mac andöc, naŋ meŋ. ⁵ Tigeŋ iŋ kêŋ nom têtŋ Abraham wêkaiŋ yêc gameŋ dindéc dom. Mba, Abraham dau tap nom sauŋ daŋ sa dom! Têtŋ ndoc dinaŋ Abraham ndê balêkoc mba, magoc Anötö kêmatiŋ yom tidôŋ têtŋ iŋ, bu iŋ ti iŋ ndê lau wakuc oc sêwêkaiŋ gameŋ dau. ⁶ Ma Anötö sôm têtŋ iŋ bu, ‘Am nem wakuc oc sêhu gameŋ dindéc siŋ ma sêndöc sêtôm lau apa yêc lau daŋ si gameŋ. Ma ŋac oc sênem akiŋ lau dau, ma lau dau oc sêkôm ŋac ŋayom nditôm yala 400. ⁷ Magoc tiŋambu aö oc wakêŋ ŋagêyô têtŋ lau gameŋ dinaŋ-ŋga naŋ sem akiŋ ŋac, ma am nem wakuc oc sêhu gameŋ dinaŋ siŋ ma sêmbu sêmeŋ sênem akiŋ aö yêc gameŋ dindéc.’ ⁸ Ma Anötö kêŋ t̄pwac sêsê launŋac si ŋamlic ŋatô su-ŋga têtŋ Abraham. Tiŋambu Abraham kwê ndê atunŋac Aisak asê, ma sê iŋ ndê ŋamlic ŋatô su têtŋ iŋ ndê bêc ti-8-ŋga. Aisak dau kwê Jakob asê, ma Jakob kwê yac neŋ abañi 12 asê, naŋ sêti yac neŋ gôlôwac Israel-ŋga toŋ 12 si ŋahu. ⁹ Josep iŋ abañi 12 si daŋ, magoc dôwai sem lêmuŋ iŋ, dec sêkêŋ iŋ têtŋ lau semlhi. Ma lau dau sêkôc iŋ sa sêsip gameŋ Isip-ŋga si, ma iŋ mbo gameŋ dinaŋ tôm ŋgac akiŋ ŋambwa daŋ. Magoc Anötö mbo whiŋ Josep, ¹⁰ dec gêm iŋ si yêc ŋawapac bocke naŋ tap iŋ sa. Iŋ kêŋ gauc ŋayham-ŋayham têtŋ iŋ dec lau Isip-ŋga si kiŋ Parao gêlic iŋ ŋayham, ma kêŋ iŋ gêm gôliŋ gêŋ hoŋ yêc iŋ ndê andu kiŋ-ŋga, ma gameŋ Isip-ŋga sambuc. ¹¹ Tiŋambu tóbôm gêm Isip ma Kanan ahuc e lau

sêhóc ñawapac atu, ma abañi sêpônnda gêñ sêneñ-
 nga. ¹² Jakob ñgô ñawaê bu gêñ daneñ-nga yêc Isip,
 dec kêkiñ ndê atui sêsip Isip si. Têm ñamata-nga
 dinañ sêsip si ma semlhi gêñ daneñ-nga, ma sêmbu
 sêmeñ. ¹³ Tiñambu inñ kêkiñ ñac sêsip Isip si tiyham,
 ma têtñ dinañ Josep sôm dau asê têtñ ndê asidôwai,
 ma Parao ñgô ñawaê pi Josep ndê gôlôwac. ¹⁴ Goc
 Josep kêkiñ yom têtñ inñ damba Jakob ti inñ ndê lau
 ñatô, bu ñac honñ sêsip Isip sêtêtñ inñ sêndi. Ñac lau
 dinañ lau 75. ¹⁵ Bocdinañ Jakob ti yac neñ abañi
 sêsip Isip si, ma sêndöc e sêmbac ndu sêyêc gameñ
 dinañ. ¹⁶ Ma tiñambu ñac si lau wakuc sêkôc ñac si
 ñakwa su yêc Isip bu sêñsuhunñ ñac yêc malac Sekem,
 sêyêc sêhônñ Abraham gêmli su yêc Hamo ndê
 atui.

¹⁷ “Tiñambu, ndoc meñ kêpiñ bu yom nañ Anötö
 gic bata têtñ Abraham, nañ ñandô sa. Têtñ têtñ dinañ
 lau Israel-nga nañ sêndöc Isip, nañ sêti daêsam
 ñandô. ¹⁸ Magoc kiñ wakuc danñ gêm gôliñ Isip, nañ
 kêyalê Josep dom. ¹⁹ Inñ yob yac neñ abañi solop
 dom, ma kêñ ñawapac atu têtñ ñac. Inñ gic yomsu ñac
 bu sêmbaliñ balêkoc wakuc honñ siñ sêniñga. ²⁰ Têtñ
 ndoc dinañ Moses dinda kôc inñ, ma Anötö gêlic
 inñ ñayham. Ñac sêlôm inñ sêmba damba ndê andu
 gitôm ayô tö. ²¹ Tiñambu sêkôc inñ sa si ma sêsiñ inñ,
 ma malô goc Parao ndê atuwê tap inñ sa ma gôlôm
 inñ ti ndê balêkoc. ²² Ma bocdinañ dec Moses sôc
 lôm bapia ma kédôhônñ lau Isip-nga si gauc honñ.
 Ma inñ ti ñgac ñannga tu sôm yom ma kôm gwelen-
 nga. ²³ Inñ mbo e inñ ndê yala ti 40 su, ma béc danñ
 inñ gauc gêm bu sa ndi lic ndê asidôwai Israel-nga.
²⁴ Têtñ ndoc dinañ inñ gêlic ñgac Isip-nga danñ kôm

ngac Israel-nga danj ñayom. Dec inj gic ngac Isip-nga dinanj ndu bu nem inj ndê asidôwa dinanj si. ²⁵ Inj gauc gêm bu mboe inj ndê asidôwai oc sênyalê bu Anötö këyalinj inj sa bu nem ñac sa, magoc mba. Ñac sem gauc. ²⁶ Ñagalañsê inj sa gi tiyham ma gêlic Israel lu sic dau sêmbo. Inj bu nem malô injlu, dec sôm, ‘Amlu asidôwa, ma tu sake-nga dec akêñ kisa daôm?’ ²⁷ Magoc ngac lu dau si danj, nanj bu kôm ndê asidôwa tisac, nanj suc Moses sa gi, ma sôm, ‘Asa kênj am bu nem gôlinj ma êmatôc yac?’ ²⁸ Bocke? Am bu ndic aö ndu gitôm am gic ngac Isip-nga danj têtj alhabêc, a?’

²⁹ “Têtj ndoc Moses ngô yom dinanj, nanj inj kölhö têtj gameñ Midian-nga gi, ma ndöc dinanj gitôm ngac apa. Ma yêc dinanj inj gêm awhê sa ma kwê balêkoc ngac lu asê. ³⁰ Yala 40 giñga su, goc añela danj hoc dau asê têtj inj ñalêñ bocdec. Moses mbo Lôc †Sainai yêc gameñ sawa, ma gêlic ya ñawahô golom sa a saunj danj. ³¹ Gêñ dau kôm inj sö ma gauc gêm yom daêsam. Inj tigasuc gi bu lic gêñ dau, dec ngô Pômdau awha sa têtj inj meñ bocdec bu, ³² ‘Am apami Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö aö.’ Moses ngô yom dau e kêtitec ñandô ma töc dau bu hôc tandô sa ma lic tiyham. ³³ Goc Pômdau sôm têtj inj, ‘Kôc nem atapa su yêc gahim, bu gameñ nanj am kalhac, nanj gameñ dabunj. ³⁴ Aö galic su bu aö neñ lau sêmbo sac yêc Isip. Aö ganjô ñac si danji, madec gasip gameñ bu wanjaho ñac su yêc ñawapac dau. Bocdinañ kwahic dec aö oc wanjkinj am mbu têtj Isip ndi.’ ”

³⁵ Steven gic miñ yom dinanj, goc sôm, “Aö wasôm têtj mac, bu Moses inj ngac dau, nanj muñ-

nga lau Israel-nga sêtec in ti sêsôm in bocdec bu, ‘Asa kêñ am bu nem gôlin ti êmatôc yac?’ Tigen Anötö dau ndê añela hoc dau asê têt in yêc a saun dinañ, ma kêkin in bu nem gôlin lau Israel-nga ma kôc ñac su yêc gameñ Isip-nga. ³⁶ Bocdinañ in kôc ñac sêsa akêñ Isip sêmeñ. Têt ndoc dinañ in kôm gêt dalô ti gêt atu-tu daêsam yêc gameñ Isip-nga, ma yêc gwêc nañ sêsam bu Gwêc Koc. Ma in kôm gêt dalô tidau-tidau yêc gameñ sawa tôm yala 40.

³⁷ “In Moses dau dinañ goc sôm têt lau Israel-nga bu, ‘Anötö oc tôc ñgac dañ yêc mac nem toñ ñalôm, ti propet nditôm aô dañ.’ ³⁸ Moses mbo whin lau Israel-nga têt ndoc sêmbo gameñ sawa. In kalhac añela nañ sôm yom têt in yêc Lôc Sainai, ma yac neñ abañi ñalhu, bu kôc Pômdau ndê yom dandôc tanli-nga ma kêñ têt lau Israel-nga. Ma lau dau sic yom dau dulu e meñ têt yac. ³⁹ Magoc yac neñ abañi sêtec bu sêsôc in ñapu. Ñac sêpu in ma ñac si ñalôm gauc gêm gameñ Isip-nga ñapan, e ñac atac whin bu sêmbu sêndi. ⁴⁰ Têt ndoc Moses mbo Lôc Sainai ñasawa baliñ, nañ ñac sêsôm têt Aron bu, ‘In ñgac Moses dinañ, kôc yac sa asa yêc Isip amen, ma kwahic dec yac am gauc gêt bocke hôc asê in. Bocdinañ êmasañ anötöi gwam bu sêwê yac.’ ⁴¹ Têt ndoc dinañ ñac sêmasañ makao ñagatu ti gwam, goc sêndê mwasin atu dañ tu bu sêtoc gêt dau sa-nga. Ñac sêkêñ da têt gwam dau, ma atac ñayham kêtêc pi gêt nañ ñac dau amba sêmasañ. ⁴² Tu dinañ-nga dec Anötö puc dômbwê ñac ma hu ñac sin bu sênem akin tata ti gêt umboñ-nga. Lau propet sêto yom pi ñac si mêtê dau bocdec bu:

O mac lau Israel-nga. Yala 40 dinañ mac ambo

gameŋ sawa, naŋ mac akêŋ nem gêŋ daŋ ti da têtŋ aö dom. Mba! ⁴³ Mac êlêmé ambalaŋ bac po daŋ tu anem akiŋ mac nem anötö tasan Molek-ŋga. Ma mac am akiŋ tata daŋ ŋaê Repa ti mac nem anötö, ma apôŋ hamduc têtŋ anötöi gwam daêsam naŋ mac amasaŋ. Tu dinaŋ-ŋga aö watiŋ mac su andi andöc gameŋ Babilon-ŋga ŋadaŋga tôm lau gapocwalô-ŋga. [*Amos 5:25-27*]

⁴⁴ Yêc gameŋ sawa, Anötö whê sa ti tôc lêŋ têtŋ Moses bu lau Israel-ŋga sêmasaŋ †bac dabuŋ daŋ ti ŋac si gameŋ sênem akiŋ iŋ-ŋga, naŋ sêkêŋ †apa yomsu-ŋga yêc ŋalôm. Iŋ kêmasaŋ gêŋ dau tôm Anötö tôc asê têtŋ iŋ, ma abañi sêmbalaŋ gêŋ dau whiŋ ŋac, têtŋ ndoc ŋac sêŋsêlêŋ si. ⁴⁵ Ŋalêŋ dau dinaŋ Anötö kêŋ ndê bac dabuŋ têtŋ lau Israel-ŋga yêc gameŋ sawa. Tiŋambu Anötö soc lau naŋ sêndöc gameŋ Kanan-ŋga su, bu kêŋ gameŋ dau têtŋ ŋac. Ma têtŋ ndoc Josua wê ŋac sêsôc gameŋ Kanan-ŋga si, naŋ sêmbalaŋ bac dabuŋ dau whiŋ ŋac. Ma bac dau kalhac whiŋ ŋac e Dawid ndê têtŋ. ⁴⁶ Anötö gêlic Dawid ŋayham, ma Dawid tac whiŋ bu kwê lôm daŋ sa ti Jakob ndê Anötö ndê andu ŋandô. ⁴⁷ Magoc Dawid kwê andu dau dom, iŋ ndê atuŋgac Solomon kwê andu dau sa. ⁴⁸ Tigeŋ kwahic dec aö wasôm têtŋ mac bu Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau, iŋ ndöc andu naŋ ŋamalac sêkwê, naŋ dom. Tôm yom naŋ propet Aisaya to bocdec bu:

⁴⁹ Pômdau sôm, ‘Undambê ti aneŋ pôn kiŋ-ŋga, ma gameŋ nom-ŋga ti gameŋ gahiŋ lhac-ŋga. Bocdinaŋ mac oc akwê andu kaiŋ bocke tu bu wandöc-ŋga? Me amasaŋ gameŋ bocke tu

wanjwanj daun-nga? ⁵⁰ Bu aö daun gakêñ gêñ
hoñ dinan.’ ” *[Ais 66:1-2]*

⁵¹ Têñ dinan Steven sôm têñ ñac lau Sanedrin-nga bu, “Mac lau ñalôm ñadandi-nga. Mac am daôm kwi dom, ma mac nem ñamsun kwa ñannga. Mac nem mêtê gitôm apami si. Mac êlêmê atec Ñalau Dabun ndê gwelen. ⁵² Mac nem apami sêkêñ kisa propet hoñ nan Anötö kêkin. Ma propet nan sêhoc yom asê pi ñgac gitêñ nem lau si-nga nan Anötö oc êñkin men, nan apami sic ñac ndu. Ñgac gitêñ dau men su, magoc mac akêñ in sip lau Rom-nga amba ma ac in ndu. ⁵³ O mac lau daôm! Mac daôm akôc Anötö ndê yomsu nan anela sêkêñ têñ abanji, nan su, tigen asôc ñapu dom!”

Sêruc Steven ña hoc mbac ndu

⁵⁴ Têñ ndoc lau Sanedrin-nga sêngô Steven ndê yom dinan, nan ñac atac ñandê atu ma sêsen lhô tu in-nga. ⁵⁵ Magoc Ñalau Dabun gêm Steven dau ahuc, ma in tatic undambê ma gêlic Anötö ndê ñawasi, ma Yisu kalhac Anötö amba andô-nga. ⁵⁶ Dec in sôm, “Alic su nan! Aö galic undambê kac sa ma †Ñamalac ndê Atu kalhac Anötö ndê amba andô-nga.” ⁵⁷ Ñac sêngô yom dinan goc sêpôc ñangasun ahuc, ma sêmbwêc atu pi gi. Ñac sêti sêtêñ in si, ⁵⁸ ma sêtin in sa malac ñamakê gi, ma sic hu sêruc in ña hoc. Lau nan sêngôlin yom pi Steven, nan sêkac si ñakwê bambalin su, ma sêkêñ têñ ñgac wakuc ñan ñaê Saul bu yob. ⁵⁹ Ñac sêruc hoc pi Steven sêmbo, ma in ten mbec têñ Pômdau bocdec, “O Pômdau Yisu, kôc anen gatun sa loc.” ⁶⁰ Goc in pen ña haduc-nga sip gi ma mbwêc atu bu,

“Pômdau, gauc nem sac nan lau sêkôm têtj aö, nan dom.” Inj sôm su, goc mbac ndu.

8

¹⁻² Saul gêlic Steven mbac ndu ma atac nÿayham tu gêtj nan lau dau sêkôm têtj inj-nga. Ma tinambu lau sêkêtj whinj nÿannga-nga ñatô sêñsuhun Steven ma sêtan inj.

Saul ma lau Israel-nga sêkêtj kisa lau nan sêkêtj whinj Yisu

Têtj bêc dau dinan lau sic hu sêkêtj kisa nÿannga têtj lau sêkêtj whinj-nga nan sêmbo Jerusalem. Tu dinan-nga ñac si lau daêsam sêhu Jerusalem sinj ma sêlhö têtjtêtj sêtêtj gamen Judia ti Samaria-nga si. Magoc lau aposel sêhu Jerusalem sinj dom. ³ Ma Saul bocdinan gic hu bu senj lau sêkêtj whinj Yisu-nga. Inj kêsâlê ñac tôm andu, goc hê ñac sêsa si ma kêtj ñac sêndöc gapocwalô, launÿac sêkêtj whinj-nga, ma lauwhê bocdinan.

Pilip gêm mêtê mbo Samaria

⁴ Lau sêkêtj whinj-nga nan sêhu Jerusalem sinj ma sêlhö têtjtêtj, nan sêhoc ñawaê nÿayham pi Yisu asê, yêc malac hon nan sêhoc asê nan. ⁵ Pilip têtj malac atu danj yêc gamen Samaria-nga gi, ma gêm mêtê yêc dindê ma whê sa bu Yisu inj Mesaya dau. ⁶ Lau daêsam sêngô Pilip ndê yom ti sêlic gêtj dalô nan inj kôm, dec sêkêtj danja inj ndê yom ñapep. ⁷ Pilip soc ñalau sac daêsam su sêsa yêc lau ti sêmbwêc atu. Ma inj kôm lau bôlinj daêsam nÿayham sa. ⁸ Tu dinan-nga lau daêsam yêc malac atu dinan atac nÿayham atu.

Saimon, ñac balö

⁹ Ngac danj mbo malac dinan, nanj ndê ñaê Saimon. Tôm ñasawa baliñ in pec balö ti kôm gëñ atu-tu e lau gameñ Samaria-nga honj sêhêdaê. Inj toc dau sa bu in ñgac tiwaê. ¹⁰ Lau atu-tu ma lau ñambwa honj tatiñ Saimon ñapanj. Ñac sêsôm, “Anötö ndê ñaclai nanj dasam bu Ñanga Atu, nanj puc ñgac dindec dônj.” ¹¹ Ma lau daêsam tatiñ in ñapanj, bu sêhêdaê tu gëñ atu-tu nanj in kôm ñasawa hic su nanj-nga. ¹² Magoc sêhu siñ têtj ndoc sêngô ñawaê ñayham pi Anötö ndê gôlinj ma pi Yisu Kilisi, nanj Pilip hoc asê. Lauñgac ti lauwhê daêsam sêkêñ whiñ in ndê yom, ma sêlinj sanju. ¹³ Ma Saimon dau kêtj whiñ ma gêlinj sanju whiñ. Inj gêlic gëñ dalô ti gëñ atu-tu nanj Pilip kôm, dec hêdaê ñandô ma kêkuc in ñapanj.

¹⁴ Têtj ndoc lau aposel nanj sêmbo Jerusalem sêngô ñawaê bu lau Samaria-nga sêkôc Anötö ndê yom sa, nanj sêñkiñ Pita lu Jon sêtêtj ñac si. ¹⁵ Inju sêhêc asê ñac su, goc sêteñ mbec bu Pômdau kêtj ndê Ñalau Dabuñ pi ñac honj. ¹⁶ Têtj ndoc lau Samaria-nga dinanj sêkêñ whiñ, nanj sêlinj sanju tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga, magoc Ñalau Dabuñ sip meñ pi ñac si danj dom. Tu dinanj-nga dec Pita lu Jon sêteñ mbec pi ñac. ¹⁷ Sêteñ mbec su ma sêkêñ amba sac ñac, goc Ñalau Dabuñ meñ gêm ñac ahuc.

¹⁸ Saimon gêlic bu têtj ndoc aposel lu sêkêñ amba sac lau dau, nanj Ñalau Dabuñ meñ pi ñac, dec gauc gêm bu nemlhi ñaclai dau yêc injlu. ¹⁹ Inj ndac injlu bocdec bu, “Akêñ ñaclai dinanj lom aö. Ma bocdinañ asa nanj bu wakêñ amanj sac in, nanj oc kôc Ñalau Dabuñ.” ²⁰ Magoc Pita ô yom ma sôm, “Bocke? Am gauc gêm bu nemlhi Anötö ndê

mwasinŋ ɲa mone, a? Am oc niŋam, ti nem mone honŋ! ²¹ Am wêkainŋ gwelenŋ dindec whinŋ yac dom. ɲahu bu gauc naŋ yêc am nem ɲalôm, naŋ Anötö gêlic bu solop dom. ²² Kac nem ɲalôm kwi ma hu mêtê sac dinanŋ siŋ. Ma tenŋ mbec têtŋ Pômdau bu suc am nem giso kwi pi gauc sac naŋ yêc nem ɲalôm. ²³ Aö galic su bu am gêm lêmuŋ Anötö ndê ɲaclai e am ɲalôm gêli sa, ma sac ɲa-ɲaclai sô am dônŋ ɲapaŋ.” ²⁴ Saimon ɲgô Pita ndê yom dinanŋ, goc sôm, “Gitôm bu am tenŋ mbec têtŋ Pômdau tu aö-ɲga, ma bocdinanŋ gêtŋ naŋ am sôm yom pi, naŋ oc tap aö sa dom.”

²⁵ Pita lu Jon sêhoc Pômdau ndê yom asê ti sem mêtê lau su, goc sêlhö bu sêmbu sêtêtŋ Jerusalem sêndi. Ma yêc seŋ ɲasawa, naŋ sêsôm ɲawaê ɲayham asê yêc malac daêsam naŋ sêyêc gameŋ Samaria-ɲga.

Pilip lu ɲgac Itiopia-ɲga

²⁶ Têtŋ ndoc dinanŋ Pômdau kêkinŋ ndê aŋela danŋ têtŋ Pilip gi, ma sôm têtŋ inŋ bu, “Êmasanŋ daôm, goc sa ndi ma êmsêlêŋ êmkuc seŋ akêŋ Jerusalem naŋ sip têtŋ malac Gasa, seŋ naŋ gic gameŋ sawa kic.”

²⁷ Bocdinanŋ Pilip tisa ma kêsêlêŋ gi. Ma yêc seŋ dinanŋ inŋ tap ɲgac Itiopia-ɲga danŋ sa, naŋ bêc ɲatô su mbo Jerusalem bu lic om, ma bu mbu têtŋ ndê gameŋ ndi. Inŋ ɲgac tiwaê naŋ yob lau Itiopia-ɲga si Kwin Kandis ndê awa honŋ, naŋ muŋ-ɲga sêsip inŋ ndê ɲamatu sa.* ²⁸ Têtŋ ndoc Pilip tap inŋ sa yêc seŋ, naŋ ɲgac dau ndöc ndê kaleta, ma sam propet

* **8:27:** Muŋ-ɲga lau si gêbôm danŋ yêc bu launŋac akinŋ naŋ sêyob Kin si andu me wapa me lauwhê, naŋ sêsip ɲac ɲamatu sa. Launŋac kainŋ dinanŋ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Eunuch’ (Yunok).

Aisaya ndê buku. ²⁹ Dec Njalau Dabuŋ sôm têtŋ Pilip, “Am tigasuc kaleta ma êmkuc ŋac dindê.” ³⁰ Goc Pilip kêtŋ têtŋ kaleta gi ma ŋgô bu ŋac dau sam propet Aisaya ndê yom asê. Dec Pilip ndac iŋ, “Am sam yom dinaŋ ma kêyalê ŋahu, me mba?” ³¹ Ma iŋ sôm, “Ŋamalac daŋ bu whê sa têtŋ aö dom, dec oc waŋyalê bocke?” Ma iŋ ndac Pilip bu pi kaleta ma ndöc whiŋ iŋ. ³² Iŋ ŋgô bu ŋac dau sam Aisaya ndê yom bocdec bu:

Ŋac sêwê iŋ bu sêndic iŋ ndu gitôm domba.

Ma iŋ gêm dau dôŋ tôm domba naŋ sêŋgapiŋ ŋamlichu, magoc taŋ dom.

³³ Ŋac sêŋgwiŋiŋ iŋ, ma sêmatôc iŋ ndê yom gi solop dom.

Ŋac sic iŋ ndu, ma bocdinaŋ iŋ ndê wakuc mba.
[Ais 53:7-8]

³⁴ Ma ŋac dau ndac Pilip, “Gitôm bu am whê sa têtŋ aö bu propet sôm yom dinaŋ pi iŋ dau, me pi ŋamalac daŋ?” ³⁵ Goc Pilip whê yom honŋ sa têtŋ iŋ, gic hu yêc Aisaya ndê yom dinaŋ e sôm ŋawaê ŋayham pi Yisu têtŋ iŋ. Ma ŋac dau kêŋ whiŋ Yisu. ³⁶⁻³⁷ Ŋac si e sêhôt asê bu daŋ poc seŋ ŋamakê. Ma ŋac dau sôm, “Lic bu dê poc. Gitôm bu aö waliŋ busaŋgu, me mba?” ³⁸ Goc iŋ sôm têtŋ ŋac naŋ gêm göliŋ kaleta bu kêŋ kaleta lhac. Ma iŋlu Pilip sêsip bu si ma Pilip kêku iŋ. ³⁹ Têtŋ ndoc naŋ sêpi akêŋ bu sêmeŋ, naŋ Pômdau ndê Njalau kôc Pilip su sep tigeŋ. Ma ŋac dau gêlic iŋ tiyham dom, magoc kölhö ti atac ŋayham gi. ⁴⁰ Ma Njalau kôc Pilip sa gi kêŋ iŋ mbo malac Asotas. Ma iŋ kêsêlêŋ golom-golom malac, ma sôm ŋawaê ŋayham asê e hôt asê malac Sisaria.

9

Pômdau gêm Saul kwi

¹ Têñ ñasawa dinañ Saul kêñ kisa lau sêkêñ whiñ Pômdau-ñga ñapañ. Inj sôm ñañga bu inj oc kôm ñac ñayom ma ndic ñac ndu. Inj têñ dabuñsiga ñamata-ñga gi, ² ma ndac inj bu to bapia puc inj dôñ-ñga, bu tôc têñ lau bata nañ sêyob lau Israel si lôm wê-ñga yêc malac Damaskas. Bapia dau kêñ ñaclai têñ Saul bu kôc lauñgac ti lauwhê Damaskas-ñga nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ dôñ, ma wê ñac sa sêtêñ Jerusalem sêndi bu sêmatôc ñac. ³ Inj kôc bapia dau su ma kêsêlêñ e gi kêpiñ Damaskas. Ma ñagahô ñambwa ñawê atu dañ akêñ undambê meñ pô gameñ nañ inj mbo. ⁴ Inj peñ sip nom ma ñgô awha dañ ta inj bocdec bu, “Saul, Saul, tu sake-ñga am kêñ kisa aö?” ⁵ Goc Saul ô yom ma ndac, “O ñadau, am asa?” Ma awha dau sôm, “Aö Yisu dañ, dec am kêñ kisa. ⁶ Am tisa ma sôc malac atu dê ndi. Ma gêñ bocke nañ aö tac whiñ bu am kôm-ñga, nañ aö oc wañkiñ lau bu sêwhê sa têñ am yêc dindê.”

⁷ Lau nañ sêmbo señ sêwhiñ Saul, nañ sêlhac ti sem dau dôñ. Ñac sêñgô ñakêcsia dau, magoc sêlic ñamalac dañ dom. ⁸ Têñ ndoc Saul tisa kalhac, nañ kac tandô sa magoc gitôm dom bu lic gameñ. Bocdinañ lau dinañ sêkêm inj sip amba, ma sêwê inj sêsôc malac Damaskas si. ⁹ Gitôm bêc tō inj mbo tapec, ma gêñ ti nôm gêñ dañ dom.

¹⁰ Ngac kêñ whiñ Yisu-ñga dañ mbo Damaskas, nañ ndê ñaê Ananias. Ma Pômdau hoc dau asê têñ inj ña mbê, ma ta inj bu, “Ananias!” Ma inj ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, bocke?” ¹¹ Goc Pômdau sôm têñ inj, “Am sa señ nañ sêsam bu Señ Solop ma têñ

Judas ndê andu ndi, ma am oc tap ngac dan sa, nan ndê ñaê Saul akêñ malac Tasis. Ngac dau tenj mbec mbo dinañ. ¹² Aö gatôc têtñ in su ña mbê bu ñamalac dan ñaê Ananias oc têtñ in ndi, kêtñ amba sac in, ma kôm in tandô po asê tiyham.” ¹³ Ananias ngô yom dinañ ma sôm, “Pômdau. Aö ganğô ngac dinañ ñawaê su. In ngac nan kêtñ ñawapac atu têtñ am nem lau dabuñ nan sêmbo Jerusalem. ¹⁴ Ma dabuñsiga atu-tu sêkêtñ ñaclai têtñ in bu têtñ malac dindec meñ, ma kôc lau nan sêtoc am nem ñaê sa, nan dôñ.” ¹⁵ Magoc Pômdau ô Ananias ndê yom ma sôm, “Am ndi, ma hêgo daôm dom! Aö kayalinj ngac dau sa su, bu hoc yom asê pi aneñ ñaê têtñ lau gameñ apa-nga ti ñac si kinj, ma têtñ lau Israel-nga sêwhin. ¹⁶ Ma ñawapac ti ñandê nan in oc hôc tu aneñ ñaê-nga, nan aö oc watôc têtñ in.”

¹⁷ Goc Ananias têtñ andu dau gi. In sôc gi, goc kêtñ amba sac Saul ma sôm, “Aneñ asidôwa Saul. Pômdau Yisu nan hoc dau asê têtñ am yêc señ têtñ malac dindec, nan kêkinj aö gatêtñ am gameñ. In kêkinj aö bu wakôm nem tanôm po asê, ma bu Nalau Dabuñ nem am ahuc.” ¹⁸ Ma ñagahô gêtñ gitôm i ñagala peñ akêñ Saul tandô, ma in gêlic gameñ tiyham. In tisa ma Ananias kêku in. ¹⁹ Ma tiñambu in gêtñ gêtñ e hôc in dôñ.

Saul gêm mêtê mbo Damaskas

Saul mbo Damaskas whin lau sêkêtñ whin-nga gitôm bêc ñatô. ²⁰ Ma têtñ têtñ dau dinañ in gic hu gêm mêtê lau yêc lau Israel si lôm wê-nga, ma hoc asê têtñ ñac bu Yisu in Anötö Atu. ²¹ Ma lau hoñ nan sênğô in ndê yom, nan sêhêdaê ma sêndac dandi, “Ngac nan kêtñ kisa lau Jerusalem-nga nan

sêtoc Yisu ndê ñaê sa, in̄ ñgac dau dindéc me? Ma in̄ têt̄ ñac mba malac dec meñ, bu kôc lau sêkêt̄ whin̄ Yisu-ñ ga dôñ ma wê ñac sêtêt̄ dabun̄siga atu-tu sêndi bu sêmatôc ñac.”²² Tigen̄ Saul sôm yom ñan̄ga ma in̄ ndê ñaclai kêsôwec. In̄ tôc asê têt̄ lau Israel-ñga nan̄ sêndôc Damaskas, bu yom andô, Yisu in̄ lau Israel si Mesaya dau. Ma lau nan̄ sêkêt̄ whin̄ Yisu dom, nan̄ sêtôm dom bu sêo in̄ ndê yom.

²³ Saul mbo malac Damaskas e bêc daêsam gin̄ga su, ma lau Israel-ñga ñatô sêkic yom bu sên̄salê lêt̄ bu sêndic in̄ ndu. ²⁴ Ma Saul ñgô yom dau ñawaê. Tôm acsalô ti ôbwêc ñac sêkêt̄ lau sêt̄ip gatam malac-ñga ñapep bu sêkôc in̄ dôñ ma sêndic in̄ ndu. ²⁵ Magoc lau nan̄ s êlhac sêwhin̄ Saul ti sên̄kuc in̄, nan̄ sem in̄ sa bu lhô ndi. Têt̄ ôbwêc dan̄ sêkêt̄ in̄ sip sambec atu dan̄, ma sên̄whan̄ in̄ sip akêt̄ gatam saun̄ dan̄ yêc malac dau ñatun̄bôm e gi sip nom ma kôlhô gi.

Saul mbo Jerusalem

²⁶ Tin̄ambu Saul mbu têt̄ Jerusalem gi, ma gauc gêm bu mbo whin̄ lau sêkêt̄ whin̄ Yisu-ñga nan̄ sêmbo dinan̄. Magoc ñac sêkêt̄ whin̄ dom bu in̄ gêm dau kwi su ma kêt̄ whin̄ Yisu, dec ñac hon̄ sêtôc in̄. ²⁷ Magoc Banabas wê in̄ sôc gi kalhac aposel an̄gô-ñga. Ma in̄ whê sa bu Pômdau hoc dau asê ma sôm yom têt̄ Saul yêc sen̄, ma tin̄ambu in̄ kalhac ñan̄ga ma gêm mêtê pi Yisu ti atac pa su yêc malac Damaskas. ²⁸ Banabas ndê yom gêm malô lau Jerusalem-ñga si ñalôm, dec Saul mbo whin̄ ñac, ma sôc sa yêc lhu, ma hoc yom asê pi Pômdau Yisu ti atac pa su en̄. ²⁹ In̄ sôm yom whin̄ lau Israel-ñga ñatô nan̄ sêsôm awha Grik, ma kêsahê bu whê ñac

si gauc sa pi Yisu. Magoc ñac sêtec in ndê yom, ma bu sêndic in ndu. ³⁰ Yom dau ñawaê tap lau sêkên whin-nga sa, dec sêkôc in whin ñac sêsip malac Sisaria si, ma sênkin in têt malac Tasis gi.

³¹ Têt ñasawa dinan lau sêhu si kisa têt lau sêkên whin-nga sin. Ma lau sêkên whin-nga yêc gameñ Judia ti Galili ma Samaria-nga sêndôc ti yom malô. Anôtô kên Ñalau Dabuñ bu puc ñac dôn ma nem ñac sa. Ma sêsôc Pômdau ñapu ti sêtoc in sa, ma ñac si ton kêsôwec tiatu ñapan.

Pita kôm ñac bôlin dan ñayham sa

³² Têt têt dinan Pita kêsêlên golom-golom malac ma gêm mêtê lau. Têt bêc dan in sôc malac Lida gi, bu ndic lau sêkên whin Yisu-nga kês. ³³ Yêc malac dau in tap ñac dan ñaê Aenias sa. In ñac bôlin ma yêc mbô ñapan gitôm yala 8 su. ³⁴ Ma Pita sôm têt in, “Aenias. Yisu Kilisi kôm am ñayham sa. Tisa ma tip nem mbô sa.” Ma ñagahô Aenias tisa kalhac. ³⁵ Ma têt ndoc lau nan sêndôc malac Lida ti malac Saron sêlic bu in ñayham sa, dec ñac hon sem si ñalôm kwi ma sêkên whin Pômdau.

Pita un awhê batê dan sa

³⁶ Têt têt dinan awhê kên whin-nga dan ndôc malac Jopa. In ndê ñaê Tabita, nan yêc lau Grik awha bu Dokas. In awhê nan kôm mêtê ñayham-ñayham, ma gêm lau ñalôm sawa sa ñalên daêsam. ³⁷ Magoc Dokas tap gêm bac atu sa e in mbac ndu. Goc lau sên gwasiñ in ndê ñamlan ma sêkên yêc andu ñalôm ñahô-nga dan. ³⁸ Malac Jopa dau yêc kêpiñ malac Lida, ma têt têt lau sêkên whin-nga yêc malac Jopa sên gô bu Pita mbo Lida, nan sênkin

ngac lu sêten in si, ma sêten in nanga bu mbu têt Jopa whin inlu ndi. ³⁹ Pita whin inlu gi e hôc asê Jopa, ma sêwê in pi andu nalôm nahô-nga dinan gi. Lauwhê sawa daêsam sêmbo ti sêtan Dokas. Nac sêngihi Pita ahuc ma sêtôc nakwê bambalin ti nakwê natô nan Dokas kêmasan têt ndoc in mbo tali, nan têt Pita. ⁴⁰ Goc in kêñ nac hon sêsa awê si, ma pôn haduc ma ten mbec. In kac dau kwi bu lic awhê batê dinan, ma sôm, “Tabita, am tisa!” Ma awhê dau tali sa e gêlic Pita, ma yêc dau sa men ndöc. ⁴¹ Goc Pita kêñ in sip amba ma ken in sa kalhac. Ma in mbwêc lauwhê sawa dinan ti lau sêkên whin-nga natô sêsôc sêmen, ma tôc têt nac bu awhê dau mbo tali tiyham. ⁴² Ma gêñ dau nawê tiapa yêc malac Jopa, e lau daêsam sêkên whin Pômdau. ⁴³ Ma Pita mbo Jopa bêc natô, whin ngac dan naê Saimon. In ngac kôm gwelen kêmasan bôc namlic-nga.

10

Anötö kêkin anela dan têt Konelias

¹ Yêc malac Sisaria ngac dan mbo, nan ndê naê Konelias. In ngac bata sin-nga nan yob lau sin-nga ton dan yêc lau sin Rom-nga si ton atu nan sêsam bu Itali Naton.* ² In ti ndê gôlôwac hon sêtoc Anötö sa ma sêsôc in napu napep. In ten mbec têt Anötö

---

* **10:1:** Lau Rom-nga si ngac bata nan yob lau sin-nga gitôm 100, nan sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Centurion’ (Senturion). Konelias in senturion dan. Lau sin-nga gitôm 600 sêmbo Itali Naton nalôm, ma sêsam ton atu gitôm Itali Naton yêc Yom Inglis bu ‘Regiment.’ Ma nac sêkên Regiment naton 10 sêpitigen sêti ton atu, nan sêsam bu ‘Legion’ (lau sin-nga gitôm 6,000).

tôm bêc hon, ma kêñ ndê awa daêsam bu nem lau Israel-nga nan sêpônda dau, nan sa. ³ Têñ bêc dan, acgatu gitôm 3 kilok telha-nga, nan Anötö tôc gêñ ñagatu dan têñ in. In gatu gêlic Anötö ndê anela dan têñ in men ma ta in bu, “Konelias!” ⁴ Goc Konelias tahê in ti töc dau atu, ma ndac, “Pômdau, bocke?” Ma anela dau sôm, “Mbec hon nan am ten, ti mwasin nan am kêñ têñ lau ñalôm sawa, nan Anötö gêlic gitôm da ñayham nan in gauc gêm ñapan. ⁵ Kwahic dec in kêñ yom têñ am bocdec bu. Êmkin lau ñatô sêtên malac Jopa sêndi, bu sêkôc ñgac dan ñaê Saimon mbu têñ am men. Ngac dau ndê ñaê dan sêsam bu Pita. ⁶ In mbo whin in ndê wakançac dan ñaê Saimon, nan kôm gwelen bôc ñamlic-nga, ma in ndê andu kalhac gwêc dali.”

⁷ Anela sôm yom dau pacndê su, goc hu in sin. Dec Konelias ta in ndê ñgac akin lu ma in ndê ñgac sin-nga dan sêmen. Ngac sin-nga dau gêm in sa tôc bêc hon, ma in toc Anötö sa. ⁸ Konelias gic min têñ ñac pi yom hon nan anela sôm têñ in, goc kêkin ñac sêtên malac Jopa si.

Pita gêlic gêñ ñagatu dan

⁹ Galañsê ñac sêñsêlên sêmbo sen ma têñ ac kalhac lhu, nan sêsun sa malac atu Jopa. Têñ têm dinañ, Pita pi andu gi bu ten mbec. ¹⁰ In mbo e gêñ yô in dec tac whin bu nen gêñ. Lau sêmasan in ndê gêñ sêmbo, ma Pita gatu kain dan sa. ¹¹ In gêlic undambê kac sa, ma gêñ gitôm po atu dan nan sêsô wac sip ñakêcsu hale, nan sênwhan sip nom men yêc in ançô-nga. ¹² Ma in gêlic bôc tidau-tidau ma gêñ nan sêñsêlên ña ñatac pu-nga, ti mbac lôlôc-nga sêmbo po dau ñalôm. ¹³ Goc awha dan

sôm têt̃ in bocdec bu, “Pita, tisa ndic ma neñ.”
¹⁴ Magoc in ô yom ma sôm, “Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêt̃ dau ma sôm bu in gêt̃ ñadômbwi, ma bocdinañ aô whañsuñ gêm gauc sambuc.”
¹⁵ Dec awha dau sôm tiyham, “Anötö bu sôm bu gêt̃ dañ in ñawasi, dec am sôm bu gêt̃ ñadômbwi dom.”
¹⁶ Gêt̃ hoñ dinañ hóc asê in tidim tō su, goc po dau pi undambê gi tiyham.

¹⁷ Têt̃ ndoc dinañ Pita ndê gauc sa bu in gêlic gêt̃ ñagatu dañ, goc in ndöc ma kôc gauc pi gêt̃ dau ñahu. Têt̃ ndoc dinañ, lau nañ Konelias kêkiñ, nañ sêtap̃ Saimon ndê andu sa, ma sêlhac andu dau ñagatam.
¹⁸ M a sêta yom ma sêndac bu Saimon nañ sêsam bu Pita, nañ mbo andu dau, me mba.
¹⁹ Pita hê gauc pi gêt̃ nañ in gatu gêlic nañ mbo, ma Ñalau Dabuñ sôm têt̃ in, “Saimon, lau tō sêñsalê am.
²⁰ Tisa ma sip nom ndi, ma whiñ ñac ndi. Hêgo daôm bu ñac lau gameñ apa-nga lec dom, bu aô dauñ kakiñ ñac sêmeñ.”
²¹ Goc Pita sip gi ma sôm têt̃ lau dinañ, “Ñamalac nañ mac añsalê ambo, nañ aô dauñ dec. Mac ameñ tu sake-nga?”
²² Ma ñac sêsôm, “Ñgac bata siñ-nga Konelias kêkiñ yac ameñ. In ñgac gitêt̃ toc Anötö sa-nga, ma lau Israel-nga hoñ nañ sêmbo malac Sisaria, nañ sêlic in ñayham. Añela dabuñ dañ sôm têt̃ in bu êñgalêm am sa têt̃ in ndê andu ndi, bu am sôm yom ñatô têt̃ in.”
²³ Pita ñgô ñac si yom dinañ su, goc kôc ñac sêsôc andu dau si bu sêmbo sêwhiñ in têt̃ ôbwêc dinañ.

Pita gêm mêtê têt̃ Konelias ti ndê lau

Têt̃ galañsê Pita ti akêt̃ malac Jopa whiñ lau dau, ma lau sêkêt̃ whiñ-nga ñatô akêt̃ Jopa sêwhiñ ñac si.
²⁴ Bêc dañ tiyham sêhóc asê Sisaria. Konelias

kêñ bata ñac, dec mbwêc in ndê dawai ti ndê silip hon sêkac sa sêpitigen. ²⁵ Têñ ndoc Pita bu sôc in ndê andu ndi, nan Konelias têt in gi, ma hu dau yêc in gahi-nga bu toc in sa. ²⁶ Magoc Pita sôm, “Am kôm bocdinañ dom! Tisa, bu aö dauñ ñamalac ñambwa.” ²⁷ Inlu sem yomgalôm ma sêsôc andu dau si, ma Pita gêlic lau ton atu sêndöc andu ñalôm. ²⁸ Dec in sôm têt ñac, “Mac anyalê bu yac lau Israel-nga mba yomsu gic yao yac bu andic ahê lau nan lau Israel dom, ma ati ñacleñ ñac dom. Tigen Anötö tôc asê têt aö bu wapu ñamalac dan bu ñadômbwi me sac dom. ²⁹ Bocdinañ têt ndoc mac ankin lau bu sênjalêm aö sa, nan aö gasôm yom dan dom, ma gawhin ñac gameñ. Ma kwahic dec, gitôm bu mac asôm asê têt aö, ñahu bocke dec mac anjalêm aö sa gameñ?” ³⁰ Goc Konelias ô yom ma sôm, “Bêc hale su, aö gambo andu ti gateñ mbec têt acgatu gitôm kwahic dec-nga, têt 3 kilok telha-nga. Ma ñagahô ñamalac dan ti ñakwê ñawasi atu hóc asê kalhac aö anôn-nga. ³¹ Ma in sôm têt aö bu, ‘Konelias, Anötö ngô am nem mbec, ma gauc gêm mwasin nan am kêt têt lau ñalôm sawa. ³² Kwahic dec êmkin lau ñatô sêtêt malac Jopa sêndi, ma sêkôc ñgac dan ñaê Saimon nan sêsam bu Pita, nan meñ. In ti ñacleñ in ndê wakanğac ñaê Saimon ma ndöc whin in. Ngac kêmasan bôc ñamlic-nga dinañ ndê andu kalhac gwêc ñadali.’ ³³ Aö gangô su, goc ñagahô kakin lau ñatô sêtêt am sêloc, ma ñayham bu am mweñ su. Kwahic dec yac hon dambo Anötö anğô-nga, ma yac bu anğô yom bocke nan Pômdau gic atu am bu sôm têt yac.”

³⁴ Goc Pita gic hu yom ma sôm, “Kwahic dec aö

kayalê pi nãndô bu Anötö toc lau toŋ daŋ sa, hôc gêlêc toŋ ñatô su dom. ³⁵ Yomandô! Lau akêŋ lau ñatoŋ nom-ŋga hoŋ naŋ sêtöc in ma sêkôm mêtê ñayham ma solop, naŋ in oc kôc ñac sa. ³⁶ Anötö kêŋ ndê ñawaê ñayham têŋ lau Israel, ma yom dau hêganônŋ Yisu Kilisi, naŋ ti lau Israel ma lau gameŋ apa-ŋga hoŋ si Pômdau, ma whê lêŋ naŋ datap yom malô sa tu in-ŋga, naŋ sa. Mac aŋgô ñawaê dau su. ³⁷ Mac aŋyalê gêŋ hoŋ naŋ hôc asê gameŋ Judia-ŋga, têŋ ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau mbo Galili e meŋ têŋ dec. ³⁸ Anötö kêŋ in ndê ñaclai atu ti Nalau Dabuŋ gêm Yisu Nasaret-ŋga ahuc, dec kêyalin in sa tu kôm gwelen-ŋga. Ma Anötö whin in, dec in gêm lau sa yêc gameŋ daêsam, ma kôm lau hoŋ naŋ Sadaŋ ndê ñaclai kêgwiniŋ ñac dôŋ, naŋ ñayham sa tiyham. ³⁹ Yac ambo awhin in, ma alic gêŋ hoŋ naŋ in kôm yêc lau Israel si gameŋ ma yêc Jerusalem. Nac sic in ndu pi a, ⁴⁰ magoc têŋ bêc titö-ŋga Anötö uŋ in sa akêŋ lau batê-ŋga, ma kôm bu lau daêsam sêlic in. ⁴¹ Lau hoŋ sêlic in dom, magoc yac lau naŋ aŋ ti anôm gêŋ awhin Yisu têŋ ndoc in tisa ma mbo whin yac tiyham, naŋ Anötö kêyalin yac sa bu ahoc in ndê tisa ñawaê asê. ⁴² Ma Anötö gic atu yac bu anem mêtê lau, ma bu ahoc yom asê bu in kêyalin Yisu dau sa su, bu êŋsahê lau tali ti lau batê hoŋ têŋ bêc ñambu-ŋga. ⁴³ Ma propet akwa hoŋ bocdinaŋ sêhoc yom asê pi in. Nac sêto bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ whin in, naŋ Anötö oc suc ñac si sac kwi tu in ndê ñaê-ŋga.”

⁴⁴ Pita sôm yom dau mbo, ma Nalau Dabuŋ gêm lau hoŋ naŋ sêŋgô in ndê yom, naŋ ahuc. ⁴⁵ Ma lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whin Yisu ma sêmbo sêwhin

Pita, nañ sêhêdaê ñandô bu sêlic Anötö kêmwasin lau nañ sêmbô lau Israel si toñ dom, nañ ña Nalau Dabuñ. ⁴⁶ Bu ñac sêngô ñac lau dau sêsôm yom awha wakuc-nga ti sêmpin Anötö, tòm Nalau Dabuñ hôc ñac awha sa. Dec Pita sôm têt lau Israel-nga dinan, ⁴⁷ “Anötö kêñ Nalau Dabuñ têt lau gamen apa-nga dindéc tòm in kêñ têt yac lau Israel-nga. Bocdinan ñayham bu ñac sêlin busangu.” ⁴⁸ Goc in kêñ yatu bu sêñku ñac tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga. Ma tinambu lau dinan sêndac Pita bu mbo whin ñac tòm bêc ñatô.

11

Pita gic min lau gamen apa-nga si yom têt lau Jerusalem-nga

¹ Lau aposel ti lau sêkên whin Yisu-nga nañ sêmbô gamen Judia-nga, nañ sêngô ñawaê bu lau nañ Israel dom, nañ sêkôc Anötö ndê yom sa sêwhin. ² Magoc têt ndoc Pita hu Sisaria sin ma mbu têt Jerusalem gi, nañ lau ñatô sêsôm in. Nac lau Israel-nga nañ sêkên whin Pômdau, ma sêsap lau Israel-nga si sakin akwa ma pwac sêsê ñamlic ñatô su-nga dôñ. Ma ñac sêsôm Pita bocdec bu, ³ “Bocke am sôc lau nañ sêñkuc yac neñ mêtê dasê ñamlic-nga dom, nañ si andu, ma gên gên whin ñac?”

⁴ Dec Pita gic hu whê sa timala têt ñac, gên hon nañ hôc asê in, ma sôm, ⁵ “Têt bêc dan aô gaten mbec gambo malac Jopa, e gatun kain dan sa ma galic gên ñagatu dan. Galic gên gitôm po atu dan, nañ sêsô wac sip ñakêcsu hale, ma sêñwhan sip akên undambê têt aô men. ⁶ Aô gatôc gwaniñ ma galic bôc nom-nga tidau-tidau, bôc salen-nga ti gên

naŋ sêŋsêlêŋ ŋa ŋatac pu-ŋga, ma mbac lôlôc-ŋga. ⁷ Dinaŋ su, goc gaŋgô awha daŋ sôm têŋ aö bocdec bu, ‘Pita! Tisa ndic ma neŋ.’ ⁸ Magoc aö gaô yom ma gasôm, ‘Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêŋ dau ma sôm bu iŋ gêŋ ŋadômbwi, ma aö whaŋsuŋ gêm gauc sambuc.’ ⁹ Ma awha dau sa akêŋ undambê tiyham ma sôm, ‘Anötö bu sôm bu gêŋ daŋ iŋ gêŋ ŋawasi, dec am sôm bu ŋadômbwi dom.’ ¹⁰ Gêŋ hoŋ dinaŋ hóc asê aö tidim tö su, goc Pômdau kôc mbu pi undambê gi tiyham. ¹¹ Ma têŋ ndoc dinaŋ launŋac tö sêhóc asê andu naŋ aö gambo. Ŋamalac daŋ kêkiŋ ŋac sêtêŋ aö sêmeŋ akêŋ malac Sisaria. ¹² Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ aö bu wahêgo dauŋ tu ŋac lau gameŋ apa-ŋga lec dom, ma kac aö bu wawhiŋ ŋac wandi, dec aö gawhiŋ ŋac ga. Ma asidôwai 6 akêŋ Jopa sêwhiŋ yac si. Yac ahóc asê ma asôc ŋamalac dau ndê andu a. ¹³ Ma iŋ gic miŋ têŋ yac bu aŋela daŋ hoc dau asê têŋ iŋ yêc ndê andu, ma sôm yom têŋ iŋ bocdec bu, ‘Êmkiŋ lau sêtêŋ malac Jopa sêndi ma sêkôc Saimon naŋ sêsam bu Pita, naŋ meŋ. ¹⁴ Iŋ oc whê yom sa têŋ mac, pi lêŋ naŋ am ti nem lau hoŋ atap Anötö ndê mwasin nem mac si ambo tamli ŋapaŋ-ŋga sa.’

¹⁵ “Bocdinaŋ aö gac hu bu wasôm yom têŋ ŋac, ma têŋ ndoc dau dinaŋ Ŋalau Dabuŋ gêm ŋac ahuc tôm iŋ meŋ pi yac têŋ ŋamata-ŋga. ¹⁶ Ma têŋ dinaŋ aö gauc gêm Pômdau ndê yom bocdec bu, ‘Jon kêku lau ŋa bu, tigeŋ Anötö oc êŋku mac ŋa Ŋalau Dabuŋ.’ ¹⁷ Lau dinaŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau Yisu Kilisi tôm yac lau Israel-ŋga dakêŋ whiŋ, ma bocdinaŋ dec Anötö kêmwasin ŋac ŋa Ŋalau Dabuŋ tôm iŋ kôm têŋ yac. Anötö dau ndê lêŋ dinaŋ, ma aö asa dec bu walhac

ahuc?”

¹⁸ Lau Israel-nga dau sêngô Pita ndê yom dinañ e ñac si yom mba, ma sêmpin Anötö ma sêsôm, “Kwahic dec yac tanjalê bu lau honñ nañ sem dau kwi, nañ oc sêtap Anötö ndê mwasin sêndöc tali ñapañ-nga sa. Yac lau Israel-nga, ma lau nañ sêmbö Israel si toñ dom, nañ sêwhin.”

Lau sêkêñ whin Yisu yêc malac Antiok

¹⁹ Têñ ndoc lau Israel-nga sic Steven ndu, nañ sic hu sêkêñ kisa lau sêkêñ whin-nga e ñac si daêsam sêhu Jerusalem sin ma sêlhö têtên. Ñatô sêtên gamen Pionisia-nga ti nduc Saipras, ma ñatô sêtên malac Antiok si. Yêc gamen bocke nañ sêhoc asê, nañ sêhoc ñawaê ñayham asê, magoc sêsôm têtên lau Israel-nga tawasê. ²⁰ Magoc lau ñatô nañ sêhu Jerusalem sin, nañ si malachu Sairin ma nduc Saipras, nañ sêtên Antiok si, ma sic hu sêsôm ñawaê ñayham pi Pômdau Yisu têtên lau Grik sêwhin lau Israel-nga yêc malac dinañ. ²¹ Ma Pômdau gêm mbec gwelenñ dau e lau daêsam ñandô sem dau kwi ma sêkêñ whin Pômdau.

²² Tinambu lau Jerusalem-nga nañ sêkêñ whin Yisu, nañ sêngô gênñ dau ñawaê, dec sênkinñ Banabas têtên Antiok gi. ²³⁻²⁴ Banabas inñ ngac ñayham nañ Ñalau Dabuñ gêm inñ ahuc ma kênñ whinñ ñannga. Têtên ndoc inñ hóc asê Antiok, nañ gêlic bu lau daêsam sêtap Anötö ndê mwasin sa ma sêkêñ whinñ Yisu. Dec inñ tac ñayham atu, ma kêgilí ñac bu sêsap Pômdau dôñ, ma sêkêñ whinñ inñ ti si ñalôm sambuc. Ma têtên ndoc dinañ lau daêsam sêngô Banabas ndê yom ma sêkêñ whinñ Pômdau.

²⁵ Malô goc Banabas têtj malac atu Tasis gi ma kêsâlê Saul. ²⁶ Inj tap inj sa su, goc kôc inj sa, ma injlu sêmbu sêtêtj Antiok si. Ma injlu sêkôm gwelenj yêc gôlôwac dabuj ñalôm, sêndôhônj lau daêsam gitôm yala sambuc danj. Malac Antiok ti malac ñamata-nga nanj lau sic hu sêsam lau sêkêj whinj-nga bu Kîlisi ndê lau.

²⁷ Têtj ñasawa dinanj propet ñatô akêj Jerusalem sêsip Antiok si. ²⁸ Ma Ñalau Dabuj kac ñac si ñgac danj ñaê Agabus, dec tisa yêc lau sêkêj whinj-nga anjô-nga, ma hoc yom asê bu tinambu tôbôm atu oc nem gamej nanj lau Rom sem gôlij, nanj ahuc sambuc. (Ma inj ndê yom dau ñandô sa têtj ndoc Klaudias ti kinj Rom-nga.) ²⁹ Tu dinanj-nga lau nanj sêkêj whinj Yisu sêkôc gauc pi lêtj bu sênem asidôwai nanj sêndôc gamej Judia-nga, nanj sa. Ñac tigenj-tigenj sic awa sa tôm Anötô kêmwasinj ñac, ³⁰ ma sêkêj têtj Banabas lu Saul bu sêkôc sa sêndi, ma sêkêj têtj lau sêkêj whinj-nga si lau bata nanj sêmbu Jerusalem.

12

Lau sêkêj whinj-nga sêtap kisa atu sa

¹ Têtj ndoc dinanj Kinj †Herod gauc gêm tidônj bu kêtj kisa lau sêkêj whinj-nga, ma kôc ñac si lau ñatô dôj. ² Inj gic atu inj ndê lau sinj, dec sic Jon ndê dôwa Jems ndu ña bienj baliñ. ³ Inj gêlic bu gêtj dinanj kôm lau Israel-nga atac ñayham sa, dec inj sôm bu inj ndê lau sinj-nga sêkôc Pita dôj, têtj têm lau Israel-nga sêlic om atu †Mwasinj Bolom Yist Mba-nga. ⁴ Bocdinanj lau sinj-nga sêkôc Pita dôj ma sêkêj inj ndôc gapocwalô. Ma sêkêj lau sinj-nga

ton hale sêyob in sêo dau sêo dau, ma ngac hale sêmbo ton tigen-tigen ñalôm. Herod gauc gêm bu kêñ in ndöc dinan e lau Israel si Mwasin Bolom Yist Mba-nga ti †Pasowa-nga pacndê, goc kôc in sa ma êmatôc in yêc lau anğô-nga. ⁵ Bocdinan Pita ndöc gapocwalô, magoc lau sêkêñ whin-nga hon nan sêmbo Jerusalem, nan sêten mbec ñanja tu in-nga têtñ Anötö.

Pômdau ndê anjela gêm Pita sa

⁶ Têtñ ôbwêc dan Pita yêc bêc yêc gapocwalô, ma Herod kêmatin yom tidôn su bu êmatôc in têtñ lansê. Sêsô in amba dôn ña sen lu, ma gi sêsô pi ngac sin-nga lu. Ma lau sin-nga ñatô sêlhac sêyob gatam. ⁷ Ma ñagahô ñambwa Pômdau ndê anjela dan hôc asê, ma ñawê pô gapocwalô ñalôm. In ton Pita sip ñabi e tali sa, ma sôm têtñ in, “Ñagahô! Tisa!” Goc sen nan sêsô in amba dôn, nan tigolon ma peñ sip gi. ⁸ Ma anjela sôm, “Êmasan daôm. Kic nem pinjap dôn ma sôc nem atapa ti ñakwê balin sa, goc êmkuc aö.” Pita kôm gitôm in sôm, ⁹ ma kêkuc anjela dau. In gauc gêm bu gêtñ nan anjela kôm, nan gitôm mbê dan, ma kêyalê dom bu gêtñ dau in gêtñ ñandô. ¹⁰ Inlu sêñlêc ngac sin-nga lu nan sêyob andu dau e sêhóc asê gatam nan sa malac lôm. Gatam dau gêtñ dau su, ma sêsa awê si. Inlu sêñsêlêñ sêsa sen dan, ma sep tigen anjela hu in sin.

¹¹ Têtñ dinan Pita ndê gauc sa ma sôm têtñ dau, “Kwahic dec aö kayalê tidôn bu Pômdau kêkin ndê anjela bu êngaho aö su yêc Herod amba, bu gêtñ nan lau Israel-nga gauc gêm bu sêkôm têtñ aö, nan oc ñandô sa dom.” ¹² In kêyalê gêtñ dau pi ñandô, goc sa têtñ awê dan ñaê Maria ndê andu gi. Maria in

Jon, tɲgacsɛɲom naɲ sɛsam bu Mak, naɲ dinda. Ma tɛɲ ɔbwɛc dinaɲ lau daɛsam sɛkac sa sɛmbo Maria ndɛ andu bu sɛtɛɲ mbec. ¹³ Pita hɔc asɛ ma kɛmati gatam. Ma awhɛ akiɲ daɲ ɲaɛ Roda sa gi bu lic asa kɛmati gatam. ¹⁴ In ɲgɔ in awha dec kɛyalɛ bu Pita, dec tac ɲayham sa atu ma kɛlhiɲ gatam siɲ kɛti mbu gi ma sɔm tɛɲ lau bu, “Pita dɛ kalhac gatam!” ¹⁵ Magoc ɲac sɛkɛɲ whiɲ dom, ma sɛsɔm tɛɲ in bu, “Am nem gauc kɛɲsɔɲ!” Goc in sɔm yom pi Pita ɲapaɲ e ɲac sɛsɔm, “Mboe in ndɛ aɲela, me?” ¹⁶ Sɛkɔc gauc dinaɲ sɛmbo, ma Pita gacgeɲ kɛmati gatam kalhac. Malɔ ma sɛlɛc gatam su tɛɲ in e sɛlic in ma sɛsɔ ɲandɔ. ¹⁷ Pita gic amba bu sɛnem dau dɔɲ, goc gic miɲ yom pi ɲalɛɲ naɲ Pɔmdau kɔc in su yɛc gapocwalɔ. Ma in sɔm, “Mac andi ma asɔm asɛ tɛɲ Jems ma asidɔwai ɲatɔ.” Goc in hu ɲac siɲ ma sa gi.

¹⁸ Tɛɲ bɛbɛc lau siɲ-ɲga naɲ sɛyob gapocwalɔ sɛlic bu Pita aɲgɔ mba. Gɛɲ dau gɛli ɲac ɲalɔm sa ɲandɔ, ma ɲac gauc gɛm yom daɛsam pi in bu oc mbo nde. ¹⁹ Ma Herod ɲgɔ ɲawaɛ, dec kɛɲ lau sɛɲsalɛ in e gimba. Goc in kɛsu lau siɲ-ɲga naɲ sɛyob Pita, ma gic atu bu sɛndic ɲac ndu.

Pɔmdau gic Herod ndu

Tiɲambu Herod hu gameɲ Judia-ɲga siɲ ma sa tɛɲ malac Sisaria gi bu mbo bɛc ɲatɔ. ²⁰ Tɔm ɲasawa hic baliɲ ɲagec gi su, naɲ yom ɲawapac ɲatɔ yɛc Herod ma lau malac Taya ma Saidon-ɲga ɲalhu, dec in gɛlic ɲac sac. Magoc tɛɲ tɛm in mbo malac Sisaria, naɲ lau dau ɲalɔm tigeɲ ma gauc gɛm bu sɛhɛ wamba in tiyham. ɲahu bu ɲac sɛmbo Herod ndɛ gɔliɲ ɲapu ma lau gameɲ dinaɲ-ɲga takwɛ

Herod tòm yala hon, bu nem ñac sa ña gêñ danen-nga ñatô. Tu dinan-nga sêmasañ yom whiñ Blastus, ñgac nañ yob Herod ndê andu, ma semli in bu nem ñac awha têt Herod. Ma sic ndoc bu sêmasañ yom wamba-nga dau whiñ Herod.

²¹ Têt bêt dau Herod sôc ndê ñakwê ti ñawasi kin-nga sa, goc ndöc ndê pôn ma sôm ndê yom daêsam asê têt lau malac lu dinan-nga. ²² Ñac sêngô su ma sêmbwêc, “Kec! Awha dindéc ñamalac ñambwa ndê awha dom, anötö dan ndê awha.” ²³ Herod ñgô ñac si yom dinan, dec toc dau sa kêtêc ma kêt waê têt Anötö dom. Ma tu dinan-nga Pômdau ndê añela gic in ma kôm in gêmbac atu. Dombo sem in ahuc ma sen in e mbac ndu.

²⁴ Têt têt dinan ma kêsêlêt men, nañ lau sem mêtê ñapañ e Anötö ndê yom tiapa, ma lau daêsam sêkêt whiñ. ²⁵ Banabas lu Saul sic bata si gwelen yêc malac Jerusalem, goc sêmbu sêtêt Antiok si. Ma sêkôc Jon, ñgac nañ sêsam in ndê ñaê dan bu Mak, nañ whiñ inlu gi.

13

Sem mbec Banabas lu Saul bu sêkôm gwelen

¹ Lau propet ti kêtôhôn-waga bocdec sêmbu m alac Antiok ma sêkôm gwelen yêc gôlôwac dabuñ ñalôm. Banabas lu Saimon nañ sêsam bu Naiga, Lusias akêt malac Sairin, Saul ma Manaen (nañ tiatu whiñ †Herod Antipas têt ndoc inlu sêmbu balê). ² Têt bêt dan ñac lau dau sêmbu sêwhiñ dau ma sêhu gêñ danen-nga sin tu sêtoc Pômdau sa-nga. Ma Ñalau Dabuñ sôm têt ñac bu, “Aö kayalin Banabas lu Saul sa bu sêkôm gwelen ñawaê ñayham-nga. Bocdinan

anem mbec inlu ma ankin inlu sêsa sêndi ma sêkôm gwelen dau.” ³ Lau dau sêngô su, goc sêhu gêñ daneñ-nga sin ti sêten mbec ñasawa dan tiyham, ma sêkêñ amba sac Saul lu Banabas, ma sêñkin inlu sêsa si.

Saul lu Banabas sêmbô nduc Saipras

⁴ Nalêñ dinañ Nalau Dabuñ kêkin Saul lu Banabas, dec inlu sêtêñ malac Selusia si, ma sêpi wan dan ma sêsa nduc Saipras si. ⁵ Ñac sêsôc baô yêc malac Salamis, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga yêc dindê, ma sem mêtê lau ti sêhoc Anötö ndê yom asê. Ma Jon mbo whin inlu bu nem inlu sa.

⁶ Tinambu sêñsêlêñ ma sêhoc ñawaê ñayham asê yêc nduc Saipras ñagameñ hon e sêhóc asê malac Papos. Yêc dinañ sêtap propet tasan dan sa nan kôm gwelen mbectoma-nga whin. In ngac Israel-nga dan ma in ndê ñaê Ba-Jisas. ⁷ In gêm akin ngac Rom-nga nan gêm gôlin nduc Saipras, nan ndê ñaê Segias Polas. Gôlinwaga dau in ngac tiguauc, dec kêgalêm Banabas lu Saul sa, bu in tac whin bu sêwhê Anötö ndê yom sa têt in. ⁸ Magoc Ba-Jisas kôm bu êngwiniñ ti kêñ kisa inlu, ma tac whin bu kac gôlinwaga dau kwi bu kêñ whin Pômdau dom. (Ba-Jisas ndê ñaê dan Elimas, nan danem kwi bu Mbectoma.) ⁹ Têñ ndoc dinañ Nalau Dabuñ gêm Saul, nan sêsam bu Pol ahuc, ma in tahê Elimas ma sôm, ¹⁰ “Am Sadañ atu am! Am kêñ kisa lêt gitêñ hon, ma sac ti mêtê tasan gêm am ahuc. Am bu kôm Pômdau ndê lêt solop êñsôn. ¹¹ Kwahic dec am oc êmsahê Pômdau ndê ñaclai. Am oc tampec sa ma tôm bêc ñatô am oc lic gameñ ti ac ñawê tiyham dom.” Ma ñagahô ñasec gêm ngac dau tandô ahuc,

ma inj kêsêlêṅ kêsâ ma kêsâlê ṅamalac daṅ bu kêm inj amba ma wê inj. ¹² Segias Polas hêdaê tu Saul lu Banabas si yom pi Pômdau-ṅga, ma têṅ ndoc inj gêlic gêṅ naṅ hóc asê Elimas, naṅ inj kêṅ whiṅ Yisu.

Pol gêm mêtê mbo Antiok

¹³ Pol lu Banabas ma Mak sêhu Papos siṅ ma sêpi waṅ daṅ, ma sêlac sêtêṅ malac Pega naṅ yêc gameṅ Pampilia-ṅga si. Yêc gameṅ dinaṅ Jon hu inḷu siṅ ma mbu têṅ Jerusalem gi. ¹⁴ Goc inḷu sêhu Pega siṅ ma sêtêṅ malac Antiok naṅ yêc gameṅ Pisidia-ṅga,* naṅ si. Têṅ bêc Sabat-ṅga sêsôc lau Israel si lôm wê-ṅga si, ma sêndôc sic. ¹⁵ Sêṅgô Anötö ndê yom naṅ sêsam yêc Buku Yomsu-ṅga ti Propet si Buku, goc lau bata lôm wê-ṅga-ṅga sêkêṅ yom têṅ inḷu ma sêsôm, “Asidôwa lu. Amlu nem yom bu yêc bu apuc lau dindêc dôṅ, dec asôm asê têṅ yac.”

¹⁶ Goc Pol tisa kalhac, ma gic amba têṅ lau bu sênem dau dôṅ, goc sôm, “Mac lau Israel-ṅga ti mac lau apa naṅ atoc Anötö sa. Aṅgô su naṅ! ¹⁷ Yac lau Israel-ṅga mba Anötö kêyalinṅ yac mba abaṅi sa. Ma tiṅambu inṅ kôm ṅac si wakuc naṅ sêndôc gameṅ Isip-ṅga, n aṅ sêti lau toṅ atu. Ma têṅ ndoc inṅ kôc ṅac su yêc Isip, naṅ kôm gêṅ ti ṅaclai atu daêsam. ¹⁸ Tiṅambu ṅac sêkôm mêtê wachuc daêsam tôm yala 40 naṅ sêmbô gameṅ sawa, magoc Anötö hu ṅac siṅ dom. ¹⁹ T inṅambu inṅ ku lau toṅ 7 dulu yêc gameṅ Kanan-ṅga, ma kêṅ ṅac si gameṅ têṅ lau Israel-ṅga sêwêkainṅ. ²⁰ Gêṅ hoṅ dinaṅ hóc asê yêc

---

* **13:14:** Malac lu ṅaê Antiok sêyêc. Daṅ yêc gameṅ Siria-ṅga - alic Apo 13:1; ma 14:26. Ma daṅ yêc gameṅ Pisidia-ṅga (alic map).

yala 450 ñalôm. Tiñambu inñ kênñ lau sêmatôc yom-
nga sêyob lau Israel-nga e meñ têtñ propet Samuel
ndê têtñ. ²¹ Têtñ ndoc dinañ lau dau sêndac kinñ
dañ bu nem gôlinñ ñac, ma Anötö kênñ Saul, nañ ndê
damba Kis akênñ Benjamin ndê tonñ. Saul gêm gôlinñ
tôm yala 40, ²² goc Anötö kôc inñ su ma kênñ Dawid ti
kinñ ô inñ su. Ma inñ sôm yom pi Dawid bocdec bu, ‘Aô
galic Jessi ndê atu Dawid bu ñgac nañ ndê ñalôm ti
gauc tap aneñ atac whinñ sa, ma oc kôm gêtñ honñ tô
aô atac whinñ.’ ²³ Anötö kêtñaliñ ñgac nem lau si-nga
Yisu sa yêc Dawid dau ndê wakuc, tô inñ gic bata
munñ su, ma kênñ inñ hôt asê Israel. ²⁴ Yisu gic hu ndê
gwelenñ su dom, ma Jon gêm mêtê têtñ lau Israel-
nga honñ bu sênem si ñalôm kwi ma sêlinñ busañgu.
²⁵ Têtñ ndoc Jon ndê gwelenñ kêtñinñ bu pacndê, nañ
inñ sôm têtñ lau bu, ‘Mac gauc gêm bu aô asa? Ñgac
nañ Anötö gic bata bu ti mac nem Mesaya, nañ aô
dom. Mba! Magoc inñ oc meñ êñkuc aô. Inñ ñgac
tiwaê ma aô ñgac ñambwa, gitôm dom bu wati inñ
ndê ñgac akinñ tu wanñgapwêc inñ ndê atapa ñawalô
su-nga.’

²⁶ “O asidôwai. Mac lau Israel-nga nañ asa akênñ
abanñ Abraham, ti mac lau nañ ambo lau Israel si
tonñ dom magoc atoc Anötö sa. Ñawaê dindéc pi
Anötö ndê lêtñ nem lau si-nga, nañ inñ kênñ gic waê
yac honñ. ²⁷ Lau Israel Jerusalem-nga ti ñac si lau
bata sêsam propet akwa-kwa si yom asê yêc ñac si
lôm wê-nga tô inñ bêt Sabat-nga honñ. Magoc têtñ têtñ
Yisu hôt asê, nañ sêtñyalê dom bu inñ Mesaya dau,
ma sêkic yom bu sêndic inñ ndu. Ñac sêtñyalê dom
bu lêtñ bocdinañ dec kôm yom nañ lau propet dau
sêhoc asê pi Mesaya, nañ ñandô sa. ²⁸ Ñac sêtap yom

giso danj sa pi Yisu tu bu sêndic inj ndu-nga lec dom, magoc sêndac Pailot bu ndic inj ndu. ²⁹ Nac si lêñ dinañ dec kôm yom honj nanj sêto pi Yisu munj su, nanj ñandô sa. Pailot ndê lau sic Yisu ndu su, goc lau sêkôc inj su yêc a gicso ma sêkêñ inj ndê ñamlanj yêc sêhò. ³⁰ Magoc Anötö unj inj sa akêñ lau batê-nga. ³¹ Ma tòm bêc daêsam inj mbo whinj lau nanj sêñsêlêñ sêwhinj inj têñ ndoc inj gic hu ndê gwelenj yêc Galili e lau sic inj ndu yêc Jerusalem. Nac lau dau sêlic inj tisa su yomandô, madec sêsôm asê têñ lau honj. ³²⁻³³ Kwahic dec yac asôm ñawaê ñayham asê têñ mac bocdec bu, Anötö unj Yisu sa akêñ lau batê-nga. Ma bocdinañ dec yom nanj inj gic bata têñ abañi, nanj kwahic dec inj kôm ñandô sa têñ abañi si lau wakuc yac dec. Tòm yom nanj sêto yêc Wê tilu-nga yêc Buku Wê-nga bocdec bu, *‘Acsalô lec am ti aö nenj atungac solop, ma aö gati am Damam.’* ³⁴ Anötö unj inj sa akêñ lau batê-nga bu inj ñamlic tibalê dom. Bu mba, dec oc tòm dom bu sêto yom bocdec bu, *‘Pwac dabunj nanj aö kamatinj gawhinj Dawid, nanj tidôñ su, ma mac oc atap pwac dau ña-mwasinj sa.’* ³⁵ Ma yom dau Dawid to yêc bocdec, *‘Am oc hu nem Ngac Dabunj sinj bu tibalê dom.’* ³⁶ Anjô su nanj! Dawid to yom dinañ hêganônj inj dau dom. Bu têñ ndoc Dawid gic bata gwelenj nanj Anötö kêñ sip inj amba, nanj Dawid mbac ndu whinj lau têm dinañ-nga, ma sêñsuhunj inj whinj ndê apai. Ma inj ndê ñamlanj tibalê su. ³⁷ Tigenj Yisu, nanj Anötö unj inj sa akêñ lau batê-nga, nanj ndê ñamlanj tibalê dom.

³⁸ “Bocdinañ anenj asidôwai hac, anjô. Aö tac whinj bu mac anyalê ñapep bu yom nanj yac ahoc asê têñ mac, nanj bu whê mac nem gauc sa pi

lêñ bu Anötö suc mac nem sac kwi tu Yisu-nga. ³⁹ Mac nem dan gitôm dom bu êñkuc yomsu hon nan Moses to e Anötö lic in bu ñamalac gitêñ. Mba andô! Tigen kwahic dec lau nan sêkêñ whin Yisu, nan Anötö gêlic ñac bu lau gitêñ tu in-nga. ⁴⁰ Ayob daôm bu atec ñawaê ñayham dindéc dom, tu bu yom nan lau propet sêsôm, nan ñandô sa pi mac dom. Yom dau bocdec:

⁴¹ Alic su nan mac lau apu yom ti atan bôlê-nga. Kwahic dec aô oc wakôm gêñ atu dan, nan lau bu sêsôm asê têt mac, dec oc akêñ whin dom! Mac alic ti ahêdaêm, magoc oc andinam!” [*Hab 1:5*]

⁴² Pol gic bata in ndê yom dinan, ma inlu Banabas bu sêhu lôm wê-nga sin sêsa awê sêndi. Ma lau sêndac inlu bu sêmbu sêmen têt Sabat ñambu-nga, ma sêsôm yom tiyham pi gêñ hon dinan. ⁴³ Lau bata lôm wê-nga sêkêñ gôlôwac sêsa si su, ma lau daêsam sêñkuc Pol lu Banabas. Lau ñatô ñac lau Israel-nga, ma lau ñatô ñac lau gameñ apa-nga nan sêñkuc lau Israel si sakin sênem akin Anötö-nga. Ma Pol lu Banabas sem yomgalôm sêwhin ñac, ma sem la ñac bu takwê Anötö ndê mwasin tu bu puc ñac si sêkêñ whin dôñ tôm bêc hon.

⁴⁴ Sabat dan tiyham hêc asê, ma lau daêsam andô sêkac dau sa bu sêngô Pômdau ndê yom. Kêpin bu lau malac-nga hon sêmen sêpitigen. ⁴⁵ Tigen lau Israel-nga ñatô sêlic ton atu dinan ma sem lêmun ñandô. Bocdinan ñac atac ñandê ma sêsôm yom sac-sac daêsam bu sêngwinin Pol ti ndê yom. ⁴⁶ Magoc inlu Banabas sêlhac ti atac pa su ma sêo ñac si yom ma sêsôm, “Anötö kêkin alu bu asôm in ndê yom asê têt mac lau Israel-nga mun. Magoc mac atec

in ndê yom. Mac atec bu atap sen andöc tamli-nga sa, a? Tu dinan-nga dec alu oc ahu mac sin, ma atên lau nan lau Israel dom, nan andi. ⁴⁷ Pômdau dau gic atu alu bu akôm bocdinan, tôm yom nan Aisaya to pi Anötö ndê ngac akiñ bocdec bu:

Aö wanñin am gitôm nawê bu tên lau nan lau Israel dom, nan ndi. Ma am oc sôm nawawê nayham asê pi aneñ lên wanem lau si-nga e tiapa yêc gameñ hon.” *[Ais 49:6]*

⁴⁸ Lau gameñ apa-nga dinan sênghô yom dau, ma nac atac nayham sa ma sêtoc Pômdau ndê yom sa. Ma lau hon nan Pômdau kêyalin nac sa su bu sêtap sen sêndöc tali-nga sa, nan sêkên whin.

⁴⁹ Ma Pômdau ndê yom gi tiapa gêm gameñ hon dinan ahuc. ⁵⁰ Magoc yêc malac dinan lau Israel-nga natô sênghilí lau bata ti lauwhê tiwaê nan sêmbo gôlôwac Israel-nga nalôm, ma sêkên kisa Pol lu Banabas ma sêmasuc inlu su yêc nac si gameñ. ⁵¹ Bocdinan inlu sêton kop su yêc si gahi bu tôc lau dau si giso asê, ma sêtên malac Aikoniam si. ⁵² Ma Anötö kên Nalau Dabuñ gêm lau malac Antiok-nga nan sêkên whin Yisu, nan ahuc, ma sêmbo ti atac nayham napan.

14

Pol lu Banabas sem mêtê sêmbo malac Aikoniam

¹ Pol lu Banabas sêhóc asê malac Aikoniam, ma sênkuc si gêbôm ma sêsóc lau Israel si lôm wê-nga si. Ma yêc dinan inlu sem mêtê nalên nayham e lau daêsam sêkên whin Yisu, lau Israel-nga ma lau gameñ apa-nga sêwhin. ² Magoc lau Israel-nga nan sêkóc inlu si yom sa ti sêkên whin dom, nan sênghilí

lau gameŋ apa-ŋga e sêlic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sac. ³ Tu dinaŋ-ŋga Pol lu Banabas sêmbo malac Aikoniam ŋasawa hic baliŋ, ma sêlhac ŋaŋga tu bu sêwhê Pômdau ndê yom sa-ŋga. Ma Pômdau kêŋ ŋaclai têtŋ iŋlu bu sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu, tu bu puŋ yom naŋ iŋlu sêhoc asê pi iŋ ndê mwasin, naŋ dôŋ. ⁴ Gêŋ dau kôm lau malac-ŋga sêwhê dau kôc, ŋatô sêlhac sêwhiŋ lau Israel-ŋga, ma ŋatô sêlhac sêwhiŋ aposel lu dinaŋ. ⁵ Têtŋ dinaŋ lau Israel-ŋga ma lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêkêŋ kisa iŋlu, naŋ sêkic yom sêwhiŋ ŋac si lau bata bu sêkôm iŋlu ŋayom ma sêtuc iŋlu ŋa hoc ndu. ⁶⁻⁷ Tigeŋ iŋlu sêŋgô ŋapuc, ma bocdinaŋ dec sêlhô sêtêtŋ gameŋ Likonia-ŋga si. Ma yêc gameŋ dinaŋ, iŋlu sêkôm gwelenŋ ŋawaê ŋayham-ŋga yêc malac Listra ma malac Derbi ma yêc ŋagameŋ ŋamakê-ŋga.

Pol lu Banabas sêtêtŋ malac Listra si

⁸ Yêc malac Listra ŋac bôliŋ daŋ mbo, naŋ gahi lu-lu tibalê. Dinda kôc iŋ bocdinaŋ, ma iŋ kêsêlêŋ daŋ dom. ⁹ Têtŋ bêc daŋ iŋ ndöc gameŋ naŋ Pol gêm mêtê mbo, ma ŋgô iŋ ndê yom. Pol tahê iŋ e kêyalê bu iŋ kêŋ whiŋ Pômdau ŋaŋga tôm bu kôm iŋ ŋayham sa. ¹⁰ Dec Pol ta yom ŋa awha atu ma sôm, “Tisa lhac!” Ma ŋagahô ŋambwa ŋac dau tisa ma kêsêlêŋ.

¹¹ Lau Likonia-ŋga sêlic gêŋ naŋ Pol kôm, dec sêmbwêc yêc dau awha-ŋga ma sêsôm, “Kec, anötöi sem ŋamalac aŋgô ma sêsip sêtêtŋ yac sêmeŋ.” ¹² Ma sêhê ŋaê Seus pi Banabas kêkuc ŋac si anötö ŋamata-ŋga ndê ŋaê. Ma sêsam Pol bu Hermes, kêkuc ŋac si anötö apa daŋ ŋaê, ŋahu bu iŋ ŋac sôm yom-ŋga. ¹³ Lau malac dinaŋ-ŋga si lôm tu sênem akiŋ ŋac si anötö apa Seus, naŋ kalhac kêpiŋ malac

dau ñagatam. Ma anötö apa Seus ndê dabunſiga dan, ti ñac lau malac-nga atac whiñ bu sêkêñ gêñ pi ya ti da têtñ Pol lu Banabas. Dec in kôc makao gapoc ñatô ma gêñ ñatô tu sêngôlôn makao ma sêkêñ ti da-nga, ma ñac hon sêkac dau sa sêmbo malac dau ñasactô. ¹⁴ Magoc têtñ ndoc aposel lu sêngô gêñ dinan ñawaê, nan sêkac si ñakwê kic bu sêtôc asê bu sêlic gêñ dau so sambuc. Ma sêsa ñalhu si, ma sêmbwêc yom bocdec bu, ¹⁵ “Ei! Mac akôm in dinan tu ake-nga? Alu ñamalac atôm mac, ma amen bu asôm ñawaê ñayham asê têtñ mac. Alu bu asôm têtñ mac bu ahu nem anötöi tasan hon sin ma anem daôm kwi ma anem akiñ Anötö Tali Ndadu, nan kêmasan undambê ti nom ma gwêc ti gêñ hon. ¹⁶ Mun-ñ ga in kêtñ ñasawa têtñ lau nom-nga hon bu sêkôm gêñ tôm si atac whiñ. ¹⁷ Magoc in kêmwasin lau nom-nga ñapan bu whê ñac si gauc sa pi in. In kêtñ u gic akêtñ umbon, dec mac nem ôm sem ñandô daêsam. In kêtñ gêñ danen-nga daêsam têtñ mac, ti gêñ ñayham-ñayham tu bu kôm mac atac ñayham-nga.” ¹⁸ Inlu sêwhê gêñ hon dinan sa têtñ lau dau, magoc lau ñatô si gauc sa dom, ma sêkôm ñanga bu sêkêñ da têtñ inlu.

¹⁹ Têtñ dinan lau Israel-nga ñatô nan sêmen akêtñ malac Antiok ma Aikoniam, nan sêsôm yom daêsam têtñ lau e sêkac si ñalôm kwi ma sêlic Pol lu Banabas sac. Dec sêtuc Pol ña hoc e gauc gêm bu in mbac ndu su, goc sêhê in sa malac ñamakê gi. ²⁰ Magoc lau sêkêñ whiñ Yisu-nga ñatô sêsa si sêngihi in a huc, dec in tisa ma mbu sôc malac Listra gi. Ma ñagalanſê inlu Banabas sêlhô sêtêtñ malac Derbi si.

Pol lu Banabas sêmbu sêtêḅ Antiok si

²¹ Inḅu sêsôm ḅawaê ḅayham asê yêc malac atu Derbi, e lau daêsam sêkêḅ whiḅ Pômdau. Tiḅambu inḅu sêmbu si, ma sic lau sêkêḅ whiḅ-ḅga kêsi yêc malac Listra, Aikoniam, ma Antiok yêc gameḅ Pisidia-ḅga. ²² Sêpuc lau sêkêḅ whiḅ-ḅga dôḅ bu sêlhac ḅaḅga ma sêhu si sêkêḅ whiḅ siḅ dom. Sêsôm têḅ ḅac bu, “Yac bu dambo Anötö ndê gôliḅ ḅapu, naḅ inḅ gêḅ sauḅ dom. Dalhac ḅaḅga ma dahôc ḅawapac dandic ḅawaê.” ²³ Ma yêc lau sêkêḅ whiḅ-ḅga ḅatonḅ hoḅ naḅ inḅu sic kêsi, naḅ Pol lu Banabas sêḅyaliḅ lau bata sa bu sêyob tonḅ tigeḅ-tigeḅ. Inḅu sem mbec lau bata dau ma sêkêḅ ḅac sêsip Pômdau, naḅ ḅac hoḅ sêkêḅ whiḅ inḅ, naḅ amba. Ma ḅac hoḅ sêhu gêḅ danêḅ-ḅga siḅ tu bu sêteḅ mbec-ḅga, ma sêndac Pômdau bu puc lau bata dau dôḅ. ²⁴ Inḅu sic gameḅ Pisidia-ḅga kêsi su, goc sêtêḅ gameḅ Pampilia-ḅga si. ²⁵ Yêc dinanḅ sêhoc ḅawaê ḅayham asê yêc malac Pega, ma tiḅambu sêsa malac Atalia si. ²⁶ Ma yêc Atalia sêpi waḅ daḅ, ma sêmbu sêtêḅ malac Antiok naḅ yêc gameḅ Siria-ḅga si. Muḅ-ḅga lau yêc malac d au sêḅyaliḅ inḅu sa ma sêteḅ Anötö bu êmwasiḅ inḅu tu gwelenḅ naḅ kwahic dec inḅu sic bata su-ḅga. ²⁷ Sêhóc asê su goc sêkac lau sêkêḅ whiḅ-ḅga hoḅ sa, ma sic miḅ gêḅ hoḅ naḅ Anötö gêm inḅu sa bu sêkôm. Ma sêsôm asê têḅ ḅac bu kwahic dec Anötö gêlêc gatam su têḅ lau naḅ lau Israel dom, dec ḅac si lau daêsam sêkêḅ whiḅ Yisu. ²⁸ Ma inḅu sêmbu sêwhiḅ lau sêkêḅ whiḅ-ḅga yêc malac Antiok ḅasawa baliḅ.

Lau atu-tu sêkac sa sêmbô Jerusalem

¹ Lau sêkêñ whiñ-nga ñatô akêñ gameñ Judia-ñ ga sêhóc asê Antiok, ma sêndôhôn yom têtñ lau sêkêñ whiñ-nga nañ lau Israel dom, nañ bocdec bu, “Mac bu asê nem laungac si ñamlic ñatô su añkuc pwac nañ Moses to yom pi, nañ dom, dec oc tòm dom bu Anötö nem mac si.” ² Tu yom dinañ-nga dec kisa atu yêc Pol lu Banabas ma lau gameñ Judia-nga dinañ ñasawa, ma sêseñ dau ñapañ pi yom dau. Bocdinañ lau sêkêñ whiñ-nga sêñyaliñ Pol lu Banabas ma lau sêkêñ whiñ-nga ñatô sa, ma sêñkiñ ñac bu sêpi Jerusalem sêndi ma sêngô lau aposel ti lau bata si gauc pi yom dau. ³ Sêñkiñ ñac si su, ma têtñ ndoc Pol ti lau dau sêñsêlêñ sêmbô señ, nañ sic miñ têtñ lau sêkêñ whiñ-nga yêc gameñ Pionisia ti Samaria-nga, pi ñac si gwelen têtñ lau nañ lau Israel dom. Sêwhê sa bu lau apa daêsam sêkac si ñalôm kwi ma sêkêñ whiñ Pômdau. Ma yom dau kôm lau sêkêñ whiñ-nga hoñ atac ñayham atu. ⁴ Ma têtñ ndoc sêhóc asê Jerusalem, nañ lau sêkêñ whiñ-nga ti aposel ma lau bata sêkóc ñac sa. Ma iñlu sic miñ gêtñ hoñ nañ Anötö gêm iñlu sa bu sêkôm.

⁵ Têtñ dinañ lau Palêsai ñatô nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ sêtisa ma sêsôm, “Yac gauc gêm tidôn bu dandic atu bu lau gameñ apa-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ sêsê laungac si ñamlic ñatô su ma sêsóc Moses ndê yomsu ñapu.” ⁶ Goc sêkac lau aposel ti lau bata hoñ sa sêpitigeñ bu sêkóc gauc pi yom dau. ⁷ Sêsôm yom ñasawa baliñ su, goc Pita tisa ma sôm, “Asidôwai, gauc nem gêtñ nañ Anötö kôm têtñ lau gameñ apa-nga ñatô, têtñ têtñ dê gi su. Mac añyalê su bu iñ gêlic ñayham bu ñac sêngô ñawaê ñayham sa aö

dauḡ whaḡsuḡ, ma sêkêḡ whiḡ. ⁸ Anötö naḡ kêyalê ḡamalac hoḡ si ḡalôm, naḡ kêḡ ḡalau Dabuḡ têḡ ḡac tôm iḡ kêḡ têḡ yac, dec tôte asê bu iḡ ndê mwasinḡ ḡic ḡac ḡawaê whiḡ. ⁹ Iḡ kêmasaḡ ḡac si ḡalôm ḡawasi sa tu ḡac si sêkêḡ whiḡ-ḡga, ḡitôm iḡ kôm têḡ yac. Gêḡ dau whê sa bu iḡ ḡêlic yac hoḡ bu lau kaiḡ tigeḡ. ¹⁰ Magoc iḡ kôte ḡac sa tu sêḡkuc Moses ndê yomsu-ḡga dom. Yomsu dau kêḡ ḡawapac têḡ yac ti damaḡi, naḡ datôm dom bu dahôte. Bocke dec mac bu akêḡ ḡawapac dau sac lau gameḡ apa-ḡga naḡ sêkêḡ whiḡ, naḡ si bakêyac? Mac bu akôm bocdinaḡ dec oc aḡsahê Anötö, ma mboe oc kôm iḡ atac ḡandê. Ma mac oc alhac iḡ ndê lêḡ nem lau si-ḡga ahuc. ¹¹ Magoc yac dakêḡ whiḡ bu Anötö ḡêm yac lau Israel-ḡga si tu mwasinḡ naḡ datap sa ḡambwa yêc Pômdau Yisu-ḡga. Ma ḡac lau dindê bocdinaḡ.”

¹² Ma têḡ dinaḡ Banabas lu Pol sic miḡ yom pi ḡêḡ dalô ti ḡêḡ atu-tu naḡ Anötö ḡêm iḡlu sa bu sêkôm yêc lau gameḡ apa-ḡga ḡalôm. Ma lau hoḡ naḡ sêkac sa sêndöc, naḡ sem dôḡ ma sêkêḡ daḡga iḡlu si yom. ¹³ Iḡlu si yom pacndê, ḡoc Jems sôm yom asê bocdec bu, “Asidôwai, aḡḡo aneḡ yom. ¹⁴ Pita whê sa têḡ yac su pi ḡêḡ naḡ Anötö kôm bu kôte lau gameḡ apa-ḡga ḡatô sa sêti iḡ ndê. ¹⁵ Gêḡ dau kêkuc yom naḡ propet daḡ to muḡ su bocdec bu:

¹⁶ Pômdau sôm, “Tiḡambu aö oc wambu wameḡ, ma wapuc Dawid ndê ḡôliḡ kiḡ-ḡga dôḡ tiyham. Dawid ndê ḡôliḡ dau kwahic dec ti-sac ḡitôm andu naḡ tiakwa su, magoc aö oc wakwê sa tiyham. ¹⁷ ḡalêḡ dinaḡ dec wa-

masañ lêtj bu lau sêṅsalê aö, ma sêtigasuc aö tiyham. Ma lau gameṅ apa-ṅga naṅ gahê aneṅ ṅ aê pi ṅac, naṅ sêwhiṅ. Pômdau, naṅ oc kôm gêṅ dau ṅandô sa, naṅ ndê yom dau dinaṅ. ¹⁸ Inṅ kêmasañ lêtj dau gwanañ su.” [Amos 9:11-12]

¹⁹ Goc Jems sôm, “Bocdinaṅ aö gauc gêm bu lau gameṅ apa-ṅga naṅ sêkac si ṅalôm kwi ma sêsôc Anötö ndê gôliṅ ṅapu, naṅ oc dakêṅ ṅawapac têtj ṅac dom. ²⁰ Mba! Dato bapia têtj ṅac, ma dakêṅ puc ṅac bu sêneṅ gêṅ daneṅ-ṅga naṅ lau sêkêṅ ti da têtj anötöi gwam, naṅ dom, bu gêṅ dau ṅadômbwi yêc Anötö aṅgô-ṅga. Danem la ṅac bu sêkôm mêtê mockaiṅ-ṅga dom, ma sêneṅ bôc naṅ sêkiṅ ndu ma wata ti dac naṅ dom. ²¹ Yom dau dinaṅ. Moses ndê yom, naṅ oc sêṅyalê su, ma bocdinaṅ dato yom pi dom. Bu lau sem mêtê pi Moses ndê yom yêc malac atu-tu hoṅ gitôm yala daêsam su, ma sêsam inṅ ndê buku yêc ṅac si lôm wê-ṅga tôm bêc Sabat-ṅga hoṅ.”

Sêto bapia têtj lau gameṅ apa-ṅga

²² Têtj dinaṅ lau aposel ti lau bata, ma lau sêkêṅ whiṅ-ṅga hoṅ si ṅalôm tigeṅ, bu sêṅyaliṅ ṅac si lau ṅatô sa, bu sêtêṅ Antiok sêwhiṅ Pol lu Banabas sêndi. ṅac s êṅyaliṅ lau sêkêṅ whiṅ-ṅga si ṅgac bata lu sa, naṅ Judas, naṅ sêsam inṅ ndê ṅaê daṅ bu Basabas, lu Sailas. ²³ Ma sêto bapia daṅ bu inṅlu sêkôc tôhôn, naṅ sôm yom bocdec bu:

Yac ato bapia dindêc têtj mac lau gameṅ apa-ṅga naṅ akêṅ whiṅ Pômdau, yêc malac Antiok ma gameṅ Siria-ṅga ti Silisia-ṅga. Mac nem

asidôwai yac lau aposel ti lau bata lec, akôm acsalô ñayham têtj mac.

- ²⁴ Yac atap sa bu yac mba lau ñatô sêhóc asê mac, ma sêkôm mac nem ñalôm ñawapac tu ñac si yom pi mêtê dasê laungac ñamlic-nga. Yac ankinj lau dau sêtêtj mac sêloc dom.
- ²⁵ Bocdinañ yac hoñ gauc gêm tidônj bu anjalij lau ñatô sa ma ankinj ñac sêtêtj mac sêloc sêwhij yac mba silip ñayham lu, nañ Pol lu Banabas.
- ²⁶ Inlu sêkêtj dau sambuc bu sêhoc Pômdau Yisu Kilisi ndê ñawaê ñayham asê, ma sêtöc dau dom bu sêmbac ndu tu inj ndê ñaê-nga.
- ²⁷ Ma kwahic dec yac ankinj Judas lu Sailas sêwhij inlu sêtêtj mac sêloc, bu sêpuc yom bapia dindec-nga dôj.
- ²⁸ Yac bu akêtj ñawapac têtj mac dom, tigenj bu anem la mac. Ma yac akêtj whij bu Nalau Dabuñ oc puc yac mba yom dau dôj. Yom dau bocdec.
- ²⁹ Aneñ gêtj daneñ-nga nañ lau sêkêtj ti da têtj anötöi gwam, nañ dom. Aneñ bôc nañ sêkinj ndu ma wata ti dac, nañ dom. Ma akôm mêtê mockainj-nga dom. Ayob daôm bu ambo ahê gêtj dau, nañ dec oc akôm mêtê ñayham. Yom dau dinañ. Acsalô ñayham têtj mac hoñ.

³⁰ Sêto bapia dau su, goc sênkinj lau dau sêtêtj Antiok si. Ma yêc dindê, ñac sêkac lau sêkêtj whij-nga sa, ma sêkêtj bapia dau têtj ñac.

³¹ Lau sêkêtj whij-nga sêsam, dec puc ñac dôj ma kôm ñac atac ñayham sa.

³² Judas lu Sailas dau propet lu, ma sêsôm yom ti sêkêtj gauc ñayham daêsam têtj lau sêkêtj whij-nga, bu sêpuc ñac dôj.

³³ Sêmbo sêwhij ñac bêc ñatô, goc lau sêkêtj whij-nga sem mbec inlu ña yom

malô, ma sêḅkiḅ iḅlu sêmbu sêtêḅ gôlôwac dabuḅ Jerusalem-ḅga, naḅ sêḅkiḅ iḅlu sêmeḅ, naḅ si tiyham. [³⁴ Magoc Sailas gauc gêm bu mbo malac Antiok.] ³⁵ Ma Pol lu Banabas sêmbu malac Antiok, ma iḅlu sêwhiḅ lau daêsam, sêmbu ti sêndôhôn lau ma sêhoc Pômdau ndê yom asê.

Pol lu Banabas sêhu dau siḅ

³⁶ Tiḅambu Pol sôm yom têḅ Banabas bocdec bu, “Aô gauc gêm bu hêclu dambu datêḅ malac hoḅ naḅ muḅ-ḅga dahoc Pômdau ndê yom asê dambo, naḅ dandi. Dandic lau kêsi yêc dindê, ma dalic bu ḅac sêmbu ḅalêḅ bocke.” ³⁷ Banabas tac whiḅ bu sêkôc Jon naḅ sêsam iḅ ndê ḅaê daḅ bu Mak, naḅ whiḅ iḅlu ndi. ³⁸ Magoc Pol gêlic gauc dau bu yham dom. ḅahu bu muḅ-ḅga Jon hu iḅlu ma iḅlu si gwelen siḅ yêc gameḅ Pampilia-ḅga. ³⁹ Tu yom dinaḅ-ḅga Pol lu Banabas sêseḅ dau e sêhu dau siḅ. Banabas kôc Mak ma iḅlu sêpi waḅ daḅ ma sêtêḅ nduc Saipras si. ⁴⁰ Magoc Pol kêyaliḅ Sailas sa bu êḅsêlêḅ whiḅ iḅ ndi. Asidôwai Antiok-ḅga sem mbec iḅlu ma sêteḅ Pômdau bu puc iḅlu dôḅ ḅa iḅ ndê mwasin, ma tiḅambu iḅlu sêlhô si. ⁴¹ Ma iḅlu sic gameḅ Siria ti Silisia-ḅga kêsi ma sêpuc lau sêkêḅ whiḅ-ḅga dôḅ yêc gameḅ dinaḅ.

16

Timoti kôm gwelen whiḅ Pol lu Sailas

¹ Pol lu Sailas sêhóc asê malac Derbi, ma tiḅambu sêtêḅ malac Listra si. Yêc malac dinaḅ ḅgac kêḅ whiḅ-ḅga daḅ ḅaê Timoti mbo. Iḅ dinda iḅ awê Israel-ḅga daḅ naḅ kêḅ whiḅ Pômdau, ma Timoti damba iḅ ḅgac Grik-ḅga. ² Lau sêkêḅ whiḅ-ḅga naḅ

sêmbô malac Lистра ma Aikoniam sêlic Timoti bu ngac n̄ayham ma sêmpin̄ in̄. ³ Pol tac whin̄ bu Timoti ênsêlên̄ ti kôm gwelen̄ whin̄ in̄. Tigen̄ in̄ kêyalê bu lau Israel-nga hon̄ nañ sêmbô gameñ dinañ, nañ sênyalê bu Timoti damba in̄ ngac Grik-nga. Tu dinañ-nga in̄ sê Timoti ndê ñamlic ñatô su. ⁴ Tin̄ambu sênsêlên̄ sêlom-sêlom malac, ma sêhoc yom nañ lau bata ti lau aposel sêmatin̄ tidôn̄ yêc Jerusalem, nañ asê têt̄ lau sêkên̄ whin̄-nga bu sêñkuc. ⁵ Nalên̄ dau dinañ Anötö puc lau si sêkên̄ whin̄ dôn̄ yêc malac hon̄ dinañ, ma tôm bêc hon̄ lau sêkên̄ whin̄-nga si ton̄ kêsôwec tiatu.

Pol yêc mbê pi ngac Masedonia-nga

⁶ Nalau Dabun̄ kalhac Pol ti lau nañ sêwhin̄ in̄ ahuc, bu sênem mêtê yêc gameñ Esia-nga têt̄ ñasawa dinañ dom. Bocdinañ dec ñac gacgen̄ sêmbô gameñ Prigia ti Galesia-nga, ma sêkôm gwelen̄ sêmbô dinañ. ⁷ Têt̄ ndoc sêhôt̄ asê gameñ Misia-nga ñabatin̄, ma bu sêsôt̄ malac Bitinia sêndi, nañ Yisu ndê Nalau kalhac ñac ahuc tiyham. ⁸ Bocdinañ sêhôt̄ gêlêc gameñ Misia-nga ma sêsip malac Troas si. ⁹ Têt̄ ôbwêc dinañ Pol yêc mbê ma gêlic ngac dan̄ akên̄ gameñ Masedonia-nga men̄ kalhac in̄ an̄gôn̄-nga, ma ten̄ in̄ bocdec bu, “Têt̄ Masedonia mwen̄ ma nem yac sa.” ¹⁰ Pol yêc mbê dau su ma whê sa têt̄ yac* e an̄yalê bu Anötö mbwêc yac bu anem mêtê têt̄ lau Masedonia-nga. Bocdinañ dec yac an̄sahic dauñ bu atên̄ lau dau andi.

* **16:10:** Yêc ñabatin̄ 10 Luk to yom ‘yac,’ dec tôt̄ asê bu in̄ dau mbo whin̄ Pol têt̄ ndoc dinañ e tôm ndoc sêtên̄ malac Pilipai si - yêc ñabatin̄ 19 in̄ to ‘yac’ tiyham dom. In̄ kôm ñalên̄ tigen̄ yêc Apo 20:5-21:18; ma 27:1-28:16.

Lidia kôc Pol ndê yom sa ma kêŋ whiŋ Yisu.

¹¹ Yac api waŋ yêc Troas ma solop atêŋ nduc Samotres a, ma ŋagalaŋsê yac ahu nduc dau siŋ ma asôc baö yêc malac Niapolis. ¹² Goc yac aŋsêlêŋ atêŋ malac Pilipai a a mbo bêc ŋatô. Malac dau ti gameŋ Masedonia-ŋga ŋa-malac atu, ma lau Rom-ŋga naŋ sem gôliŋ gameŋ dau, naŋ sêndöc malac dinaŋ.

¹³ Têŋ Sabat daŋ yac ahu malac dau siŋ, ma asa atêŋ bu daŋ yêc malac dau ŋamakê a. Yac gauc gêm bu mboe gameŋ dinaŋ, iŋ lau ŋatô si gameŋ sêteŋ mbec-ŋga. Ma yac atap lauwhê ŋatô sa, naŋ sêkac sa sêmbo dindê, dec andöc sic ma ac hu asôm yom têtŋ ŋac. ¹⁴ Lauwhê naŋ sêŋgô yom dau, naŋ si daŋ iŋ Lidia. Iŋ awhê tidulu po ŋadalô-ŋga, naŋ meŋ akêŋ malac Tayatira, ma iŋ awhê toc Anötö sa-ŋga. Têŋ ndoc iŋ ŋgô Pol ndê yom, naŋ Pômdau kac iŋ ndê ŋalôm bu kôc yom dau sa ma kêŋ whiŋ Yisu. ¹⁵ Dec Lidia ti lau hoŋ naŋ sêndöc iŋ ndê andu naŋ sêliŋ saŋgu. Ma tiŋambu iŋ sôm têtŋ yac, “Mac bu alic aö gitôm awhê naŋ kêŋ whiŋ Pômdau, dec amen ambo aneŋ andu.” Ma iŋ piŋkap yac ŋapaŋ e yac awhiŋ iŋ a.

Pol lu Sailas sêndöc gapocwalô

¹⁶ Têŋ ndoc daŋ yac bu atêŋ gameŋ naŋ lau sêteŋ mbec sêmbo, naŋ andi, ma awhê daŋ meŋ tap yac sa. Iŋ awhê akiŋ ŋambwa daŋ, ma ŋalau daŋ mbo whiŋ iŋ ma hoc yom asê pi gêtŋ naŋ oc meŋ sa tiŋambu. Lau daêsam êlêmé sêtêŋ iŋ si, bu iŋ whê yom sa pi gêtŋ naŋ oc hóc asê ŋac têtŋ têtŋ ŋambu-ŋga. Ma awhê dau ndê ŋadaui sêtap awa atu sa tu iŋ-ŋga. ¹⁷ Têŋ têtŋ dinaŋ yac aŋsêlêŋ awhiŋ Pol, ma

awhê dau kêkuc yac ma mbwêc bocdec bu, “Lau dindéc sem akin Anötö Nawasi ti Naclai Nadau, ma sêwhê yom sa pi lêñ Anötö nem mac si andöc tamli napan-nga.” ¹⁸ Tôm bêc daêsam in kôm boc-dinan e mbô Pol nalôm sa. Goc in kac dau kwi ma sôm têñ nalau bu, “Tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, dec wandic atu am bu sa yêc awêhê dinan.” Ma ñagahô en nalau hu awêhê dau sin.

¹⁹ Têñ ndoc dinan awêhê dau ndê ñadaui sêñyalê bu ñac si lêñ sêkôc awa-nga pacndê. Dec sêlô Pol lu Sailas dôñ ma sêhê inlu sa sêsôc malac lôm sêtên lau atu-tu si. ²⁰ Sêkên inlu sêlhac lau sêmatôc yom-nga si angô-nga, ma sêsôm, “Ngac lu dindéc inlu ngac Israel-nga. Ma sêmen bu sêli lau malac-nga si nalôm sa. ²¹ Bu inlu sêkac lau bu sêñkuc mêtê ñatô nan yac lau Rom-nga bu tan kuc, dec oc so yac nen ñagôlin.” ²² Awhê akin dau ndê ñadaui sêñgôlin yom dinan pi Pol lu Sailas, ma lau malac-nga sêpuc yom dau dôñ. Bocdinan lau sêmatôc yom-nga sêkên yatu bu sêkac inlu si ñakwê su ma sêhi inlu ña sö. ²³ Sêhi inlu ña sö sac andô, goc sêkên inlu sêndöc gapocwalô. Ma sêsôm yom ñanga têñ ngac nan yob gapocwalô bu yob inlu ñapep. ²⁴ In ngô yom dau su dec kên inlu sêndöc nalôm dan, nan yêc andu gapocwalô-nga dau ña-ñalôm andô. Ma in sö inlu gahi dôñ gêm damin a.

²⁵ Timaninhu Pol lu Sailas sêten mbec ti sem wê sêmpin Anötö, ma lau gapocwalô-nga ñatô sêkên dan ga inlu. ²⁶ Sem wê sêmbo ma t iyhô atu gêm dec andu gapocwalô-nga wiwic sa. Ma gatam gapocwalô-nga hon sêlêc dau su, ma sen gapocwalô-nga suc yêc lau hon. ²⁷ Têñ têm dinan ngac yob

gapocwalô-nga tali sa ma gêlic bu gatam hoŋ kac sa su. In gauc gêm bu lau hoŋ oc sêlhö si su, dec púc in ndê bien baliŋ sa bu kuŋ dau ndu. ²⁸ Magoc Pol mbwêc, “Kôm daôm ŋayom dom. Yac hoŋ kelec ambo!” ²⁹ Goc ŋadau sôm bu lau sêtuŋ ya sa sêmen, ma sôc gapocwalô gi. In hu dau sip nom yêc Pol lu Sailas gahi-nga, ma töc dau ti kêtitec ŋandô. ³⁰ Malô goc in wê inlu sêsa awê si ma ndac inlu, “O ŋac atu lu. Aö wakôm sake bu watap seŋ wandöc taŋli-nga sa?” ³¹ Ma inlu sêô yom ma sêsôm, “Kêŋ whiŋ Pômdau Yisu, dec am oc tap Anötö ndê mwasiŋ nem am si-nga sa. Am ti am nem lau hoŋ naŋ ambo nem andu, naŋ asa lêŋ tigen dinaŋ.” ³²⁻³³ Têŋ ôbwêc dinaŋ ŋac yob andu gapocwalô-nga kôc inlu ma kêgwasiŋ inlu gamboc. Ma inlu sêwhê Pômdau ndê yom sa têŋ in ti lau hoŋ naŋ sêmbo in ndê andu. Ma in ti ndê lau hoŋ sêlin sanŋu. ³⁴ Tinambu in kôc inlu sêsôc in ndê andu si ma kêŋ gêŋ danen-nga inlu seŋ. In tac ŋayham atu bu in ti ndê lau hoŋ kwahic dec sêkêŋ whiŋ Anötö.

³⁵ T êŋ galaŋsê bêbêc lau sêmatôc yom-nga sêŋkiŋ lau siŋ-nga ŋatô sêtêŋ ŋac yob gapocwalô-nga si, bu sêsôm têŋ in bu êŋgapwêc Pol lu Sailas su. ³⁶ ŋac naŋ yob andu gapocwalô-nga ngô yom dau, goc sôm têŋ Pol, “Lau sêmatôc yom-nga sêkêŋ yom meŋ bu waŋgapwêc amlu Sailas su yêc gapocwalô. Boc-dinaŋ amlu alhö andi ti yom malô.” ³⁷ Magoc Pol sôm têŋ lau s in-nga dinaŋ, “Alu ŋac Israel-nga,

magoc alu ngac Rom-nga[†] awhinj. Sêmatôc alu mba yom napep dom, ma sic alu yêc lau honj anğô-nga e sêkêñ alu andöc dec. Ma bocke dec ñac bu sêhu alu sinj gelec alhō andi? Mba! Ñac dau sêmeñ ma sêwê alu asa andi.”

³⁸ Lau sinj-nga dinan sêmbu si ma sic miñ yom dau têt lau sêmatôc yom-nga. Ñac sêngô bu Pol lu Sailas injlu ngac Rom-nga sêtôm ñac, dec ñac sêtöc dau atu. ³⁹ Goc ñac sêtêtñ gapocwalô si ma sêkôm bu sênem malô injlu si ñalôm. Sêkôc injlu su yêc andu gapocwalô-nga, ma sêwê injlu sêsa si. Ma sêndac injlu bu sêhu malac dau sinj. ⁴⁰ Têtñ ndoc Pol lu Sailas sêhu gapocwalô sinj, nanj injlu sêtêtñ Lidia ndê andu si. Sêkac lau sêkêñ whinj-nga honj sa, ma sêsôm yom ñayham daêsam tu sêpuc ñac dôn-nga. Ma tinjambu sêhu ñac sinj.

17

Lau sêkêñ kisa Pol lu Sailas yêc Tesalonika

¹ Injlu sêñsêlêñ si sêsa senj têtñ malac Ampipolis ma Apolonia, ma gacgenj si e sêhóc asê Tesalonika. Yêc malac dinan lau Israel si lôm wê-nga danj kalhac.

² Pol kêkuc inj ndê mêtê, ma têtñ Sabat sôc lôm wê-nga dau gi. Ma gitôm Sabat tö inj gêm yomgalôm whinj lau yêc dindê, bu whê ñac si gauc sa pi Anötö ndê yom daêsam nanj sêto yêc muñ su nanj. ³ Inj whê sa ma tîc asê bu Mesaya gic waê bu hóc ñandê e mbac ndu, ma tisa akêñ lau batê-nga ma

† **16:37:** Yom dau ñahu sêsôm yêc Yom Inglis bu ‘citizenship.’ Pol whê injlu Sailas sa bu citizen Israel-nga, ma citizen Rom-nga whinj. Lau Rom si ñagôlinj danj kêñ yao bu sêhi citizen Rom-nga dom, bocdinan gêñ nanj sêkôm têtñ injlu Sailas, nanj gêñ so. Alic yom ñatô yêc Apo 22:25-29.

mbo tali tiyham. Dec in sôm têtê ñac, “Kwahic dec aô wasôm têtê mac bu Yisu in Mesaya dau. Yom ñandô!” ⁴ Lau Israel-nga ñatô sêkêñ whiñ ma sêlhac sêwhiñ Pol lu Sailas. Ma lau Grik-nga daêsam nañ sêtoc Anötö sa, nañ sêkêñ whiñ, ma lauwê tiwaê daêsam bocdinañ.

⁵ Magoc lau Israel-nga ñatô sem lêmuj Pol lu Sailas, dec sêsôc malac lôm si, ma sêkac lau sac ñatô sa sêpitigen, ma sêngilí ñac tu bu sêndic hu kisa. Ñac sênyalê bu Pol lu Sailas sêyêc Jason ndê andu, dec sênti sêtêñ andu dau si, bu sêhê inlu sêsa sêmenj. ⁶ Magoc sêtap inlu sa dom, ma bocdinañ sêkôc Jason ti lau sêkêñ whiñ-nga ñatô ma sêkêñ ñac sêlhac lau bata malac-nga aŋgô-nga. Ma sêsôm ña awha atu, “Lau nañ sêli lau ñalôm sa yêc gamenj hoñ, nañ kwahic dec sêmenj sêkôm yêc yac neñ malac. ⁷ Ma Jason, ñgac dindéc, in kôc ñac sa sêmbo in ndê andu. Ñac sêsôc †Sisa ndê ñagôliñ ñapu dom, ma ñac hoñ sêsôm bu kiñ danj tiyham mbo, nañ ndê ñaê Yisu.” ⁸ Lau bata ti lau tonj dinañ ma lau malac-nga hoñ sêngô yom dinañ e gêli ñac si ñalôm sa ñandô. ⁹ Goc sêsôm bu Jason ti in ndê lau sênemlhi dau su yêc gapocwalô. Semlhi su goc sêkêñ ñac sêlhô si.

Pol lu Sailas sêtêñ malac Berea si

¹⁰ Lau sêkêñ whiñ-nga yêc Tesalonika sêhônj e ñasec sa su, goc sêñkiñ Pol lu Sailas sêlhô sêtêñ malac Berea si. Sêhônj asê su sêmbo malac dinañ, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga si ma sem mêtê. ¹¹ Lau Berea-nga ñac lau si mêtê ñayham hôc gêlêc lau Tesalonika-nga si mêtê. Sêkêñ danja ñapep têtê Pol lu Sailas si yom pi Yisu, ma sêkôc sa ti atac

whiņ. Ma t m b c hon sem d h n yom dau whiņ An t  nd  yom naņ s to muņ su y c naņ.  ac bu sênyalê inlu si yom bu yom  and  me mba. ¹² Ma lau Israel- ga daêsam s k n whiņ Yisu, ma y c lau Grik- ga, lauw  tiwa  ma laun ac daêsam s k n whiņ bocdinaņ.

¹³ Mal  goc lau Israel- ga y c malac Tesalonika süngü  awa  bu Pol g m An t  nd  m t  t n lau mbo Berea. Dec  ac sütün Berea si, bu s li lau  al m sa bu s k n kisa Pol lu Sailas. ¹⁴ Tu dinaņ- ga lau s k n whiņ- ga s nkiņ Pol k lh  t n malac daņ y c gameņ gw c- ga gi. Magoc Sailas lu Timoti gacgeņ s mbo malac Berea. ¹⁵ Lau naņ s hoņ Pol ma s sa seņ s whiņ in, naņ s k c in s sip malac Atens si. Goc Pol k kiņ  ac s mbu si, ma s m bu s k n yom t n Sailas lu Timoti bu s t n in s meņ  agah .

Pol g m m t  y c Atens

¹⁶ Pol h n inlu mbo Atens, ma g lic anötöi gwam daêsam sêlhac malac l m, dec k m in  al m  awapac. ¹⁷ Bocdinaņ in s c l m w - ga gi ma g m yomgal m whiņ lau Israel ti lau Grik- ga naņ s toc An t  sa. Ma t m b c hon in s c malac l m gi tap lau  at  sa, ma wh  An t  nd  yom sa t n  ac bocdinaņ. ¹⁸ Y c Atens lau  at  s mbo, naņ  l m  sem yomgalôm pi g n hon  ahu s whiņ dau. S sam  ac bu lau Epikuria ma lau Stoik. T n ndoc  ac si lau  at  s ng  Pol s m  awa   ayham as  pi Yisu, ma pi l n datisa ak n lau bat - ga, naņ  ac sic hu s seņ in nd  gauc ti yom  at . Lau  at  s s m, “ gac dindec s m yom daêsam  apaņ,  ahu bocke?” Ma  at  s s m, “Mboe in bu nem yac neņ gauc kwi tu bu

dakêñ whin anötöi apa-nga.” ¹⁹ Bocdinañ dec sêwê in sêtêñ gameñ nañ sêsam bu Areopagas, gameñ nañ lau nañ sékip gêñ ñahu sa-nga êlémê sékac sa sêmbo. Ñac sêkêñ Pol kalhac lau Areopagas-nga aᅅgô-nga, ma sêndac in bocdec bu, “Gitôm bu am whê yom wakuc nañ am kêdôhôn têtñ lau, nañ sa têtñ yac? ²⁰ Yac aᅅgô am nem yom tôm yom wakuc andô dan, ma yac bu aᅅyalê yom dau ñahu.” ²¹ Lau Atens ti lau apa hoñ nañ sêndôc malac dinañ, nañ sêmbo tu sêᅅgô yom ti sênem yomgalôm ñapañ pi gauc wakuc bocke nañ hóc asê ñac-nga. Ñac si gwelen dan mba. Tu dinañ-nga dec ñac bu sêᅅgô Pol ndê yom.

²² Ma Pol tisa kalhac lau aᅅgô-nga yêc Areopagas, ma sôm, “O mac lau Atens-nga. Aö kayalê bu mac akôm gêñ daêsam tu bu anem akiñ anötöi nom-nga. ²³ Bu aö kasêlêñ ti gatôc gwaniñ gêñ hoñ nañ mac amasañ tu anem akiñ mac nem anötöi-nga. Ma aö gatap alta dan sa, nañ mac ato yom pi bocdec bu, ‘Anötö nañ yac tam gauc, nañ ndê alta.’ Anötö nañ mac am akiñ magoc am gauc in, nañ kwahic dec aö oc wawhê in sa têtñ mac. ²⁴ In Anötö, nañ kêtñ nom ti gêñ hoñ, ma in undambê ti nom ñadau. Ma bocdinañ in ndôc lôm dabuñ nañ ñamalac amba sêmasañ, nañ dom. ²⁵ Ma gêñ nañ ñamalac sêmasañ, nañ oc nem in sa ñalêñ bocke? Bu in pônâda gêñ dan dom. Ma in dau kêtñ wayahô têtñ ñamalac bu sêmbo tali ma kêtñ gêñ hoñ bocdinañ. ²⁶ In kêtñ ñamalac ñamata-nga mbo nom e kwahic dec lau titon-titon hoñ sêsa akêñ ᅅgac tigen dinañ, ma sem nom ñagameñ sambob ahuc. Lau titon-titon hoñ si gameñ ñabatiñ, nañ Anötö kêtñaliñ sa

gwanan su, ma tēm bu lau toŋ tigen-tigen si ŋalai tiatu ma tisaun, nan kēmatiŋ tidōŋ gwanan su bocdinaŋ. ²⁷ Anötö kôm gēŋ hoŋ dinaŋ tu bu lau sêlic, ma sēŋsalê in e sêtap in sa. Magoc in mbo baliŋ tēŋ yac lau tigen-tigen dom. ²⁸ Tôm yom ŋagauc daŋ nan mac daôm nem ŋac daŋ to muŋ su, nan sôm, ‘Tu Anötö ndê ŋalai-ŋga dec yac dambo tanli ma taŋsêlêŋ, ma yac neŋ ŋahu yêc sip in-ŋga.’ Ma mac nem ŋac daŋ tiyham to yom ŋagauc daŋ bocdec bu, ‘Yac dati in ndê balêkoc.’ ²⁹ Yac dati in ndê balêkoc ma bocdinaŋ yac bu gauc nem bu in gitôm gol me silba me hoc me ŋagatu daŋ, nan ŋamalac sêmasaŋ tôm ŋac si gauc, nan dec yac gauc gêm yom so pi in. ³⁰ Muŋ-ŋga lau daêsam gauc gêm yom bocdinaŋ, bu sēŋyalê Anötö dom. Magoc in kêŋ ŋagêyô tēŋ ŋac dom. Tigen kwahic dec in gic atu bu lau hoŋ sênem dau kwi. ³¹ Bu in kêyalin bêc daŋ sa bu êmatôc lau nom-ŋga hoŋ, ma in oc kôm gēŋ dau êŋkuc in ndê lêŋ gitêŋ. Ma in k êyalin ŋac daŋ sa bu kôm gwelen dau. In uŋ ŋac dau sa akêŋ lau batê-ŋga, dec tôc gēŋ dau tiawê tēŋ lau hoŋ sêlic.”

³² Têŋ ndoc sêŋgô Pol ndê yom pi lau sêtisa akêŋ lau batê-ŋga, nan lau ŋatô sêpu in. Magoc lau ŋatô sêsôm, “Yac bu aŋgô am nem yom pi gēŋ dinaŋ tiyham.” ³³ Ma tēŋ dinaŋ Pol tisa ma hu lau nan sêndôc Areopagas, nan siŋ. ³⁴ Lau ŋatô sêŋkuc Pol ma sêkêŋ whiŋ Yisu. Ŋac si daŋ in Dionisias, nan muŋ-ŋga ndôc whiŋ lau nan sêkac sa yêc Areopagas. Ma awhê daŋ ŋaê Damaris ma lau ŋatô sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ.

18

Pol mbo malac Korin

¹ Tiñambu Pol hu Atens siñ ma têtj malac Korin gi. ² Yêc dinañ in tap ngac Israel-nga dan sa, nañ ndê ñaê Akwila. In dinda kôc in yêc gameñ Pontus-nga, ma muñ-nga inlu ndê awhê Prisila sêndôc malac Rom yêc gameñ Itali-nga. Magoc tiñambu Kiñ Klaudias kêtj yatu bu lau Israel-nga hon sêhu malac Rom siñ, dec inlu Prisila sêlhô si sêmbo malac Korin. Têtj ndoc Pol hôc asê, nañ gi gêlic inlu. ³ Akwila lu Prisila i ñlu awhê lu ngac sêkôc bôc ñamlic ma po ma sêsi pitigen tu sêmasañ bac-nga. Pol kêyalê gwelen dau tidôñ whiñ, bocdinañ dec mbo whiñ inlu, ma sêkôm gwelen sêwhiñ dau. ⁴ Pol tac whiñ bu lau I srael ma lau Grik nañ sêmbo Korin sêkêtj whiñ Pômdau, dec tôm bêc Sabat-nga hon sôc lôm wê-nga gi, ma gêm yomgalôm whiñ ñac. ⁵ Têtj ndoc Sailas lu Timoti sêmen akêtj gameñ Masedonia-nga, nañ Pol kêtj dau sambuc tu gwelen nem mêtê lau-nga. In hoc yom asê têtj lau Israel-nga ma sôm têtj ñac bu Yisu in Mesaya dau. ⁶ Magoc lau Israel-nga sêkêtj whiñ Pol ndê yom dom, ma sêli awha sa têtj in. Bocdinañ in kêgolon kop su yêc ndê ñakwê bu tôc ñac si giso asê, ma sôm, “Mac atec Anötö ndê yom, dec awêkain daôm nem ñagêyô. Aô dom. Kwahic dec wahu mac lau Israel-nga siñ, ma wakôm gwelen têtj lau nañ lau Israel dom.” ⁷ Goc Pol hu lôm wê-nga siñ, ma sa gi mbo Titius Justus ndê andu. In ngac gameñ apa-nga nañ gêm akind Anötö, ma in ndê andu kalhac kêpiñ lôm wê-nga. ⁸ Ma ngac bata lôm wê-nga dan ñaê Krispas, ti lau hon nañ sêmbo in ndê andu, nañ

sêkêñ whiñ Pômdau. Ma lau Korin-nga daêsam nan sêngô Pol ndê yom, nan sêkêñ whiñ Yisu ma sêliñ sanju.

⁹ Têñ ôbwêc dan Pol yêc mbê, ma gêlic Pômdau sôm yom têñ in bocdec bu, “Töc daôm dom. Sôm aneñ yom asê ñapañ, ma nem daôm dôñ dom. ¹⁰ Bu aö gambo gawhiñ am, ma oc tôm dom bu lau dan sêkêñ sac am. Bu yêc malac dindec, aneñ lau daêsam sêmbo.” ¹¹ Bocdinañ Pol mbo Korin tôm yala tigen ma ayô 6, ma kêdôhôn Anötö ndê yom têñ lau.

¹² Têñ ndoc nan Galio gêm gôliñ gameñ Akaya-nga, nan lau Israel-nga nan sêndöc malac Korin, nan sêkêñ si ñalôm pitigen bu sêkêñ kisa Pol. Ma sêkêñ in kalhac Galio añgô-nga bu êmatôc in ndê yom. ¹³ Ma ñac sêsôm, “Ñgac dindec kêdôhôn lau bu sênem akind Anötö ña lêñ nan so yac mba yomsu.” ¹⁴ Pol kac awha sa bu sôm yom, m agoc Galio dau ô lau Israel si yom ma sôm, “O mac lau Israel-nga! Mac nem yom dec bu hêganôn sac atu dan, me gêñ nan so ñagôliñ Rom-nga, dec wanğô. ¹⁵ Magoc yom nan mac asôm pi ñgac dindec, nan hêganôn mac daôm nem yom ti ñaê ñatô ma yomsu Israel-nga. Bocdinañ mac daôm amasañ. Aö oc wamatôc yom kain dinañ dom.” ¹⁶ Dec in soc ñac su yêc andu matôc-nga. ¹⁷ Ma lau hon sêkôc Sostene, ñgac bata nan yob lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc malac Korin, nan dôñ, ma sic in yêc lau matôc-nga añgô-nga. Ma Galio gêlic, magoc kôm tôm gêm gauc.

Pol mbu têñ Antiok gi

¹⁸ Pol mbo malac Korin têm baliñ ñagec, goc hu lau sêkêñ whiñ-nga siñ ma têñ malac Kenkria gi,

bu kôc waŋ ma mbu têtŋ gameŋ Siria-ŋga ndi. Ma Prisila lu Akwila sêwhiŋ iŋ si. Muŋ-ŋga Pol gic bata yom dan têtŋ Anötö, ma tu dinaŋ-ŋ ga têtŋ ndoc sêmbô malac Kenkria, naŋ kêtŋ kêclaun sêŋgapiŋ tiapê. Pacndê su, goc ŋac sêpi waŋ ma sêlhö si. ¹⁹⁻²⁰ Sêtêtŋ malac Epesas si, ma Pol sôc lôm wê-ŋga gi, ma gêm yomgalôm whiŋ lau Israel-ŋga. Ma ŋac sêndac iŋ bu mbo whiŋ ŋac têtŋ ŋatô tiyham, magoc iŋ gôlôc têtŋ ŋac dom. Iŋ hu Prisila lu Akwila siŋ sêmbô sêwhiŋ ŋac. ²¹ Ma têtŋ ndoc iŋ pi waŋ gi, naŋ kêmatiŋ yom têtŋ lau Epesas-ŋga bocdec bu, “Anötö bu lic ŋayham, dec aö wambu watêtŋ mac wameŋ tiyham.” Goc waŋ dau hu Epesas siŋ ma sa gi. ²² Waŋ dau kêsêlêŋ e hôc asê malac Sisaria, goc Pol sip baö gi. Ma iŋ pi Jerusalem gi ma gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga kêsi yêc dinaŋ. Ma tiŋambu iŋ têtŋ malac Antiok gi. ²³ Iŋ mbo Antiok ŋasawa saun, goc kêsêlêŋ têtŋ gameŋ Prigia ma Galesia-ŋga gi. Yêc dindê iŋ golom-golom malac ma puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋaŋga.

Apolos ndê miŋ

²⁴ Têtŋ ŋasawa dinaŋ ŋac dan ŋaê Apolos hôc asê malac Epesas. I ŋ ŋac Israel-ŋga naŋ ndê malachu Aleksandria, ma iŋ ŋac tigauc ma kêyalê Anötö ndê yom naŋ sêto muŋ su yêc, naŋ tidôŋ. ²⁵ Lau ŋatô sêndôhôn iŋ pi Pômdau Yisu su, ma bocdinaŋ iŋ kêtŋ ndê ŋalôm ti gauc sambuc bu êndôhôn lau pi Yisu ma whê iŋ ndê yom sa ŋapep. Magoc iŋ kêyalê busaŋgu ŋalêŋ tigeŋ, naŋ Jon ndê lêtŋ êŋku lau tu sênem dau kwi-ŋga. ²⁶ Yêc Epesas Apolos sôc lôm wê-ŋga gi, ma gêm mêtê ti ŋaŋga. Prisila lu Akwila sêŋgô iŋ ndê yom, dec sêŋgalêm iŋ têtŋ iŋlu si andu

gi, ma sêwhê yom ñatô sa têtj inj e inj kêyalê Anötö ndê lêtj nem lau si-nga ñapep enj.

²⁷ Tinjambu Apolos bu têtj gamenj Akaya-nga ndi, dec lau sêkêñ whinj-nga yêc malac Epesas sêpuc inj ndê ñalôm dôñ. Ma sêto bapia têtj lau Akaya-nga nanj sêtap Anötö ndê mwasinj sa ma sêkêñ whinj Yisu, ma sêteñ ñac bu sêkôc Apolos sa. Ma têtj ndoc inj hôc asê, nanj inj mbo whinj lau sêkêñ whinj-nga dinanj, ma gêm ñac sa ñandô. ²⁸ Bu inj kalhac ñannga ma ô lau Israel-nga si yom yêc lau honj anğô-nga, ma whê Anötö ndê yom nanj sêto yêc, nanj sa, bu tôc asê bu Yisu inj Mesaya dau.

19

Pol mbu têtj malac Epesas gi

¹ Têtj ndoc Apolos mbo Korin, nanj Pol hu gamenj Prigia ti Galesia-nga sinj, ma kêsêlêñ ho senj lôc-nga nanj sa têtj malac Epesas gi. Inj hôc asê Epesas, ma tap lau sêkêñ whinj-nga ñatô sa. ² Ma inj ndac ñac bocdec bu, “Têtj ndoc mac akêñ whinj tiwakuc, nanj mac akôc Njalau Dabuñ su, me mba?” Ma sêô yom ma sêsôm, “Mba. Yac akôc Njalau Dabuñ su dom, ma anğô yom danj pi inj dom.” ³ Dec Pol ndac, “Mac alinj busanğu kainj bocke?” Ma sêsôm bu, “Yac alinj busanğu ñalêñ gitôm Jon, Nğac Kêku Lau-nga ndê.” ⁴ Goc Pol sôm, “Jon kêku lau nanj sem dau kwi, ma sôm têtj ñac bu sêkêñ whinj ñgac nanj oc meñ êñkuc inj, nanj Yisu.” ⁵ Nac sênğô Pol ndê yom dinanj goc sêlinj busanğu tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga. ⁶ Ma têtj ndoc Pol hu amba sac ñac, nanj Njalau Dabuñ gêm ñac ahuc, dec sêsôm yom sem lau apa awha, ma

sêhoc yom asê gitôm lau propet. ⁷ Lau nanj gên dau hóc asê têtj ñac, nanj launjac 12.

⁸ Pol mbo malac Epesas ñasawa gitôm ayô tö, ma sôc lôm wê-nga ñapanj. Ma yêc dindê inj gêtên yom dônj bu whê Anötö ndê gôlinj ñahu sa têtj lau. ⁹ Magoc lau ñatô si ñalôm ñadandi ma sêkôc Pol ndê yom sa dom. Ma yêc lau honj angô-nga sêpu senj nanj Pol whê sa têtj ñac. Goc Pol hu ñac sinj ma kôc lau sêkênj whinj-nga su yêc lôm wê-nga. Ma tôm bêc honj inj gêm mêtê ñac mbo Tiranus ndê andu lau sêkac sa-nga. ¹⁰ Inj kôm bocdinañ tôm yala lu e lau Israel ti Grik-nga honj nanj sêmbo gameñ Esia-nga, nanj sêngô Pômdau ndê ñawaê. ¹¹ Anötö kênj ñaclai têtj Pol ma kôm gênj dalô atu-tu daêsam. ¹² Inj kôc ñaclai atu, gitôm inj bu êmasec po wahen-nga ti ñakwê awê-nga ma ñaclai dau oc lom ndi. Ma lau bu sêkôc po dau, ma sêkênj sac lau gêmbac ti lau nanj ñalau sac sêmbo ñac si ñalôm, dec oc kôm ñac ñayham sa.

Skiwa atui

¹³ Lau Israel-nga ñatô sêkôm gwelenj sêsoc ñalau sac yêc lau. Ma ñac sic hu sêsôm Pômdau Yisu ndê ñaê asê têtj ndoc sêkôm gwelenj dau. Ñac sêkênj yatu ñalau sac bocdec bu, “Am sa mwenj, tu Yisu, nanj Pol gêm mêtê pi inj, nanj ndê ñaê-nga.” ¹⁴ Ma Israel si dabunjsiga a tu ñanj ñaê Skiwa ndê atui 7 sêkôm gwelenj dau sêwhinj. ¹⁵ Magoc têtj bêc ñanj ñalau sac ñanj ô ñac si yom ma sôm, “Yisu lu Pol aô kayalê injlu su, magoc mac lau dinañ aô kayalê mac dom!” ¹⁶ Goc ñac ti ñalau sac dinañ gic ñac e ku ñac dulu, ma gic ñac basô-basô e sêlinj dac sac andô ma sênti sêsa akênj andu dau ñamlic ñambwa-ñambwa si.

Mêê kêsovec yêc Esia

¹⁷ T êñ ndoc lau Israel ti lau Grik-nga nanj sêndöc Epesas nanj sêngô gêñ dau ñawaê, nanj sêtoc dau atu, ma lau honj sêtoc Pômdau Yisu ndê ñaê sa. ¹⁸ Ma lau daêsam nanj sic hu sêkêñ whiñ Yisu su, magoc sêsap si mêê akwa dôñ, nanj sêtisa sêlhac lau honj anjô-nga ma sêhoc si sac asê. ¹⁹ Lau mbectoma-nga ñatô sêkôc si bapia mbec-nga ma sêkêñ pitigenj yêc lau anjô-nga, goc sêpec ya gêñ. Bapia mbec-nga dinan ñaôli atu-tu. Ñac bu sêkêñ honj têñ lau sênemlhi, dec oc sêtap awa sa gitôm mone silba 50,000.* ²⁰ Ñalêñ dinan dec Pômdau ndê yom tiapa, ma kôm gwelenj ti ñac lai yêc lau sêkêñ whiñ-nga si ñalôm.

²¹ Gêñ honj dinanj hóc asê su, goc Pol gauc gêm bu têñ gamenj Masedonia ti Akaya-nga ndi, ma tiñambu mbu têñ malac Jerusalem ndi. Inj sôm, “Aô watêñ Jerusalem wandi, ma tiñambu wandic malac Rom kêsi whiñ.” ²² Ma inj kêkinj Timoti lu Erastas, ñgac lu nanj sêkôm gwelenj sêwhiñ inj, nanj sêmunj inj sêtêñ Masedonia si. Ma inj dau gacgenj mbo ñasawa sauñ mbo gamenj Esia-nga.

Lau sêli dau sa yêc Epesas

²³ Têñ ñasawa dinanj lau sêli dau sa ñandô pi senj nanj lau sêkêñ whiñ-nga sêñkuc. ²⁴ Ñgac nanj gic hu gêñ dau nanj ndê ñaê Dimitrias. Inj ñgac nanj pec silba ma kêmasanj ti alta me gêñ ñatô bu lau sêkêñ

---

* **19:19:** Mone silba dinanj sêsam bu drakma, ma drakma tigenj gitôm ñaôli gwelenj bêc tigenj-nga. 50,000 drakma dinanj ñaôli atu andô, oc hóc gêlêc PNG si mone K500,000. Lau ñatô sêkêñ whiñ bu yom nanj lau mbectoma sêto pi bapia dau, nanj kêñ ñac lai atu têñ ñac, dec semlhi bapia dau ña ñaôli atu.

lhac si andu bu sênem akin anötö gwam awê nañ sêsam bu Atemis. Ma inñ ti lau ñatô sêtap awa daêsam sa yêc gwelenñ dinañ. ²⁵ Inñ kêgalêm lau dau sa, sêwhinñ lau ñatô nañ sêkôm gwelenñ kainñ tigenñ, ma sôm têtñ ñac, “Mac lau! Anğô su nañ. Mac anyalê bu yac datap awa atu sa tu gwelenñ dindec-ñga. ²⁶ Magoc mac alic ti anğô ñawaê pi gêtñ nañ Pol kôm. Inñ ñgac nañ sôm têtñ lau bu gwam nañ ñamalac amba sêmasañ, nañ anötö ñandô dom. Ma inñ gêm lau daêsam si ñalôm kwi bu sêhu sakinñ anötö gwam-ñga sinñ. Inñ kôm yêc malac Epesas ma saunñ inñ ndê yom oc nem gameñ Esia-ñga sambuc ahuc. ²⁷ Gêtñ dau oc kôm lau sêlic yac neñ gwelenñ sac, ma lôm nañ lau sem akinñ Atemis sêmbo, nañ oc sêlic tôm gêtñ ñambwa. Ma anötö awê dau, nañ lau sem akinñ yêc gameñ Esia-ñga ma tôm nom ñagameñ honñ, nañ ndê waê oc niñga.” ²⁸ Lau sênğô Dimitrias ndê yom ma gêli ñac si ñalôm sa e sic hu sêmbwêc, “Lau Epesas-ñga si anötö Atemis, inñ anötö tiwaê!”

²⁹ Malô goc lau malac-ñga honñ nañ sêkac sa, nañ sêli dau sa. Ñac sêkôc Gaius lu Aristakus, ñgac lu akêtñ Masedonia nañ êlêmê sênşelêñ sêwhinñ Pol, nañ dôñ, ma ñac honñ sênti sêtêtñ gameñ lau sêkac dau sa-ñga, nañ si. ³⁰ Pol tac whinñ bu sôm yom têtñ lau dau, magoc lau sêkêtñ whinñ-ñga sêlhac inñ ahuc. ³¹ Ma lau bata Rom-ñga ñatô nañ sêmbo gameñ dinañ, nañ Pol ndê silip, nañ sêkêtñ yom têtñ inñ, ma sêteñ inñ bu têtñ gameñ dinañ ndi dom.

³² Lau honñ nañ sêkac dau sa sêmbo, nañ si gauc kêtşônñ. Ñac honñ sêmbwêc yom tidau-tidau. Ma ñac si daêsam sem gauc ñahu bocke dec sêkac sa sêmbo dinañ. ³³ Lau Israel-ñga sêtinñ ñac si ñgac bata

dan̄ ñaê Aleksanda sa ñalhu gi, bu sôm yom ma nem malô lau Epesas-nga ñalôm tu ñac lau Israel-nga. Lau daêsam sêmbwêc yom ñagauc têt̄n in̄, dec in̄ gic amba bu sênem dau dôn̄ ma sêngô in̄ ndê yom. ³⁴ Magoc lau sêlic bu in̄ ñgac Israel-nga dan̄, dec hon̄ sêmbwêc ña awha atu tôm acgatu ñasawa lu bu, “Lau Epesas-nga si anötö Atemis, in̄ anötö tiwaê! In̄ anötö tiwaê!”

³⁵ Têt̄n dinan̄ ñgac bata Epesas-nga dan̄ tisa ma sôm lau hon̄ maman̄. In̄ ñgac nan̄ to yom nan̄ lau bata malac dinan̄-nga sêmatin̄ tidôn̄, ma yob ñac si bapia. Ma in̄ sôm, “Mac lau Epesas-nga, bocke? Lau nom-nga hon̄ sênyalê bu mac ayob anötö awêhê atu Atemis ndê lôm, ti hoc nan̄ peñ sip akêñ umbon̄, nan̄ lau sêtoc sa tôm Atemis ndê ñagatu. ³⁶ Gêñ hon̄ dinan̄ tôte dau yêc awê su, bocdinan̄ anem daôm dôn̄ ma ayob daôm bu akôm gêñ hon̄ ti gauc eñ. ³⁷ Mac akôc ñgac lu dinan̄ dôn̄, ma awê in̄lu sêsôc sêmeñ, magoc sêsu yac neñ anötö awêhê susu dom, ma sem kan̄ gêñ dan̄ yêc in̄ ndê lôm dom. ³⁸ Yac neñ andu sêmatôte yom-nga dê sêlhac, ma lau sêmatôte yom-nga sêmbô. Dimitrias ti lau sêpec silba-nga nan̄ si yom bu yêc asa, nan̄ dec sêkôc in̄ solop sêtêt̄n lau dau sêndi. ³⁹ Kwahic dec mac nem yom ñatô bu yêc, nan̄ akêñ têt̄n lau sêmatôte yom-nga bu sêmatôte. ⁴⁰ Ayob daôm ñapep! Tu gêñ nan̄ mac akôm têt̄n acsalô lec-nga, dec gitôm bu mac daôm alhac lau dau an̄gô-nga, ma oc atap matôte sa pi mêtê ali lau sa-nga. Gêñ dau bu hóc asê, dec oc tôm dom bu mac amasan̄ yom têt̄n ñgac êmatôte yom-nga. Bu gêñ nan̄ mac akôm, nan̄ ñahu ñayham mbasi.” ⁴¹ In̄ sôm yom dinan̄ su, goc kêkin̄

lau sêlhö têtêtêṅ.

20

Pol kôm gwelenṅ mbo Masedonia ma gamenṅ Grik-ṅga

¹ Nantiṅ atu dau pacndê, goc Pol kêgalêm lau Epesas-ṅga naṅ sêkêṅ whiṅ Yisu, naṅ sa sêpitigenṅ. Inṅ sôm yom bu puc ṅac dôṅ ma êṅgilí ṅac bu sêlhac ṅaṅga, goc ponṅ ṅac ma ti bu têtê Masedonia ndi. ² Inṅ gi hôc asê su, ma kôm gwelenṅ golom-golom malac. Inṅ gêm mêtê ti sôm yom daêsam tu bu puc lau si sêkêṅ whiṅ dôṅ-ṅga, ma inṅ kôm ṅapaṅ e hôc asê gamenṅ Grik-ṅga. ³ Inṅ mbo dindê gitôm ayô tö ma bu pi waṅ daṅ bu mbu têtê gamenṅ Siria-ṅga ndi. Magoc têtê ndoc dinaṅ lau Israel-ṅga ṅatô sêkic yom bu sêpi waṅ sêwhiṅ sêndi, ma sêkôm inṅ ṅayom. Pol ṅgô ṅapuc, dec inṅ pi waṅ gi dom, magoc mbu sôc gamenṅ Masedonia-ṅga gi tiyham. ⁴ Lauṅac naṅ sêkôm gwelenṅ sêwhiṅ inṅ, naṅ si ṅaê bocdec. Sopate, inṅ Pirijs atunṅac akêṅ malac Berea, Aristakus lu Sekundus akêṅ malac Tesalonika, Gaius akêṅ Derbi, ma Tikikus lu Tropimus akêṅ gamenṅ Esia-ṅga, ma Timoti. ⁵ Lau honṅ dinaṅ sêmuṅ si sêhônṅ yac sêmbu malac Troas. ⁶ Ma yac ambo malac Pilipai e lau Israel si Mwasinṅ Bolom Yist Mba-ṅga pacndê, goc akôc waṅ daṅ bu atêṅ Troas andi. Waṅ dau kêsêlêṅ mbo gwêc ṅasawa gitôm bêc amanṅdaṅ su, goc yac ahôc asê Troas ma atap lau dinaṅ sa. Ma yac ambo malac dinaṅ tôm wake sambuc daṅ.

Pol uṅ Yutikas sa

⁷⁻⁹ Têtêṅ Sonda ôbwêc lau sêkêṅ whiṅ-ṅga sêpitigenṅ bu sênenṅ mwasinṅ dabuṅ. Yac akac sa ambo

andu baliŋ daŋ, andöc ŋalôm ŋahô titö-ŋga ma lau sêkêŋ lam daêsam sêŋgalêŋ. Pol gauc gêm bu hu Troas siŋ têtŋ laŋsê, ma bocdinaŋ gêm mêtê baliŋ e timaniŋhu. Balê wakuc daŋ ŋaê Yutikas ndöc gatam atú ma kêŋ daŋga Pol ndê yom e bêc ku iŋ dulu. Iŋ yêc bêc kêlhiŋ dau siŋ, ma gacgeŋ peŋ sip nom gi akêŋ ŋalôm ŋahô-ŋga dinaŋ. Lau sêsip si bu sêkôc iŋ sa, magoc sêlic bu iŋ mbac ndu su. ¹⁰ Magoc Pol sip gi, hu dau sac balê dau ŋahô ma kêgape iŋ dôŋ. Ma iŋ sôm têtŋ lau, “Mac ahêgo daôm dom. Iŋ tali.” ¹¹ Goc iŋ mbu pi andu ŋalôm ŋahô-ŋga tiyham gi. Ma iŋ pô bolom kôc ma ŋac seŋ mwasiŋ dabuŋ. Ma iŋ gic têtŋ iŋ ndê yom tiyham e bêbêc, goc hu ŋac siŋ ma kôlhö gi. ¹² Ma balê naŋ Pol uŋ iŋ sa mbo tali tiyham, naŋ lau sêkôc iŋ mbu têtŋ iŋ ndê andu gi ti atac ŋayham atu.

Pol têtŋ malac Miletus gi

¹³ Pol gauc gêm bu êŋsêlêŋ ho seŋ têtŋ malac Asos ndi, ma sôm têtŋ yac bu api waŋ daŋ andi atap iŋ sa yêc dindê. ¹⁴ Yac a ahôc asê ma iŋ tap yac sa yêc Asos. Ma yac akôc iŋ pi waŋ whiŋ yac, goc atêŋ malac Mitilene a. ¹⁵ Ŋagalaŋsê yac ahu malac dau siŋ ma alac e a gi apoc ampiŋ nduc Kios. Têtŋ bêbêc yac alac atêŋ nduc Samos a, ma ŋagalaŋsê ahôc asê malac Miletus. ¹⁶ P ol tac whiŋ bu lic Om †Pentikos-ŋga yêc Jerusalem. Tu dinaŋ-ŋga iŋ gauc gêm bu yac andi ŋagahô, ahôc gêlêc malac Epesas, ma ambo gameŋ Esia-ŋga ŋasawa baliŋ dom.

Pol gic yomsu lau bata Epesas-ŋga

¹⁷ Têtŋ ndoc yac ambo Miletus, naŋ Pol kêŋ yom têtŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac Epesas, ma

kêgalêm ñac si lau bata sa sêtêñ in sêmeñ. ¹⁸ Ñac sêhóc asê ma in sôm yom têtñ ñac bocdec bu, “Mac anyalê aneñ lêtñ hoñ nañ gakôm tôm bêc hoñ nañ gambo gawhiñ mac, têtñ bêc ñamata-nga nañ gahóc asê gameñ Esia-nga ñapañ e meñ têtñ kwahic dec. ¹⁹ Lau Israel-nga sêkêñ kisa aö ñapañ dec sêkêñ ñawapac atu têtñ aö. Tigeñ aö kagwiniñ dauñ ma gam akiñ Pômdau ti tañsulu tu mac-nga. ²⁰ Mac anyalê bu yom bocke nañ gitôm bu nem mac sa, nañ aö gasêc ahuc têtñ mac dom. Aö gasôm yom hoñ asê timala eñ. Aö kadôhôn mac yêc lhu, ma kadôhôn mac yêc mac nem andu tôm gi. ²¹ Aö gahoc yom asê têtñ lau Israel ti lau Grik su, bu sênem dau kwi ma sêsóc Anötö ñapu, ma sêkêñ whiñ yac neñ Pômdau Yisu. ²² Kwahic dec Ñalau Dabuñ kac aö bu watêñ Jerusalem wandi. Magoc aö kayalê gêtñ bocke nañ oc hóc asê aö yêc dindê, nañ dom. ²³ Gêtñ tigeñ dec kayalê su, bu yêc malac hoñ Ñalau Dabuñ kêtñ puc aö bu ñawapac oc sêtap aö sa, ma aö oc wandöc gapocwalô. ²⁴ Tigeñ aö gatöc ti gahêgo dauñ pi gêtñ dau dom. Aö galic dauñ ñamlic gitôm gêtñ ñambwa-nga. Aneñ gauc atu bu walhac ñaŋga e wandic dabiñ gwelen nañ Pômdau Yisu kêtñ têtñ aö. Ma gwelen dau bocdec bu, aö oc wahoc ñawaê ñayham asê pi Anötö ndê mwasiñ. ²⁵ Mac lau hoñ nañ gahoc yom pi Anötö n dê gôliñ asê têtñ mac su, nañ aŋgô. Kwahic dec aö kayalê bu mac nem dañ oc lic aö aŋôn tiyham dom. ²⁶ Bocdinañ dec wasôm asê têtñ mac, bu ñamalac asa nañ tec Anötö ndê yom, nañ aö oc wawêkaiñ in ndê ñagêyô dom. ²⁷ Bu aö gawhê Anötö ndê lêtñ hoñ sa têtñ mac su, yom dañ siñ dau yêc-nga dom.

²⁸ “Mac lau dindec, ayob daôm ti lau sêkêñ whiñ-nga hon ñapep. Bu Anötö gêmli in ndê lau hon su ña in dau ndê dac, ma Ñalau Dabuñ dau kêyalin mac sa bu ayob ñac. Bocdinañ ayob Anötö ndê domba ñapep. ²⁹ Aö kayalê bu têtñ ndoc aö wahu mac siñ, nañ kêtôhônwaga tasan oc sêmen gitôm giam pôm nañ sêsôc sêmen bu sêsen domba. ³⁰ Ma mac daôm nem lau ñatô oc sêtisa, ma sênem yom ñandô kwi ti yom tasan, bu sêñsôn lau ñatô si gauc e sêhu mac ti yom ñandô siñ ma sêñkuc ñac. ³¹ Bocdinañ anem ali ñapañ. Gauc nem bu tôm yala sambuc tö aö gakêñ puc mac tôm ac ma ôbwêc hon ti tañsulu eñ.

³² “Kwahic dec aö wakêñ mac asip Anötö amba. Asap yom pi in ndê mwasiñ atu dôñ ñapañ. Bu yom dau gitôm bu oc puc mac dôñ alhac ñaŋga e awêkain malam yêc undambê awhiñ lau dabuñ hon. ³³ Aö tañkwê lau dañ bu sênem aö sa ña gol me silba me ñakwê dom. ³⁴ Mac añyalê bu aö daun aman gakôm gwelen tu watap gêtñ sa bu nem aö ti lau nañ sêkôm gwelen sêwhiñ aö, nañ sa. ³⁵ Gwelen hon nañ aö gakôm nañ tôc asê têtñ mac bu dakôm gwelen atu kain dinañ ñapañ bu danem lau ñasac sa dandic ñawaê. Gauc nem yom nañ Pômdau Yisu dau sôm bocdec bu, ‘Dakêñ gêtñ têtñ lau oc êmwasiñ yac hôc gêtêc lau sêkêñ gêtñ têtñ yac, nañ su.’ ”

³⁶ Pol gic bata ndê yom goc pôn haduc whiñ ñac hon, ma teñ mbec. ³⁷ Goc ñac hon sêngape in dôñ ti sêngutô in, ma sêtañ in. ³⁸ Pacndê, goc sêhon in sêsa wañ si. Ñac si ñalôm ñawapac atu pi in ndê yom nañ sôm bu ñac oc sêlic in aŋgô tiyham dom.

21

Pol hôc asê gameŋ Siria-ŋga

¹ Yac ahu ŋac siŋ ma api waŋ a tiyham, ma waŋ dau sa hêganôŋ nduc daŋ ŋaê Kos, naŋ solop gi. Naŋalaŋsê waŋ dau kôc yac atêŋ malac Rodes, ma a e waŋ sôc malac Patara. ² Yêc dindê yac atap waŋ daŋ sa, naŋ bu têŋ gameŋ Pionisia-ŋga ndi, dec apwê gi alom ma waŋ dau hu Patara siŋ. ³ Yac alac e alic nduc Saipras poc ŋalôm-ŋga, ma aŋlêc ambo awê-ŋga ma anti e asôc malac Taya yêc gameŋ Siria-ŋga, ma asip baö a. Waŋ dau kôc wapa malac dinaŋ-ŋga ŋatô. ⁴ Yêc malac Taya yac atap lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa, ma ambo awhiŋ ŋac tôm bêc 7. Naŋau Dabuŋ kêŋ puc ŋac dec ŋac bu sêlhac Pol ahuc bu têŋ Jerusalem ndi dom. ⁵ Magoc bêc 7 dinaŋ su, goc yac ahu ŋac siŋ bu api waŋ tiyham. Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ti ŋac si lauwêi ma balêkoc hoŋ sêhoŋ yac asa gwêc a, ma yêc dindê yac apôŋ haŋduc ma aten mbec awhiŋ daŋ. ⁶ Goc yac akam daŋ ma ahu daŋ siŋ. Yac api waŋ ma ŋac sêlhô sêmbu si.

⁷ Waŋ dau sa akêŋ Taya ma kêti e hôc asê malac Tolemai. Yêc dindê yac atap lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa ma ambo awhiŋ ŋac tôm bêc tigen. ⁸ Naŋalaŋsê yac api waŋ tiyham ma alac e asôc malac Sisaria. Ma yac asip baö a ma ayêc awhiŋ ŋgac ahen-ŋga daŋ ŋaê Pilip. Muŋ-ŋga sênyaliŋ lau 7 sa bu sêndic sam gêŋ danen-ŋga, ma Pilip in ŋac si daŋ. ⁹ In ndê atuwêi hale sêmbo, naŋ sem ŋgac sa su dom, ma Anötô kêmwasin ŋac hoŋ bu sêhoc yom asê sêtôm propet. ¹⁰ Yac ambo awhiŋ ŋac bêc ŋatô su, goc propet daŋ ŋaê Agabus sip akêŋ gameŋ Judia-ŋga meŋ. ¹¹ In têŋ yac meŋ, goc kôc Pol ndê piŋkap su,

ma sô in̄ dau amba ti ga hi dôn̄. Ma in̄ sôm, “Nalau Dabun̄ sôm bu ñalên̄ tigen̄ lau Israel-nga nan̄ sêmbo malac Jerusalem, nan̄ oc sêsô pin̄kap dindec ñadau dôn̄, ma sêkên̄ in̄ sip lau Rom-nga amba.” ¹² Têñ ndoc yac an̄gô yom dau, nan̄ yac ac yao Pol bu pi Jerusalem ndi dom. ¹³ Magoc in̄ ô yom ma sôm, “Tu sake-nga dec mac atan̄ tu aö-nga, ma bu akôm aö ñalôm ndi lu? Nac bu sêsô aö dôn̄ me sêndic aö ndu yêc Jerusalem tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga, nan̄ gitôm.” ¹⁴ Yac alic bu in̄ oc sôc yac mba yom ñapu dom, dec ahu sin̄ ma asôm, “Gêñ nan̄ Pômdau tac whin̄ bu hôc asê, nan̄ ñandô sa.”

Pol mbo Jerusalem

¹⁵ Dinan̄ su, goc yac amasan̄ daun̄ ma api Jerusalem a. ¹⁶ Lau sêkên̄ whin̄-nga ñatô akên̄ Sisaria sêwhin̄ yac, ma sêwê yac atên̄ Nason ndê andu a, bu ambo dindê. Nason in̄ ñgac akên̄ nduc Saipras, ma in̄ lau ñamata-nga nan̄ sêkên̄ whin̄ Yisu, nan̄ si dan̄. ¹⁷ Têñ ndoc yac ahôc asê Jerusalem, nan̄ asidôwai sêkôc yac sa ti atac ñayham. ¹⁸ Nagan̄sê dec Pol ti yac hon̄ a alic Jems, ma lau bata hon̄ sêkac dau sa sêmbo Jems ndê andu. ¹⁹ Pol kam ñac, goc gic min̄ yom pi in̄ ndê gwelen̄ yêc lau apa si gamen̄, ma pi gêñ hon̄ nan̄ Anötô kôm bu puc gwelen̄ dau dôn̄. ²⁰ Nac sêngô yom dau su ma sêmpin̄ Anötô. Magoc sêsôm têt̄ Pol, “O asidôwa. Lic su nan̄. Yêc dec, lau Israel-nga daêsam andô sêkên̄ whin̄ Yisu, magoc sêsap Moses ndê yomsu hon̄ dôn̄ ñapan̄. ²¹ Ma ñac sêngô ñawaê bu am kêdôhôn̄ lau Israel-nga nan̄ sêndôc lau apa si gamen̄, bu sêhu Moses ndê yomsu sin̄. Sêngô bu am sôm têt̄ ñac bu sêhu yac nen̄ mêtê dasê balêi

si ñamlic ñatô su-nga, ti yac neñ gêbôm ñatô siñ.
²² Bocdinañ kwahic dec yac oc dakôm bocke? Ñac oc sêngô ñawaê bu am mweñ su. ²³ D ec yac gauc gêm bu am kôm b ocdec. Yac mba lau hale dec sêmbo, nañ sêmatiñ yom tu bu sênem dabuñ dau-nga.* ²⁴ Bocdinañ am kôc lau dau sa ma êmkuc yac lau Israel-nga neñ lêñ tamasañ dañ ñawasi sa yêc Anötö aňgô-nga, ma nem dabuñ daôm whiñ ñac. Nem ñac sa ma nemlhi gêñ bocke nañ sêpônda bu sêndic dabiñ yom nañ sêmatiñ têñ Anötö, ma sêngaliñ ñac kêclauñ su. Kôm bocdinañ dec lau Jerusalem-nga oc sêngyalê bu yom nañ sêngô pi am, nañ ñahu mbasi. Ñac oc sêlic bu am daôm sap yac neñ yomsu dôn ma sa lêñ hoñ ñapep. ²⁵ Ma yom nañ yac tamatiñ pi lau gameñ apa-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu, ma dato sip bapia ma dakêñ têñ ñac su, nañ dec yac oc dasen su dom. Yac dato têñ ñac bu sêneñ gêñ daneñ-nga nañ lau sêkêñ ti da têñ anötöi gwam nañ dom, ma dac ma wata ti dac, nañ sêneñ dan dom bocdinañ. Ma dato bu sêkôm mêtê mockaiñ-nga dom.”

²⁶ Têñ galañsê Pol kôc lau hale dinañ sa, goc gic hu têm tu bu êmasañ dau ñawasi sa yêc Anötö aňgô-nga, ma kêkuc lêñ sênem dabuñ dau-nga whiñ ñac. Goc iñ sôc lôm dabuñ gi bu kêñ ñawaê têñ dabuñsiga pi bêc bocke ñac si ndoc sênem dabuñ dau-nga oc pacndê, ma ñac tigen-tigen oc sêkêñ si da.

* **21:23:** Yom nañ lau dinañ sêmatiñ tidôn, nañ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Nazirite Vow.’ Lau nañ sêmatiñ yom dau, nañ sêtimêtê dau ñapep ti sem dabuñ dau tu bu sênem akiñ Anötö, e yom dau ñatêm pacndê. Ñac oc sêngapiñ si kêclauñ dom e têm dau pacndê, dec sêngaliñ kêclauñ hoñ su ma sêkêñ da ñatô yêc lôm dabuñ. Alic Nam 6:1-21.

Sêkôc Pol dôḡ

²⁷ Pol ndê bêc 7 bu êmasaḡ dau ḡawasi sa-ḡga kêpiḡ bu pacndê, ma lau Israel-ḡga ḡatô akêḡ gameḡ Esia-ḡga sêlic iḡ yêc lôm dabuḡ. Goc sêli lau hoḡ ḡalôm sa bu sêkôc iḡ dôḡ. ²⁸ ḡac sêmbwêc, “Mac lau Israel-ḡga, amenḡ anem yac sa. Alic ḡgac dec. Iḡ ḡgac naḡ kêdôhônḡ lau tôm gameḡ hoḡ, ma pu yac lau Israel-ḡga ti yac neḡ yomsu, ma pu gameḡ dindec whiḡ. Ma ḡêḡ daḡ tiyham. Iḡ kôc lau Grik ḡatô sêsôc lôm dabuḡ ḡabatêmdö sêmeḡ, dec kôm gameḡ dabuḡ dindec ḡadômbwi sa.” ²⁹ ḡac sêsôm yom dinaḡ ḡahu bu muḡ-ḡga sêlic ḡgac Epesas-ḡga daḡ ḡaê Tropimus, mbo malac Jerusalem whiḡ Pol. Ma ḡac gauc ḡêm bu mboe Pol kôc iḡ têḡ lôm dabuḡ ḡi. ³⁰ Têḡ dinaḡ lau malac-ḡga hoḡ sêli dau sa ḡandô ma sic dau sa sêpitigeḡ yêc lôm dabuḡ ḡabatêmdö. ḡac sêkôc Pol dôḡ ma sêhê iḡ sa awê ḡi, goc lau sic gameḡ dau ḡagatam ahuc. ³¹ ḡac sêkôm bu sêndic iḡ ndu sêmbô, ma lau siḡ Rom-ḡga si ḡadau ḡḡô ḡawaê bu lau malac Jerusalem-ḡga hoḡ sêli dau sa. ³² Goc ḡagahô iḡ kôc lau siḡ-ḡga ti ḡac si lau bata ḡatô, ma sênti sêtêḡ lau toḡ dinaḡ si. Ma têḡ ndoc lau dau sêlic ḡgac bata ti iḡ ndê lau siḡ-ḡga, naḡ sic Pol tiyham dom.

³³ Goc lau siḡ si ḡadau kôc ndê lau ma sêkôc Pol dôḡ, ma iḡ ḡic atu bu sêsô iḡ dôḡ ḡa sen lu. Goc iḡ ndac lau bu iḡ asa, ma iḡ kôm sac bocke. ³⁴ Lau yêc toḡ atu ḡalôm sêmbwêc yom tidau-tidau, dec ḡgac dau kêyalê bu iḡ ḡitôm dom bu tap ḡêḡ dau ḡahu sa. Goc iḡ ḡic atu bu sêkôc Pol sêtêḡ lau siḡ-ḡga si gameḡ sêndi. ³⁵ Têḡ ndoc sêhôn asê tuḡbôm ḡa-têc naḡ yêc gameḡ dau ḡasactô, naḡ lau sêkôm mwasac

ɲaɲga bu sêndic Pol ndu. Tu dinanɲ-ɲga lau siɲ-ɲga sêhòc iɲ sa lôlòc bu sêkòc iɲ sòc ɲac si gameɲ sêndi. ³⁶ Ma lau toɲ atu naɲ sêɲkuc, naɲ sêmbwêc ɲapaɲ, “Ndic iɲ ndu! Ndic iɲ ndu!”

³⁷ Lau siɲ-ɲga bu sêkòc Pol sòc ɲac si gameɲ ɲalôm ndi, magoc iɲ ndac ɲac si ɲadau bocdec bu, “Gitôm bu wasôm yom danɲ têtɲ am, me?” Ma ɲgac dau ndac, “Am kêyalê yom Grik, a? ³⁸ Aö gam gauc bu am ɲgac Isip-ɲga naɲ ndoc dê giɲga su, gic nem lau gitôm 4,000 sa yêc gameɲ sawa, ma kêgilí ɲac bu sêndic siɲ têtɲ lau Rom-ɲga.” ³⁹ Magoc Pol sôm, “Mba! Aö ɲgac Israel-ɲga danɲ, ma aneɲ malac Tasis yêc gameɲ Silisia-ɲga. Iɲ malac ɲambwa dom, malac tiwaê. Kwahic dec aö bu wandac am gitôm bu wasôm yom têtɲ lau dindec, me mba?” ⁴⁰ Lau siɲ-ɲga si ɲadau gôlòc, dec Pol kac dau kwi kalhac têtɲ, ma gic amba têtɲ lau bu sênem dau dôɲ. Ma têtɲ ndoc gameɲ ɲaɲeɲ sa, naɲ gic hu sôm yom têtɲ ɲac ɲa Yom †Hibru.

22

Pol sôm yom têtɲ lau Jerusalem-ɲga.

¹ Iɲ sôm, “O asidôwai ti damaɲi. Akêɲ danam ma aö waô yom naɲ lau sêɲgôliɲ pi aö.” ² ɲac sêɲgô iɲ sôm yom têtɲ ɲac yêc ɲac dau si awha, naɲ Yom Hibru, dec lau hoɲ sem dau dôɲ ma sêhê danɲga iɲ. Goc iɲ sôm, ³ “Aö ɲgac Israel-ɲga. Dinanɲ kòc aö yêc gameɲ Silisia-ɲga, ma aneɲ malachu Tasis. Magoc aö gatiatu yêc malac atu dindec, ma kadôhônɲ abanɲi si yomsu hoɲ ɲapep eɲ gambo Gamaliel ɲapu. Aö gayêm daun su ɲandô tu wanem akinɲ Anötö-ɲga tôm kwahic dec mac daôm gauc

gêm bu akôm. ⁴ Aô gakêñ kisa lau nan sêñkuc lêñ wakuc dindec, ma gakêñ lauwhê ma ngac sêkêñ whiñ Yisu-nga daêsam sêsôc gapocwalô, ma gac atu bu lau sêndic ñatô ndu. ⁵ Dabuñsiga ñamata-nga ti lau bata hon sêñyalê aneñ gwelen dinan. Nac lau dinan sêto bapia puc aô dôñ-nga têtñ lau bata Israel-nga nan sêmbo malac Damaskas. Têtñ bêc dan aô kasêlêñ gambo señ bu wasip Damaskas wandi, bu wakôc lau sêkêñ whiñ Yisu-nga yêc dindê sa sêtêñ Jerusalem sêmeñ, bu sêkêñ ñandê têtñ ñac. ⁶ Aô kasêlêñ e têtñ ac kac lhu gasuñ sa Damaskas, ma sep tigen ñawê undambê-nga atu dan pô aô. ⁷ Dec gapeñ gasip nom ma ganğô awha dan sôm yom têtñ aô bu, ‘Saul, Saul, tu sake-nga am kêtñ kisa aô?’ ⁸ Ma aô gandac bu, ‘O ñadau, am asa?’ Goc awha dau ô yom ma sôm, ‘Aô Yisu Nasaret-nga nan am kêtñ kisa.’ ⁹ Lau nan sêwhiñ aô nan sêlic ñawê dau ma sêngô awha, magoc sêñyalê yom nan Yisu sôm têtñ aô, nan dom. ¹⁰ Ma aô gandac, ‘Pômdau, aô wakôm sake?’ Ma iñ sôm, ‘Tisa, ma sôc Damaskas ndi. Ma gêtñ bocke nan aô tac whiñ bu am kôm-nga, nan aô oc wanñiñ lau bu sêwhê sa têtñ am yêc dindê.’

¹¹ “Ñawê dau kôm aô tanôñ tipec, bocdinan dec lau nan sêwhiñ aô sêhê aô aman, ma sêwê aô gasôc Damaskas ga. ¹² Ma ngac dan ñaê Ananias meñ gêlic aô. Iñ ngac nan sa ndê lêñ hon kêtñc yomsu Israel-nga ñapep, ma lau Israel Damaskas-nga hon sêtoc iñ sa. ¹³ Iñ kalhac kêtñiñ aô ma sôm, ‘Asidôwa Saul, tanôm ñawa sa!’ Ma têtñ ndoc dinan eñ aô tanôñ ñayham sa e galic iñ. ¹⁴ Ma iñ sôm, ‘Damañi si Anötö kêtñaliñ am sa bu êmyalê iñ ndê atac whiñ, ma bu lic ngac gitêñ Yisu dau, ma bu ngô yom yêc

in̄ dau whasūn. ¹⁵ Ma am oc hoc yom n̄andô pi in̄ asê t̄ēn lau hon̄, ma sôm yom asê pi ḡēn hon̄ nan̄ am ḡelic ti ngô su. ¹⁶ Ma kwahic dec am h̄on̄ sake? Tisa ma līn busāngu tu Yisu ndê n̄aê-nga bu êngwasin̄ am nem sac hon̄ su.'

¹⁷ "Tê̄n ndoc aô gambu gatê̄n Jerusalem gamen̄, nan̄ gaten̄ mbec gambo lôm dabūn e gatūn kain̄ dan̄ sa. ¹⁸ Ma galic Pômdau Yisu sôm yom t̄ēn aô bocdec bu, 'N̄agahô, hu Jerusalem sin̄ kwahic dec, bu lau dec oc sêkôc yom nan̄ am hoc asê pi aô, nan̄ sa dom.' ¹⁹ Dec aô gaô yom ma gasôm, 'Pômdau, lau dindec sê̄nyalê bu mūn-nga aô kasalê lau sêkê̄n whin̄ am-nga tôm lôm wê-nga hon̄, bu wandic n̄ac ma wakê̄n n̄ac sê̄ndöc gapocwalô. ²⁰ Ma t̄ēn ndoc nan̄ lau sêkêc Steven ndê dac sin̄ tu in̄ hoc yom asê pi am-nga, nan̄ aô galhac ma galic ti atac n̄ayham. Ma gayob lau nan̄ sê̄tuc in̄ n̄a hoc, nan̄ si n̄akwê.' ²¹ Goc Pômdau sôm t̄ēn aô, 'Ndi! Aô oc wānkin̄ am sa yêc lau Israel si gamen̄, bu t̄ēn lau apa si gamen̄ ndi.' "

²² Lau hon̄ sê̄ngô Pol ndê yom ti sem dau d̄on̄ e in̄ sôm yom dinan̄. Dec sê̄li awaha sa ma sê̄mbwêc, "In̄ gitôm bu mbo tali-nga dom. Ndic in̄ ndu nin̄ga!" ²³ N̄ac sê̄mbwêc ti sêkac si n̄akwê andô-nga su ma sê̄mbalip kop pi lôlôc gi sê̄mbo. ²⁴ Dec lau sin̄-nga si n̄adau kên̄ yatu n̄ac bu sêkôc Pol sôc n̄ac si gamen̄ ndi. In̄ sôm bu sê̄hi in̄ n̄a sô, ma sê̄nsu in̄ tu bu sê̄tap sa bu n̄ahu bocke dec lau sê̄mbwêc in̄ n̄alê̄n bocdinan̄. ²⁵ Sê̄sô in̄ amba ti gahi d̄on̄ pi a bu sê̄hi in̄, dec Pol sôm t̄ēn ngac bata nan̄ yob lau sin̄-nga ton̄ dan̄, nan̄ bocdec bu, "Bocke? Mac bu ahi ngac Rom-nga dan̄, nan̄ atap giso dan̄ sa yêc in̄ dom, nan̄

dec oc anğili Rom si ñagôlin, me mba?” ²⁶ Ngac dau ngô Pol ndê yom, dec têñ lau siñ-ñga si ñadau gi ma sôm têñ in bu, “Am oc kôm sake, bu ñgac dindê in ñgac Rom-ñga?” ²⁷ Goc ñgac dau têñ Pol gi ma ndac in, “Sôm asê têñ aö. Am ñgac Rom-ñga, me mba?” Ma Pol sôm, “Aêc.” ²⁸ Dec lau siñ-ñga si ñadau sôm, “Aö gahu awa atu siñ dec gamlhi aneñ bapia bu wati ñgac Rom-ñga.” Magoc Pol sôm, “Aö damañ in ñgac Rom-ñga, ma bocdinañ dec aö ñgac Rom-ñga gawhin.”

²⁹ Yom dau kôm ñgac dau sö ñandô, bu in kôc Pol ma sô in dôn, magoc kêyalê dom bu in ñgac Rom-ñga. Ma lau nañ bu sêñsu Pol, nañ ñagahô sêkac dau su yêc in.

Pol kalhac lau bata Israel-ñga anğô-ñga

³⁰ Lau siñ-ñga si ñadau bu tap sa bu ñahu bocke dec lau Israel-ñga sêñgôlin yom pi Pol. Bocdinañ ñagalañsê bêbêc in kêñ yatu bu lau dabuñsiga ti lau bata Sanedrin-ñga hoñ sêkac dau sa, goc kôc Pol su yêc lau siñ-ñga si gameñ, ma kêñ in kalhac ñac anğô-ñga.

23

¹ Pol tahê lau Sanedrin-ñg a hoñ ma sôm, “O aneñ asidôwai. Aö neñ atac pa su pi lêñ hoñ nañ gasa tu wanem akin Anötö-ñga ñapañ, e meñ têñ acsalô lec galhac mac anôm-ñga.” ² Dabuñsiga ñamata-ñga ñaê Ananias ngô yom dinañ, dec sôm têñ lau nañ sêlhac sêmpin Pol bu sêtap in sôc tôkwa. ³ Goc Pol sôm têñ in, “Anötö oc ndic am ô! Bocke dec am ndöc tu êmatôc aö êñkuc yomsu Israel-ñga, magoc am daôm sôm lau sêtap aö dec kêgili yomsu

dau? Am gitôm a nan̄ ñadômbwê-nga ñawasi, magoc ñalôm-nga sop wen̄ sa.”⁴ Lau nan̄ sêlhac sêmpin̄ Pol sêsôm têt̄ in̄ bu, “Bocke dec am sôm yom sac-sac pi Anötö ndê dabuñsiga ñamata-nga?”⁵ Ma Pol ô yom ma sôm, “Asidôwai. Aö kayalê dom bu in̄ dabuñsiga ñamata-nga. Bu sêto yom yêc bocdec bu, ‘*Sôm yom sac pi ñgac nan̄ gêm gôlin̄ nem lau, nan̄ dom.*’ ”

⁶ Pol kêyalê bu lau Sanedrin-nga ñatô ñac lau Palêsai, ma ñatô ñac lau Sadiusi. Tu dinan̄-nga dec in̄ mbwêc yom têt̄ ñac bocdec bu, “Aneñ asidôwai aᅅgô. Aö daman̄ in̄ Palêsai dan̄, ma aö bocdinan̄. Aö gakêñ whin̄ bu yac oc datisa akêñ lau batê-nga. Ma kwahic dec ñac bu sêmatôc aö tu yom dinan̄-nga.”⁷ Têt̄ ndoc in̄ sôm yom dinan̄, dec lau Sanedrin-nga sêwhê dau kôc, ma lau Sadiusi ti lau Palêsai sêseñ dau. ⁸ Sêseñ dau ñahu bu lau Sadiusi sêkêñ whin̄ dom bu lau batê oc sêtisa tiyham, ma sêsôm bu aᅅela ma ñalau dan̄ sêmbo dom. Magoc lau Palêsai sêkêñ whin̄ gêñ hon̄ dinan̄.

⁹ Bocdinan̄ lau dau sêli dau sa ñalêñ sac. Ma Palêsai ñatô nan̄ sêndôhôn̄ yomsu, nan̄ sêtisa ma sêsôm yom ti ñan̄ga, “Yac atap giso dan̄ sa yêc ñgac dindec dom. Mboe aᅅela me ñalau dan̄ kêñ yom nan̄ in̄ êlêmê hoc asê têt̄ lau, nan̄ têt̄ in̄.”¹⁰ Kêpin̄ bu sin̄ hóc asê, dec lau sin̄-nga si ñadau töc bu mboe lau oc sêkac Pol kôc ndi lu. Bocdinan̄ in̄ kêkin̄ in̄ ndê lau sin̄-nga bu sêsa sêndi ti ñan̄ga ma sêᅅgaho Pol su yêc lau dinan̄, ma sêkôc in̄ mbu têt̄ ñac si gamen̄ ndi tiyham.

¹¹ Têt̄ ôbwêc Pômdau hoc dau asê têt̄ Pol ma sôm, “Hêgo ðaôm dom, puc ðaôm dôn̄! Am hoc yom asê pi aö su yêc Jerusalem, ma am oc kôm bocdinan̄

yêc malac Rom whiņ.”

Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndic Pol ndu

¹² Galaņsê bêbêc lau Israel-nga ñatô sêkic yom bu sêndic Pol ndu. Ma sêmatiņ pwac têņ dau bu oc sêneņ me sênôm gêņ dom e iņ mbac ndu su.

¹³ Lauņgac naņ bu sêkôm gêņ dau naņ si namba hôc gêlêc 40 su. ¹⁴ Ñac sêtêņ dabuņsiga atu-tu ti lau bata ñatô si, ma sêsôm, “Yac amatiņ pwac bu aneņ gêņ dom e andic Pol ndu su naņ. ¹⁵ Bocdinaņ yac gauc gêm bu mac awhiņ lau Sanedrin-nga andac lau siņ si ñadau bu hu Pol siņ têņ mac, bu andac iņ pi gêņ ñatô tiyham. Ma yac oc asiņ ambo seņ bu têņ ndoc sêwê iņ sêsa sêmeņ, naņ yac andic iņ ndu.”

¹⁶ Pol lhuwê atuņgac ñgô gêņ dau ñawaê, dec sôc lau siņ-nga si gameņ têņ Pol gi ma sôm asê têņ iņ.

¹⁷ Pol ñgô su dec ta ñgac naņ yob lau siņ-nga toņ daņ ma sôm têņ iņ, “Kôc balê dindêc têņ mac nem ñadau ndi. Iņ kôc yom daņ bu sôm têņ iņ.” ¹⁸ Goc ñgac siņ-nga dinaņ wê balê dau têņ ñac si ñadau gi ma sôm, “Pol, ñgac naņ ndöc gapocwalô, naņ ndac aö bu wakôc balê dindêc têņ am meņ, bu iņ kôc yom daņ bu sôm têņ am.” ¹⁹ Ñgac dau kêm balê dau sa ma iņlu sêsa ahic si, ma iņ ndac iņ bu, “Am kôc yom bocke bu sôm têņ aö?” ²⁰ Goc balê dau sôm, “Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndac am bu êmkiņ Pol ndi lhac lau Sanedrin-nga aņgô-nga têņ laņsê, bu ñac tac whiņ bu sêndac iņ tu yom ñatô-nga. ²¹ Ngô ñac si yom dom, bu ñac si lau hôc g êlêc 40 sem neneņ sêhôn iņ sêmbo seņ. Lau dau sêsôm tidôn su bu sêneņ ma sênôm gêņ dom e sêndic iņ ndu. Ñac kwahic dec sêmasaņ dau sêmbo, sêhôn bu am lôc têņ ñac si yom.” ²² L au siņ-nga si ñadau ñ

gô balê dau ndê yom su, goc kêniñ in sa gi ma gic yomsu in bocdec bu, “Sôm têtñ lau dan dom bu am mwenj kênj ñawaê dindec têtñ aö.”

Sêkôc Pol têtñ malac Sisaria gi

²³ Goc in ta ndê ñgac lu nanj sêyob lau sinj-nga tonj lu nanj sêtêtñ inj sêmenj, ma sôm têtñ inlu bu, “Andic lau sinj-nga tòm 200 sa, ma lau sinj sêndöc hosi-nga 70, ma lau sinj kê-m-nga 200 sêwhinj. Asôm bu sêmasanj dau bu sêtêtñ malac Sisaria sêndi têtñ 9 kilok ôbwêc dindec. ²⁴ Amasanj hosi tu Pol ndöc ñahô-nga, ma ayob inj ñapep e akênj inj sip gölinjwaga Rom-nga Filiks amba.” ²⁵ Ma ñgac atu dau to bapia danj bocdec:

²⁶ Aö Klaudias Lisias dec gato têtñ am ñgac atu gölinjwaga Filiks. Acsalô ñayham am. ²⁷ Lau Israel-nga sêkôc ñgac dindec döñ ma bu sêndic inj ndu. Magoc aö gatap sa bu inj ñgac Rom-nga danj, dec aö ti nenj lau sinj-nga anjaho inj su yêc ñac amba. ²⁸ Aö bu watap yom nanj sêngölinj pi inj, nanj ñahu sa, dec gakênj inj kalhac lau Israel si lau bata Sanedrin-nga anjô-nga bu sêñsahê inj. ²⁹ Aö gatap sa bu yom nanj sêngölinj pi inj, nanj hêganônj lau Israel-nga si yomsu. Magoc aö gatap yom danj sa gitôm bu yac andic inj ndu me akênj inj ndöc gapocwalô-nga dom. ³⁰ Malô aö ganjô ñawaê bu lau ñatô sêkic yom gelec bu sêndic inj ndu. Bocdinañ dec aö kakinj inj têtñ am goloc ñagahô, bu am êmatôc inj ndê yom. Ma aö gac a tu lau nanj sêngölinj yom pi inj, bu sêwhê yom dau sa têtñ am.

³¹ Inj to yom dau su, goc kênj bapia sip inlu amba, ma inlu sic lau sinj-nga sa ma sêkôm tòm inj gic atu

ņac. Têņ ôbwêc dau dinaņ sêkôc Pol whiņ ñac, ma sêsa sêtêņ malac Antipatris si. ³² Galanșê bêbêc lau siņ-ņga naņ sêņsêlêņ sêmbo nom, naņ sêlhô sêmbo sêtêņ si gameņ yêc Jerusalem si. Ma lau siņ-ņga naņ sêndôc hosi sêhoņ Pol sa si. ³³ Têņ ndoc sêhôt asê Sisaria, naņ sêkêņ Pol ti bapia dau têņ gôliņwaga Filiks. ³⁴ Ma iņ sam bapia dau, goc ndac Pol bu iņ ñgac gameņ bocke-ņga. Ma tap sa bu iņ ñgac gameņ Silisia-ņga. ³⁵ Goc sôm, “Aô oc wanğô am nem yom, têņ ndoc lau naņ sêņgôliņ yom pi am, naņ sêhôt asê.” Goc iņ kêņ yatu iņ ndê lau bu sêyob Pol yêc andu atu naņ muņ-ņga Kiņ Herod kwê sa naņ.

24

Pol kalhac Filiks anğô-ņga

¹ Bêc 5 giņga su, goc dabuņsiga ñamata-ņga Ananias ti lau bata Israel-ņga ñatô sêsip malac Sisaria si, bu sêkêņ yom naņ sêņgôliņ pi Pol, têņ gôliņwaga Filiks. Ma sêkôc ñgac daņ ñaê Tetulus whiņ ñac, bu nem ñac awha têņ Filiks. ²⁻³ Lau sêkôc Pol sôt meņ, goc Tetulus gic hu sôm ndê yom têņ Filiks bocdec bu, “O ñgac ñayham kêlêc Filiks. Am gêm gôliņ yac ñapep, dec yac ambo ñayham ma ti yom malô ñasawa baliņ su. Am ñgac tiguauc dec kêmasaņ lêņ wakuc ñayham ñatô, naņ lau gameņ dindec-ņga kwahic dec sêņkuc sêmbo. Yac ti mba lau hoņ naņ sêmbo am nem gôliņ ñapu, naņ bu anem danğe am ñapaņ. ⁴ Aô bu wanğaiņ am nem têm dom, ma bu wakôm am lic ñakam sa dom. Bocdinaņ wandac am bu ñgô yac mba yom apê lec. ⁵ Ñgac dindec iņ ñgac êņgilí lau-ņga, ma gêli lau Israel-ņga ñalôm

sa tòm gameŋ hoŋ. In lau toŋ naŋ sêŋkuc yom so pi ŋgac Nasaret-ŋga dinaŋ, naŋ si ŋgac ŋamata-ŋga. ⁶⁻⁷ Ma gêŋ daŋ whiŋ. In bu kôm mête naŋ toc yac mba lôm dabuŋ sa bu gameŋ dabuŋ dom. Tu dinaŋ-ŋga dec yac akôc in dôŋ.* ⁸ Am daôm bu kip in sa, dec am oc tap sa bu yom hoŋ naŋ yac aŋgôliŋ pi in, naŋ yomandô.” ⁹ Tetulus sôm in ndê yom dinaŋ, goc lau Israel-ŋga hoŋ naŋ sêwhiŋ in, naŋ sêpuc in ndê yom dôŋ ma sêsôm bu yomandô.

¹⁰ Goc gôliŋwaga Filiks tôc amba têŋ Pol bu sôm ndê yom, dec Pol sôm, “Aö kayalê bu am gêm gôliŋ gameŋ dindéc ma kêmatôc lau si yom tòm yala ŋatô su. Bocdinaŋ aö atac ŋayham bu wasôm aneŋ yom têŋ am ma waô yom naŋ sêŋgôliŋ pi aö. ¹¹ Am bu ndac lau ŋatô, dec am oc tap sa ŋagahô bu bêc 12 gi su, naŋ gapi Jerusalem ga, tu bu watoc Anötö sa-ŋga. ¹² Lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi aö, naŋ sêŋyalê su bu aö gakôm mête sac daŋ dom. Aö gasôm ŋamalac daŋ yêc lôm dabuŋ dom, ma gali lau ŋalôm sa yêc lau Israel si lôm wê-ŋga me yêc malac Jerusalem ŋalôm dom. ¹³ Bocdinaŋ yom naŋ sêŋgôliŋ pi aö, naŋ ŋac gitôm dom bu oc sêtôc asê bu yomandô. ¹⁴ Magoc yom ŋandô tigeŋ dec wasôm asê têŋ am bocdec bu. Aö gam akiŋ damani si Anötö kakuc lêŋ wakuc tòm lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga sêŋkuc. Lau dinaŋ sêlic lêŋ dau bu lêŋ so. Magoc aö gakêŋ whiŋ

---

* **24:6-7:** Yêc bapia akwa ŋandô naŋ ŋabatiŋ 6b ma ndi têŋ 8a sêmbo dom. Lau atu-tu gauc gêm bu lau ŋatô sêto ŋabatiŋ 6b-8a tiŋambu-ŋga. Yom dau yêc bocdec bu: ... ma yac bu amatôc in êŋkuc yac mba yomsu. vs7 Magoc lau siŋ-ŋga si ŋadau Lisias ti ndê lau siŋ-ŋga daêsam sêmeŋ sêŋgaho in su yêc yac aman. vs8 Ma Lisias gic atu bu lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi in, naŋ sêmeŋ sêsôm asê têŋ am.

yom hon nan kékuc Moses ndê yomsu ti yom hon nan lau propet sêto mun su. ¹⁵ Ma gakêñ batan bu Anötö oc un lau gitêñ ma lau sac hon sa akêñ lau batê-nga tòm ñac lau dindê sêkêñ whiñ. ¹⁶ Ñalêñ dinañ dec aö kasahê bu wasa neñ lêñ hon solop en tu bu walhac ti neñ atac pa su yêc Anötö ti ñamalac anğô-nga. ¹⁷ Aö gahu Jerusalem siñ yala neñ su, ma kwahic dec gambu gatêñ Jerusalem ga, bu wanem aneñ lau Israel-nga si lau ñalôm sawa sa, ma bu wakêñ da têtñ Anötö. ¹⁸ Aö kakuc lau Israel-nga si lêtñ sêmasañ dau ñawasi sa yêc Anötö anğô-nga mun su, goc gasôc lôm dabun ga bu wakêñ neñ da. Ma têtñ ndoc dinañ lau Israel-nga ñatô akêñ gameñ Esia-nga sêlic aö. Aö gac lau ton atu sa dom, ma gali lau ñalôm sa bu sêkôm kisa dom. ¹⁹ Ñac lau Esia-nga dau sic hu sêngôliñ yom pi aö, ma bocdinañ ñac bu gauc nem bu aö gakôm giso, dec ñac dau sêmeñ ma sêsôm asê têtñ am. ²⁰ Bu mba, goc sôm têtñ lau Israel-nga nan kwahic sêmbo dec, bu sêtôc asê têtñ am, giso bocke nan lau Israel si lau bata Sanedrin-nga sêtap sa yêc aö. ²¹ Mboe ñac sêlic aö sac ma sêkêñ aö galhac am anôm-nga bu êmatôc aö, pi yom tigeñ nan aö gambwêc têtñ ñac bocdec bu, ‘Aö gakêñ whiñ bu yac oc datisa akêñ lau batê-nga.’ ”

²² Filiks ngô ti kêyalê yom daêsam su pi lau sêkêñ whiñ Yisu-nga si lêtñ wakuc. Bocdinañ dec in gic bata yom, ma sôm têtñ lau Israel-nga nan sêmeñ akêñ Jerusalem, “Têtñ ndoc lau siñ-nga si ñadau Lisias meñ akêñ Jerusalem, nan aö oc wasôm aneñ gauc asê pi mac nem yom.” ²³ Goc in gic atu ngac nan yob lau siñ-nga ton dan, bu sêyob Pol ñapep, magoc sêsô in dôn dom. Ma in sôm têtñ in bu kên

ņasawa têtj Pol ndê lau nañ bu sêndic inj kêsi ti sênem inj sa, ma lhac ñac ahuc dom.

Sêyob Pol sêmbo Sisaria

²⁴ Bêc ñatô giñga su, dec Filiks lu nawhê Drusila, nañ awhê Israel-nga dañ, sêngalêm Pol bu sêngô inj whê yom sa pi lau sêkêñ whinj Yisu Kilisi-nga si lêñ.

²⁵ Pol gêm yomgalôm whinj injlu ma sôm yom ñasawa hic baliñ, pi lêñ nañ lau sêti lau gitêñ, ma sêtimêtê dau ñapep, ma pi Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga nañ oc meñ sa. Yom dau kôm Filiks töc dau sa, dec sôm, “Nañ gitôm, am lhö mbu ndi. Têtj ndoc aö bu walic ñasawa ñayham dañ, nañ wakêñ yom am tiyham.”

²⁶ Ma tinjambu inj kêgalêm Pol ti gêm yomgalôm whinj inj tidim daêsam, bu inj kêñ bata bu Pol oc kêñ awa têtj inj, bu nemlhi dau su yêc gapocwalô.

²⁷ Filiks bu kôm lau Israel-nga sêlic inj ñayham, dec kêñ Pol ndöc gapocwalô ñapañ. Yala lu giñga su, goc Pokias Festus ti gôliñwaga ô Filiks su.

25

Pol kalhac Festus añgô-nga

¹ Têtj ndoc Festus hôc asê bu nem gôliñ gamenñ dinañ, nañ inj mbo malac Sisaria tôm bêc tö enj, goc pi Jerusalem gi. ² Ma yêc dindê dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêpitigenj, ma yom nañ sêngôliñ pi Pol su, nañ sêhoc asê têtj Festus. ³ Ñac sêndac bu inj bu lic ñac ñayham, dec kêñ Pol mbu pi Jerusalem ndi. Ñac sêndac gêñ dau, ñahu bu ñac sêmatinj yom tidôñ su gelec, bu sêkêñ lau ñatô sêsinj sêmbo señ bu sêndic Pol ndu. ⁴ Magoc Festus ô yom ma sôm, “Pol dê sêyob sêmbo Sisaria, ma malô goc aö dauñ oc wambu watêñ malac dinañ wandi. ⁵ Mac asôm bu

in̄ kôm giso, dec akêṅ nem lau bata ṅatô sêwhin̄ aö, bu sêsôm mac nem yom pi in̄ asê têṅ aö yêc dindê.”

⁶ Festus mbo Jerusalem bêc 8 me 10 su, goc sip Sisaria gi. Ma têṅ ṅagalaṅsê in̄ gi ndöc in̄ ndê pôn̄ êmatôc yom-ṅga, ma gic atu bu sêkôc Pol meṅ lhac in̄ aṅgô-ṅga. ⁷ Têṅ ndoc Pol hóc asê, naṅ lau Israel-ṅga naṅ sêmeṅ akêṅ malac Jerusalem, naṅ sêlhac sêṅgihi in̄ ahuc, ma sêsôm bu in̄ kôm giso atu. Sêṅgôlin̄ yom daêsam pi in̄, magoc gitôm dom bu sêtôc ṅandô asê. ⁸ Goc Pol sôm ndê yom asê bocdec bu, “Aö gakôm giso daṅ pi lôm dabuṅ dom, ma kagili lau Israel si yomsu, me Sisa ndê ṅagôlin̄ daṅ dom.”

⁹ Festus tac whin̄ bu lau Israel-ṅga sêlic in̄ ṅayham, dec ndac Pol, “Am gêlic ṅayham bu pwi Jerusalem ndi, ma aö waṅsahê ṅac si yom pi am yêc dindê, me mba?” ¹⁰ Ma Pol sôm, “Mba. Aö ṅac Rom-ṅga, ma am ndöc nem pôn̄ êmatôc yom-ṅga gêm Sisa aṅgô. Bocdinaṅ êmatôc yom naṅ sêṅgôlin̄ pi aö yêc dindêc maṅ. Am kêyalê tidôn̄ su bu aö gakôm giso daṅ têṅ lau Israel-ṅga dom. ¹¹ Aö bu wakôm giso daṅ naṅ gic waê bu wambac ndu, naṅ dec ndic aö ndu. Magoc yom naṅ lau Israel-ṅga dindêc sêṅgôlin̄ pi aö, naṅ bu ṅandô mba, dec solop dom bu am kêṅ aö wasip ṅac amba. Sisa dau goc êmatôc aneṅ yom yêc malac Rom!”

¹² Têṅ dinaṅ Festus gêm yomgalôm whin̄ lau atu-naṅ sêmbo in̄ ndê gôlin̄ ṅapu, goc sôm têṅ Pol, “Am ndac bu Sisa êmatôc nem yom. Bocdinaṅ dec am oc têṅ Sisa ndi.”

Festus lu Kiṅ Agripa sem yomgalôm pi Pol

13 Bêc ñatô giŋga su, goc Kiŋ Agripa* lu lhuwê Berenis sêhóc asê Sisaria bu sêti ñaclej Festus. 14 Inlu sêmbo sêwhiŋ iŋ bêc daêsam su, goc Festus gic miŋ pi Pol ma sôm t êŋ Kiŋ Agripa, “Ñgac daŋ mbo dec, naŋ Filiks kêŋ ndöc gapocwalô ñapaŋ e meŋ têtŋ kwahic dec. 15 Têtŋ ndoc aö gapi Jerusalem ga, naŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau bata Israel-ŋga sêŋgôliŋ yom pi iŋ, ma sêndac aö bu walôc bu iŋ mbac ndu. 16 Aö gawhê sa têtŋ ñac bu yac lau Rom-ŋga neŋ mêtê bocdec bu. Dandic ñamalac daŋ ndu dom e dakêŋ ñasawa têtŋ iŋ bu lhac lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi iŋ, naŋ aŋgô-ŋga, ma iŋ ô ñac si yom su naŋ. 17 Têtŋ ndoc ñac si lau ñatô sêsip akêŋ Jerusalem sêwhiŋ aö, naŋ gahôŋ bêc daêsam dom. Aö gahóc asê, ma galaŋsê bêbêc aö gac atu aneŋ lau bu sêkôc ñgac dau sôc meŋ lhac aneŋ pônŋ wamatôc yom-ŋga ña-ndö-ŋga. 18 Lau dau sêtisa bu sêŋgôliŋ yom pi iŋ, ma aö gauc gêm bu ñac oc sêtôc iŋ ndê giso ñandô daŋ asê. Magoc mba! 19 Ñac sêsôm yom pi ñac dau si mêtê sênem akiŋ si anötö-ŋga, naŋ ñac gauc gêm bu Pol kêkuc dom. Ma sêlic iŋ sac pi ñgac batê daŋ ñaê Yisu, naŋ Pol sôm bu tisa akêŋ lau batê-ŋga ma mbo tali tiyham. 20 Aö gapônda dauŋ tu lêtŋ wamatôc yom kaiŋ dinaŋ-ŋga. Bocdinaŋ aö gasôm têtŋ Pol bu iŋ bu tac whiŋ bu pi Jerusalem ndi, dec yac oc amatôc iŋ ndê yom yêc dindê. 21 Magoc Pol tec ma ndac bu Sisa dau êmatôc iŋ ndê yom, dec aö gac atu bu aneŋ lau sêyob iŋ e waŋkiŋ iŋ têtŋ Sisa ndi.” 22 Goc Agripa sôm têtŋ Festus, “Aö dauŋ atac whiŋ

---

* **25:13:** Kiŋ Agripa gêm gôliŋ gameŋ daŋ yêc bugictôŋ Galili-ŋga ñamakê, ma ndöc malac Sisaria Pilipai. Iŋ †Herod Agripa I (Apo 12:1-23) ndê atuŋgac.

bu wanğô ñamalac dau ndê yom.” Ma Festus sôm, “Bocdinan, lanşê nan am ñgô in ndê yom.”

Pol kalhac Agripa anğô-nya

²³ Têñ galañşê Agripa lu Berenis sêsôc si gôlôn kin-nya sa, goc sêsôc andu sêngô yom-nya ñalôm si sêndöc. Ma lau bata sin-nya ti lau bata malac-nya hon sêwhin inlu. Goc Festus kêñ yatu bu sêkôc Pol sôc meñ. ²⁴ Ma in sôm, “Kin Agripa ti mac lau hon nan ambo dindec. Alic in ñgac dec. Lau Israel-nya hon sêteñ aö yêc Jerusalem ma yêc malac Sisaria dindec, bu walôc bu in mbac ndu. ²⁵ Magoc aö gatap in ndê giso dan sa, nan gitôm bu dandic in ndu-nya dom. Ma in dau ndac bu Sisa êmatôc in ndê yom, madec aö bu wanķin in têtñ Rom ndi. ²⁶ Ma kwahic dec aö bu wato bapia dan têtñ Sisa, magoc aö kayalê yom ñandô dan bu wato pi ñgac dindec-nya dom. Tu dinan-nya Kin Agripa, aö gakêñ in kalhac am ti mac lau hon anôm-nya, bu dakip yom hon sa, ma datap yom ñandô dan sa, nan tôm bu wato têtñ Sisa. ²⁷ Yac bu tanķin ñamalac g apocwalô-nya dan têtñ Sisa, magoc dawhê in ndê giso ñahu sa whin dom, oc solop dom.”

26

Pol whê dau sa têtñ Agripa

¹ Têñ dinan Kin Agripa sôm têtñ Pol, “Aö wakêñ ñasawa bu am sôm yom tu daôm-nya.” Goc Pol hóc amba sa têtñ lau, ma gic hu sôm in ndê yom bocdec bu, ² “Kin Agripa, kwahic dec aö bu waô yom hon nan lau Israel-nya sêngôlin pi aö. Ma aö atac ñayham bu wasôm asê walhac am anôm-nya. ³ Gêñ atu dan whin bocdec bu, lau Israel-nya si mêtê ti

yom nan sêwhê dau kôc pi, nan am kêyalê tidôn su. Bocdinañ aö wandac am bu kêñ ñasawa hic baliñ têt aö bu wasôm neñ yom hon asê. ⁴ Lau Israel-nga hon sêñyalê aneñ lêt têt ndoc gambo balê-nga yêc dauñ neñ gameñ, ma lêt nan gasa têt ndoc gambo Jerusalem, nan bocdinañ. ⁵ Lau Palêsai ñac lau nan sem akiñ Anötö ñanga sêhóc gêlêc lau Israel-nga ñatô su. Ma oc tôm bu lau dinañ nan sêñyalê aö têt baliñ su, nan sêwhê sa bu aö kakuc lau Palêsai si lêt dinañ. Magoc sêsôm asê dom. ⁶ Aö gakêñ batan gêt nan Anötö gic bata têt damañi, ma tu dinañ-nga kwahic dec sêkêñ aö galhac am añôm-nga. ⁷ Yac lau Israel-nga mba ton 12 sem akiñ Anötö acsalô ti ôbwêc, ma sêkêñ bata bu sêlic gêt nan Anötö gic bata, nan ñandô sa. O kiñ, aö wasôm têt am bu lau Israel-nga sêkêñ kisa aö tu gêt dinañ-nga eñ. ⁸ Yac akêñ batan bu Anötö oc uñ lau batê sa tiyham, ma bocke dec mac lau ñatô asô ti gauc gêm bu gêt dau oc tôm dom bu ñandô sa?

⁹ “Muñ-nga lê aö dauñ gauc gêm tidôn ma galic ñayham bu wakôm gêt daêsam tu wakêñ kisa lau nan sêkêñ whiñ Yisu Nasaret-nga. ¹⁰ Ma gêt dau dinañ dec gakôm yêc Jerusalem. Dabuñsiga atu-tu sêlic ñayham ma sêlôc têt aö bu wakôc lau sêkêñ whiñ-nga daêsam dôn, ma wakêñ ñac sêndôc gapoc-walô. Ma têt ndoc sic ñac si lau ñatô ndu, nan aö galhac gawhiñ ñac ma galic ñayham. ¹¹ Tôm têt daêsam aö galom-galom lôm wê-nga hon ma kasalê lau sêkêñ whiñ Yisu-nga bu wakêñ ñagêyô têt ñac. Aö gauc gêm bu wakêñ ñandê têt ñac e sêsôm yom

sac sambuc.* Aö atac tec ñac ñandô, bocdinañ kasêlêñ gatêñ lau gameñ apa-ña si malac atu-tu bu wakêñ kisa têtñ Yisu ndê lau.

12-13 “O kiñ, têtñ bêc dañ dabuñ-si ga atu-tu sêñyalin aö sa ma sêñkiñ aö bu wasip malac Damaskas wandi. Aö kasêlêñ gambo señ, ma têtñ ac kalhac lhu ñawê atu dañ sip akêñ undambê ma pô aö ti lau nañ sêwhin aö. 14 Yac hoñ apeñ asip nom, ma aö gangô awha dañ sôm yom têtñ aö yêc Yom Hibu bocdec bu, ‘Saul, Saul, tu sake-ña am kêtñ kisa aö? Am gitôm bôc nañ gêli dau sa têtñ ñadau ndê gôlin dec tap ñandê sa.’ 15 Têtñ ndoc dinañ aö gandac, ‘O ñadau, am asa?’ Ma inñ ô yom ma sôm, ‘Aö Yisu, nañ am kêtñ kisa. 16 Kwahic dec tisa. Aö gahoc dauñ asê têtñ am, ma kayalin am sa bu nem akin aö. Ma gêtñ nañ am kêyalê pi aö, ti gêtñ nañ watôc têtñ am, nañ am oc hoc asê têtñ lau. 17 Aö wangaho am su yêc lau Israel-ña amba, ma yêc lau nañ lau Israel dom, nañ si amba whin. Kwahic dec wanñin am têtñ lau gameñ apa-ña dinañ ndi. 18 Am oc kôm ñac tandô po asê e sêkac dau kwi ma sêhu señ ñasec-ña ma Sadañ ndê gôlin sin, ma sêsa señ ñawê-ña ma sêsôc Anötö ndê gôlin ñapu. Ma lau nañ sêkac si ñalôm kwi, nañ dec Anötö oc suc ñac si sac kwi, ma kêtñ ñac sêwêkain gameñ sêndôc tali ñapan-ña sêwhin lau nañ sêti lau dabuñ tu ñac si sêkêtñ whin

---

* **26:11:** Yom sac sambuc - yêc Yom Inglis sêsam bu ‘blasphemy’. Lau ñatô gauc gêm bu Pol ndê yom dau ñahu bu inñ bu kêtñ ñandê têtñ lau sêkêtñ whin-ña e sêhu si sêkêtñ whin sin ma sêpu Yisu. Ma lau ñatô gauc gêm bu lau sêkêtñ whin-ña bu sêlhac ñanña ma sêsôm bu Yisu inñ Anötö ndê Atu, dec Pol ti lau Israel-ña oc sêlic yom dau bu yom sac sambuc gitôm bu sêndic ñac ndu. Alic yom ñatô yêc Mat 26:63-66.

aö-nga.

¹⁹ “O kiñ Agripa. Aö galic Yisu hoc dau asê akêñ undambê, ma aö gangô in ndê yom dec gasôc ñapu. ²⁰ Aö gam mêtê lau bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö ñapu, ma sêkôm mêtê gitêñ bu sêtôc asê bu ñac sem dau kwi ñandô. Aö gac hu yêc malac Damaskas, ma malô goc gam mêtê yêc Jerusalem, ma yêc gameñ Judia-nga hon e gatêñ lau apa si gameñ whiñ. ²¹ Tu dinañ-nga dec lau Israel-nga sêkôc aö dôñ yêc lôm dabuñ, ma bu sêndic aö ndu. ²² Magoc Anötö yob aö ñapep e meñ têtñ acsalô dindec aö galhac am añôm-nga. Ma kwahic dec aö wasôm asê têtñ lau hon, lau tiwaê ma lau waêmba sêwhiñ, bu yom hon nañ aö gahoc asê pi Yisu, nañ ñadañ so yom nañ Moses ma lau propet sêhoc asê gwanañ su pi gêtñ nañ oc hêc asê, nañ dom. ²³ Ñac sêsôm bu Mesaya oc hêc ñandê e mbac ndu, ma tiñambu in oc ti ñgac ñamata-nga bu tisa akêñ lau batê-nga, ma hoc yom asê pi Anötö ndê lêtñ nem lau si sêmbo tali-nga têtñ in ndê lau Israel-nga, ma têtñ lau nañ lau Israel dom, nañ sêwhiñ. Yom dau oc tôm ñawê bu pô gameñ ñasec-nga.”

²⁴ Pol whê ndê yom sa mbo, ma Festus mbwêc in awha ahuc ma sôm, “Pol, am nem yom in yom solop dom. Yom daêsam nañ sêndôhôn têtñ am, nañ kôm am nem gauc kêñsôn.” ²⁵ Magoc Pol ô yom ma sôm, “O ñgac atu Festus, aö neñ gauc kêñsôn dom. Aneñ yom in yom solop ma yom ñandô. ²⁶ Gêtñ hon dindec hêc asê yêc lhu, ma bocdinañ dec kiñ Agripa gitôm dom bu nem gauc gêtñ dau. Yomandô! In kêyalê gêtñ hon dindec su, ma bocdinañ aö gasôm neñ yom asê têtñ in yêc awê.

²⁷ Kiŋ Agripa, am kêŋ whiŋ lau propet si yom pi Mesaya, me mba? Aö gauc gêm bu am oc kêŋ whiŋ su.” ²⁸ Dec Agripa sôm têtj Pol, “Am gauc gêm bu ŋasawa apê lec am oc kac aneŋ ŋalôm kwi bu wakêŋ whiŋ Yisu, a?” ²⁹ Ma Pol ô yom ma sôm, “Aö bu wasôm yom ŋasawa apê me ŋasawa baliŋ, aö oc atac whiŋ gêtj tigeŋ. Aö wateŋ mbec pi am ti mac lau hoŋ naŋ aŋgô aneŋ yom dindec, bu Anötö kôm mac hoŋ andi atôm aö ma akêŋ whiŋ Yisu, magoc bu kôm mac atôm aö tu gandöc gapocwalô-ŋga lec dom.”

³⁰ Pol sôm iŋ ndê yom meŋ têtj dinaŋ, goc Kiŋ Agripa tisa, ma gôliŋwaga Festus ti Berenis ma lau hoŋ naŋ sêndöc sêwhiŋ iŋ, naŋ sêtisa bocdinaŋ. ³¹ Ŋac sêhu andu dau siŋ, ma sem yomgalôm têtj dau ma sêsôm, “Ŋgac dindec kôm giso dan naŋ tôm bu sêndic iŋ ndu me sêkêŋ iŋ ndöc gapocwalô-ŋga lec dom.” ³² Ma Agripa sôm têtj Festus, “Oc tôm bu yac dahu ŋgac dindec siŋ lhö ndi, tigeŋ iŋ dau ndac bu Sisa êmatöc iŋ ndê yom.”

27

Pol têtj malac Rom gi

¹ Ma tiŋambu sêsôm tidôŋ bu sêkêŋ Pol ti lau gapocwalô-ŋga ŋatô sêpi waŋ dan, ma sêŋkiŋ ŋac sêtêŋ malac Rom naŋ yêc gameŋ Itali-ŋga sêndi. Sêkêŋ ŋac sêsip ŋgac siŋ-ŋga dan amba, naŋ ndê ŋaê Julias, naŋ ti ŋgac bata siŋ-ŋga naŋ yob Sisa ndê lau siŋ-ŋga toŋ dan. ² Dec ŋac sêpi waŋ si, ma alu ŋgac dan ŋaê Aristakus akêŋ malac Tesalonika yêc gameŋ Masedonia-ŋga api awhiŋ, ma yac asa a. Waŋ dau meŋ akêŋ malac Adramitiam ma gic waê

bu êñsêlêñ sôc malac ñatô nañ sêyêc gamen Esia-nga. ³ Ñagalañsê wañ dau sôc baö yêc malac Saidon. Julias tawalô Pol dec kêñ in sip baö gi bu ndic in ndê silip kêsi tu bu sêpuc in dôñ ña gêñ ñatô-nga. ⁴ Tiñambu yac api wañ dau ma asa a tiyham. Yac bu ahôc gêlêc nduc Saipras, tigen mbu ñadinda puc wañ dôñ, dec yac aŋgihi aho yêc nduc ñadômbwê-nga. ⁵ Goc wañ dau kêsêlêñ mbo gwêc sawa, ma gi e ahôc gêlêc gamen Silisia-nga ma gamen Pampilia-nga su, ma gacgeñ a asôc malac Maira yêc gamen Lisia-nga. ⁶ Ma yêc dindê ñgac bata siñ-nga dau tap wañ dañ sa, nañ meñ akêñ Aleksandria ma bu têt Itali ndi. Dec in kêñ yac a alom. ⁷ Magoc wañ dau kêtî ñagahô dom. Yac ambo gwêc ñasawa bêc daêsam, e a ampiñ malac Naidas. Mbu ñadinda puc yac dôñ ñapan, bocdinañ dec akac wañ kwi aŋôn gêm nduc Krit ña-awê-nga, ma anti a e ampiñ malac dañ ñaê Salmone. ⁸ Wañ kêsêlêñ ti ñawapac e ahôc asê sôc nañ sêsam bu Salañ Ñayham, nañ yêc kêpiñ malac Lasea. ⁹ Bêc daêsam giñga su ma lau Israel si om atu nañ sêhu gêñ daneñ-nga siñ, nañ pacndê su, dec yac aňyalê bu oc asip têm sac tu dalac wañ-nga ñalôm. Bocdinañ Pol kêñ puc lau wañ-nga ma sôm, ¹⁰ “Mac lau, aö kayalê su bu oc dasip ñasac ñalôm e wañ ti wapa hoñ oc sêniñga, ma mboe yac daun dawhiñ.” ¹¹ Magoc ñgac bata siñ-nga dau kêñ dañga Pol ndê yom dom. In sôc ñgac nem gôliñ wañ-nga ti wañ ñadau si yom ñapu. ¹² Sôc dinañ gitôm dom bu wañ poc ñayham têt ndoc uhô-nga. Bocdinañ dec lau wañ-nga daêsam sêsôm yom pitigen bu sêsa tiyham ma sêñsahê bu sêlac sêtêñ malac Pioniks sêndi, ma wañ poc dindê e têm ñayham meñ sa.

Yêc malac Pioniks, nduc Krit pôc mbu ahuc, ma bocdinaŋ söc naŋ yêc malac dinaŋ iŋ söc ŋayham tu waŋ sêpoc-ŋga têtj têtj uhô-ŋga.

Mbu ŋadinda

¹³ Yac ahônj e bêc daŋ mbu lilic kêsêlêŋ ŋayham, ma bocdinaŋ ŋac gauc gêm bu sêtap têtj ŋayham sa bu sêlom malac Pioniks. Ŋac sêhê aŋga sa ma sêlac sêŋkuc baö Krit-ŋga si. ¹⁴ Ŋasawa baliŋ dom ma mbu sac daŋ puc ŋaŋga akêŋ baö-ŋga mbu sa têtj gwêc sawa-ŋga. ¹⁵ Waŋ dau sip mbu dinda ŋalôm e tôm dom bu yac alac aŋkuc baö-ŋga. Bocdinaŋ yac am waŋ kwi kêsêlêŋ kêtjuc mbu. ¹⁶ Mbu soc yac e nduc saŋ daŋ ŋaê Kauda pôc mbu ahuc ŋagec. Yac bu ahê waŋ ŋa-gômbwa pi lôlôc meŋ, magoc akôm wapak-wapak bu mbu puc ŋadinda sac andô. ¹⁷ Lau sêhê gômbwa sa pi lôlôc meŋ su, goc sêkic po pi waŋ atu ŋampê bu suc dom. Ŋac sêtöc dau bu mbu oc soc yac ŋapaŋ e waŋ ndi lôc pi gaŋgac yêc Sirtis, dec sêlêc lac su ma sêkêŋ aŋga gwêc-ŋga sip gi bu teŋ waŋ dôŋ ênti timalô, ma sêkêŋ waŋ dau tam mbo. ¹⁸ Têtj bêc tilu-ŋga mbu ti gwêc gic pi waŋ sac andô, dec lau waŋ-ŋga sêtöc dau atu ma sic hu sêmbaliŋ wapa ŋatô siŋ sip gwêc. ¹⁹ Bêc titö-ŋga sêhêc waŋ ŋalac ti po ma wapa waŋ-ŋga ŋatô sa ma sêmbaliŋ siŋ sip gwêc gi. ²⁰ Tigeŋ mbu dau timalô dom e bêc daêsam yac alic ac ti tata dom. Ma yac hoŋ mba gauc tigeŋ bu oc andinaŋ.

²¹ Lau waŋ-ŋga seŋ gêtj daŋ dom tôm bêc daêsam su, goc Pol tisa ma sôm, “Mac lau, aö gakêŋ puc mac muŋ su, bu ahu nduc Krit siŋ dom, magoc mac asôc aneŋ yom ŋapu dom. Mac bu aŋgô aneŋ yom dau, dec gitôm dom bu atap ŋawapac dindec

sa, ma gêṅ daṅ oc niṅga dom. ²² Magoc kwahic dec wasôm têṅ mac bu nem ṅalôm pêṅ dôṅ, bu mac nem daṅ oc niṅga dom. Waṅ tigeṅ dec oc niṅga. ²³ Aö Anötö ndê ṅgac daṅ, ma gam akiṅ iṅ ṅapaṅ. Alhabêc ôbwêc iṅ kêkiṅ ndê aṅela daṅ meṅ kalhac whiṅ aö. ²⁴ Ma sôm têṅ aö, ‘Pol, am töc daôm dom. Am oc lhac Sisa aṅgô-ṅga bu iṅ êmatôc nem yom. Ma tu am-ṅga, Anötö oc kêṅ lau hoṅ naṅ sêmbo waṅ sêwhiṅ am, naṅ sêmbo tali.’ ²⁵ Bocdinaṅ mac lau, nem ṅalôm pêṅ dôṅ, bu aö gakêṅ whiṅ Anötö bu yom dau oc ṅandô sa, tôm iṅ ndê aṅela sôm têṅ aö. ²⁶ Waṅ oc ndi lôc pi nduc daṅ, tigeṅ yac oc dandiṅaṅ dom.”

Waṅ gôlôc pi nduc

²⁷ Mbu tam yac ṅapaṅ ambo Gwêc Adria-ṅga. Têṅ bêc ti-14-ṅga ma timaniṅhu goc lau waṅ-ṅga sêṅsahê bu yac asuṅ sa baö. ²⁸ Sem dôhônṅ gwêc ṅagapoṅ ma sêtap sa b u ṅagapoṅ gitôm 37 mita. ṅasawa sauṅ sem dôhônṅ tiyham ma sêtap sa bu ṅagapoṅ gitôm 27 mita. ²⁹ ṅac sêtöc bu waṅ oc popoc pi hoc, bocdinaṅ sêmbaliṅ aṅga hale sip waṅku-ṅga, ma sêkêṅ bata bu laṅsê ṅagahô. ³⁰ Lau sêyob waṅ-ṅga gauc gêm bu sêhu waṅ ti lau ṅatô siṅ, dec sêkôm bu sêkêṅ gômbwa sip gwêc ndi, sêṅsau bu oc sêkêṅ aṅga ṅatô sip yêc waṅ ṅampê-ṅga. ³¹ Magoc Pol sôm têṅ ṅgac bata ti ndê lau siṅ-ṅga bu, “Lau dinaṅ bu sêhu waṅ siṅ, dec mac oc andiṅam.” ³² Tu dinaṅ-ṅga lau siṅ-ṅga sêtim wac kic yêc g ômbwa, ma sêkêṅ peṅ sip gwêc gi.

³³ Têṅ bêbêc ganduc Pol sôm têṅ lau bu sêneṅ gêṅ. Iṅ sôm, “Bêc 14 giṅga su lec mac ayob waṅ ṅapaṅ e mac aṅ gêṅ daṅ dom. ³⁴ Kwahic dec aö wasôm

têḡ mac bu gêḡ daḡ oc kôm mac ḡayom dom, mac hoḡ oc ambo tamli. Bocdinaḡ dec aneḡ gêḡ bu puc mac dôn.” ³⁵ In sôm yom dinaḡ su, goc kôc bolom ma gêm danḡe Anötö yêc ḡac hoḡ aḡô-ḡga, goc pô kôc ma gêḡ. ³⁶ Dec lau hoḡ si ḡalôm timalô ma seḡ gêḡ sêwhiḡ. ³⁷ Yac lau naḡ ambo waḡ, naḡ mba namba gitôm 276. ³⁸ Lau hoḡ seḡ gêḡ hóc ḡac dôn, goc sêmbaliḡ bolom batac sip gwêc gi bu kôm waḡ tilo.

³⁹ Têḡ ndoc gameḡ ḡawê sa naḡ sêlic baö, tigeḡ sem gauc gameḡ dau. Sêlic söc ti gaḡgac apa ḡayham, dec gauc gêm bu sêkêḡ waḡ ndi pi baö yêc dindê. ⁴⁰ ḡac sêtim aḡga ḡawac kic sip gwêc giḡga, ma sêḡgapwêc wac naḡ só gôliḡ dôn, naḡ su. Goc sêsö lac waḡ ḡatôkwa-ḡga sa, bu mbu peḡ lac ma kôc yac api baö andi. ⁴¹ Magoc waḡ dau kêti gi gôlôc pi gaḡgac ḡabaö daḡ yêc gwêc lôm e gacgeḡ ḡaḡga sa. Ma gwêc dinda gic pi waḡ ḡambu-ḡga e kac popoc. ⁴² Têḡ ndoc dinaḡ lau siḡ-ḡga sêkic yom bu sêndic lau gapocwalô-ḡga hoḡ ndu, bu sêsip gwêc ma sêlhö sêndi dom. ⁴³ Magoc ḡac si ḡgac bata bu nem Pol sa, dec kalhac ḡac ahuc bu sêkôm si yom ḡandô sa d om. In kêḡ yatu bu lau naḡ sêḡkôc tidôn naḡ sêpwê sêsip gwêc ma sêmuḡ sêsôc baö sêndi. ⁴⁴ Ma in kêḡ yatu bu lau ḡatô sêsac apa waḡ-ḡga ḡatô naḡ gwêc gic popoc. Ma ḡalêḡ dinaḡ dec lau hoḡ sêhóc asê baö ti lic sambuc.

28

Pol mbo nduc Malta

¹ Yac honj api baö ti lic sambuc, ma malô atap sa bu nduc dau ñaê sêsam bu Malta. ² Ma lau nduc-nga sêkôc yac honj sa ma sêyob ti sêmwasinj yac ñalêñ ñayham. Têñ ndoc dinanj u gic ma gameñ ñalhuc atu, bocdinañ sêkôm ya golom bu yac aheñ dauñ. ³ Pol tap a basô ti gap bu kêñ pi ya ndi, magoc mboc sac danj yêc gap ñalôm, ma têtñ ndoc kêsahê ya ñandê, dec sa bu lhö ndi ma señ Pol sip amba. ⁴ Lau malachu sêlic mboc dau keseneñ Pol amba dôñ gacgeñ kêgalêñ, dec sêsôm têtñ dau bu, “Ngac dê mboe inj ñgac gic ñamalac ndu-nga, dec inj wêkainj ñagêyô atu. Gitôm bu gwêc kô inj ndu su, magoc kwahic dec inj oc wê sa dom.” ⁵ Tigeñ Pol kêbalip mboc dau sip ya gi, ma gêtñ danj kôm inj dom. ⁶ Lau dau sêkêñ bata bu inj amba oc sunj me ñagahô inj oc hudau sip ndi mbac ndu. Magoc sêhônj ñasawa baliñ e sêlic gêtñ danj hôc asê inj dom. Bocdinañ dec ñac gauc gêm bu mboe inj oc anötö danj.

⁷ Ngac danj ñaê Publias gêm gôliñ nduc dinanj, ma inj wêkainj ndê gameñ danj yêc kêpiñ baö nanj wanj popoc kalhac. Inj kôc yac sa a andöc inj ndê andu, ma yob yac ñapep gitôm bêc tö. ⁸ Têtñ ndoc dinanj Publias damba gêmbac yêc, ñamlic ñamahom ti kêc dau. Pol sôc gi gêlic inj, ma teñ mbec ti kêñ amba sac inj, ma kôm inj ñayham sa. ⁹ Ma têtñ ndoc lau nduc-nga sêlic gêtñ dinanj, nanj sêhonj si lau gêmbac honj sêtêtñ Pol sêmeñ, ma inj kôm ñac ñayham sa tiyham. ¹⁰ Ma ñac sêtoc yac sa ñalêñ ñayham daêsam. Ma têtñ ndoc yac bu api wanj ma alhö andi, nanj sêkêñ gêtñ honj bu puc yac dôñ ambo gwêc ñasawa-nga têtñ yac.

Pol hôc asê Rom

¹¹ Yac ambo nduc dau tòm ayô tö su, goc api lau malac Aleksandria-nga si wanj danj. Wanj dau poc nduc dinanj têtj ndoc uhô-nga ma hôj têtj nayham, ma yêc ñatôkwa-nga sêlêj ñac si anötö gwam lu si anjô, danj sêsam ñaê Kasto, ma danj ñaê Polaks. Yac ahu gamej dau sinj, ¹² ma alac e ahôc asê malac Sairakyus ma ambo dinanj tòm bêc tö. ¹³ Goc ahu malac dau sinj ma alac tiyham e a asôc malac Regiam. Têtj galañsê mbu nayham danj peñ lac ñapep, dec kêj yac alac bêc tigenj a asôc söc yêc malac Puteoli, ma asip baö a. ¹⁴ Yêc dinanj yac atap lau sêkêj whinj Yisu-nga ñatô sa, ma sêkôc yac sa a ambo awhinj ñac gitôm bêc 7. Ma tinambu yac anjêlêj bu atêj malac Rom andi.

¹⁵ Lau sêkêj whinj-nga yêc malac Rom sêñgô ñawaê bu yac anjêlêj ambo señ, dec sêsa sêmenj bu sêkôc yac sa. Ñatô sêtap yac sa yêc Apias ndê gamej sêtidulu gêtj-nga, ma ñatô sêtap yac sa yêc gamej nanj sêsam bu Andu Ñaclen-nga Tö. Têtj ndoc Pol gêlic lau sêkêj whinj-nga dinanj, nanj inj atac pa su ma gêm danje Anötö. ¹⁶ Yac honj anjêlêj a, e ahôc asê Rom su, goc sêkêj ñasawa têtj Pol bu ndöc andu danj, ma sêkêj ñgac sinj-nga danj yob inj.

Pol gêm mêtê mbo Rom

¹⁷ Bêc tö giñga su, goc Pol kêgalêm lau bata Israel-nga nanj sêndöc Rom, nanj sa sêpitigenj, ma sôm têtj ñac, “Anenj asidôwai Israel-nga, aö gakôm gêtj so danj têtj yac neñ lau Israel-nga dom. Ma gakôm gêtj danj nanj so abañi si gêbôm, nanj dom. Magoc sêkôc aö dôñ yêc Jerusalem ma sêkêj aö gasip gôlinwaga Rom-nga ti inj ndê lau sinj-nga amba. ¹⁸ Ma lau Rom-nga dau sêñsahê aö e sêtap sa bu aö gakôm gêtj

giso dan nan tòm bu sêndic aö ndu-nga, nan dom. Dec nac bu sêhu aö sin walhö wandi. ¹⁹ Magoc lau Israel-nga sêtec, ma sêli awha sa e aneñ lêñ dan mbasi, dec aö gandac bu Sisa ngô aneñ yom. Tigen aö gakôm tu galic nac sac-nga dom, me tu bu wanğôlin yom pi nac-nga dom. ²⁰ Acsalô lec aö kagalêm mac sa ameneñ, bu anğô aneñ yom pi gêñ hon dinan. Mac alic bu sêsô aö dôn ña sen dindec, magoc aö gakôm gêñ sac dan dom. Gêñ tigen gakôm, nan gakêñ batan gêñ nan lau Israel dau sêkêñ bata.”

²¹ Lau Israel-nga dinan sênğô Pol ndê yom ma sêsôm, “Lau nan sêndöc gameñ Judia-nga nan sêto bapia dan têñ yac, nan hêganôn am dom. Ma asidôwai Israel-nga akêñ gameñ dinan, nan sêtêñ yac sêmen, nan sêsôm yom sac dan pi am dom. ²² Magoc yac anyalê bu yêc gameñ hon lau sêpu lêñ nan lau sêkêñ whin Yisu-nga sênkuc. Bocdinan yac bu anğô am nem gauc ti yom pi lêñ dau.” ²³ Goc sêkêñ bêc dan bu sêkac sa sêwhin Pol tiyham.

Ma têñ bêc dau nac sêkac sa sêmbo andu nan Pol yêc nan, ma lau Israel-nga hic daêsam sêmen sêwhin, dec ti ton atu. Têñ bêbêc ñapan e telha Pol sôm yom têñ nac. In tôte Anötö ndê gôlin ñahu asê têñ nac. Ma in whê Moses ti lau propet si yom sa bu kôm nac sênyalê bu Yisu in Mesaya dau. ²⁴ Lau ñatô sênğô in ndê yom ma sêkêñ whin, magoc ñatô sêkêñ whin dom. ²⁵ Nac sêsen dau pi in ndê yom, ma bocdinan Pol sôm ndê yom ñambu-nga têñ nac, ma tinambu sêlhö têtêñ. Ma yom ñambu-nga nan in sôm têñ nac nan sôm bocdec bu, “Yom dindec nan Nalau Dabun sôm têñ mac apami, nan yom ñandô

ma hêganôn̄ mac solop. Propet Aisaya hoc yom dau asê bocdec bu:

²⁶ Am têt̄ lau dindê ndi ma sôm têt̄ ñac, ‘Mac anğô anen̄ yom ñapan̄, magoc anyalê ñahu dom. Mac alic gêt̄ nan̄ aö gakôm, nan̄ ñapan̄, tigen̄ mac nem gauc sa dom.’ ²⁷ Bu lau dau si ñalôm ñadandi sa. Ñac si danğasuñ hôt ahuc, ma sêpôt si tandô ahuc. Bu bocdinañ dom, dec oc tôm tandô sêlic, danğasuñ sênğô, ma sênjalê aö tidôn̄ yêc ñac si ñalôm e sênem dau kwi ma wakôm ñac ñayham sa.” *[Ais 6:9-10]*

²⁸ Goc Pol sôm, “Bocdinañ anyalê bu Anötö kêkin̄ ñawaê ñayham pi in̄ ndê lêt̄ nem lau si-ñga nan̄ mac atec, nan̄ têt̄ lau gameñ apa-ñga. Ma ñac lau dau oc sênğô ti sêkôt sa.” [²⁹ In̄ sôm su goc lau Israel-ñga sêlhö si, ma sêseñ dau pi in̄ ndê yom.]

³⁰ Tinambu Pol mbo malac Rom gitôm yala lu. Ma tôm ñasawa dinañ, in̄ gêm̄lhi ñamalac dan̄ ndê andu dan̄ tu ndöc-ñga, ma in̄ kôt lau daêsam sa yêc andu dau, nan̄ sêmeñ bu sêndic in̄ kêsi. ³¹ In̄ gêm̄ mêtê pi Anötö ndê gôlin̄ ma kêdôhôn̄ lau pi Pômdau Yisu Kîlisi. In̄ kôm gêt̄ dau ti atac pa su, ma lau dan̄ sêlhac in̄ ahuc dom.

Anötö ndê Yom Lêṛsêṃ Wakuc
The New Testament in the Bukawa language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7